

46330

PEVSKA ŠOLA ZDRUŽENA S TEORIJO

ZA KONSERVATORIJE, UČITELJSKA, SREDNJE,
MEŠČANSKE, OSNOVNE ŠOLE IN ZBORE

SESTAVILA
IVANKA NEGRO-HRASTOVA

UREDIL FERDO JUVANEC

LJUBLJANA 1924

NATISNILA IN ZALOŽILA UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI

PEVSKA ŠOLA ZDRUŽENA S TEORIJO

ZA KONSERVATORIJE, UČITELJIŠČA, SREDNJE,
MEŠČANSKE, OSNOVNE ŠOLE IN ZBORE

SESTAVILA
IVANKA NEGRO-HRASTOVA

UREDIL FERDO JUVANEC

ODOBRIL PROSVETNI ODDELEK ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI
Z RAZPISOM Z DNE 27. MAJA 1924, ŠTEV. 7997.

CENA DIN 68.—

LJUBLJANA 1924

NATISNILA IN ZALOŽILA „UČITELJSKA TISKARNA“ V LJUBLJANI

46330

~~46330~~

03002 1026

Predgovor.

Strokovnjak bo spoznal, da mi je pri izdelovanju te pevske šole zlasti služila Battkejeva metoda; po njej sem prišla z lastnim premišljevanjem in trdom do novih vidikov, ki sem jih poizkusila udejstviti.

Ivanka Negro-Hrastova.

I. Uvod.

Pomen Battkejeve metode.

Avtor takozvane Battkejeve metode mladinskega petja je bil profesor Maks Battke, učitelj petja in glasbe, pedagog v Berlinu.

V najnovejšem času je sestavil metodo šolskega petja strogo logično in pri tem vendar tako preprosto, da se lahko uspešno uporablja pri vseh, tudi manj nadarjenih učencih osnovnih šol. To metodo so že uvedli po mnogih šolah v Pragi, Brnu, Gradcu in Dunaju, Salzburgu i. t. d., in leta 1913. v Glasbeni Matici v Ljubljani z zelo dobrimi uspehi.

Kakor si hoče vsaka metoda na podstavi določenih pravil in načel uglasiti pot do smotra in si izlahka prisvojiti učno snov, tako ima tudi metodika pevskega pouka, ki jo hočemo obravnavati sedaj, t. j. „Battkejeva metoda“, namen, bodisi odrasle učence, bodisi otroke, ki glasbeno in teoretično še niso naobraženi, izlahka privedi do kolikor mogoče pravilnega petja in do umevanja teoretičnih načel, neizogibno združenih s petjem. Torej je priporočljiva ta metoda v prvi vrsti na glasbenih in javnih šolah, kjer je petje obligaten predmet in so učenci, oziroma otroci glasbeno še neizobraženi.

Pri tej metodi nam služi za načelo vsake pevske ure 9 glavnih točk. Seveda pa ne moremo takoj v začetku uporabljati vseh 9 točk, ker bi bilo na ta način podane naenkrat preveč nove snovi, ki je učenci ne bi zmogli. Zato je treba uvajati točke polagoma v pouk, dokler učenci popolnoma ne obvladajo druge za drugo.

Glavne točke pevske ure po Battkejevi metodi so:

1. Vaje v dihanju.
2. Izobraževanje glasu.
3. Podavanje nove tvarine ali početni nauk.
4. Ritmične vaje.
5. Vaje v zadevanju tonov na 5—8 tonski lestvi.
6. Muzikalni diktat: a) ritmični, b) melodični.
7. Vaje v izobrazbi posluha.
8. Primavistne table.
9. Pesem.

II. Splošne opombe.

Splošne opombe k 1. točki. (Vaje v dihanju).

Velike važnosti pri petju je pravilno dihanje. Da sploh dobro dihamo, je treba glede zraka teh-le pogojev: a) šolski zrak ne sme biti prevroč, sicer postanejo glasilke trudne in ohlapne. b) Zrak ne sme biti premrz, da si ne prehladimo glasilk. V mrzlem zraku dihajmo skozi nos. Temperatura v sobi naj meri 18—20° C. c) Zrak ne sme biti ne prevlažen, ne presuh. d) Zrak, v katerem pojemo, ne sme imeti nobenega hudega vonja, ker je ta glasu škodljiv. Slab zrak vpliva škodljivo na glasilke in mišice. Zato bodi zrak v šolski sobi v obče čist in svež — in pevska ura naj ne bodi postavljena po telovadbi. — Tudi tesna obleka ovira dobro in prosto dihanje.

Razločujemo pa tri vrste dihanja:

1. Dihanje s pljuči navzgor, t. j. auxiliarno (zasilno) ali klavikularno (clavis=kost od vratu do ram) dihanje.

To dihanje je prekratko, neizdatno in utrudljivo, zato škodljivo in za petje nerabno. Odpravimo ga s tem, da otrokom pri vdihavanju ne dovoljujemo dvigati rame.

2. Stransko dihanje, t. j. dihanje, pri katerem se napolni vsa prsna votlina z zrakom in se razširijo pljuča na vse strani.

3. Dihanje s preponsko mreno. Preponska mrena je koža, ki loči trebušno votlino od prsne votline in je po naravi izbočena navzgor. V trenutku, ko hočemo trebušno votlino napolniti z zrakom, se preponska mrena izboči navzdol.

Če združimo stransko dihanje in dihanje s preponsko mreno, dosežemo takozvano globoko dihanje, ki je najboljše in za razvoj glasu neizogibno potrebno. Ko vadimo otroke globokega dihanja, pazimo, da otroci mirno in globoko vdihavajo zrak, t. j. najprej v trebušno, potem v prsno votlino. To označujemo kot 1. podrejeno točko vajam v dihanju: vdihavanje zraka. — Nato naj učenci dobljeni zrak nekaj sekund, t. j. toliko, da dá učitelj znamenje z roko, zadržujejo in ta čas ne vdihavajo in ne izdihavajo.

Zrak naj ta čas v votlinah miruje. To označujemo kot 2. podrejeno točko vajam v dihanju ter jo imenujemo: zadrževanje zraka. To ima namen pljuča umiriti in otroke pripraviti na petje.

Zatem naj učenci brez šuma enakomerno izdihavajo zrak. To označujemo kot 3. podrejeno točko vajam v dihanju ter jo imenujemo: izdihavanje zraka.

Vaja v dihanju obsega torej tri podrejene točke: 1.) vdihavanje, 2.) zadrževanje, 3.) izdihavanje zraka.

Pri vdihavanju dá učitelj znamenje z dvigajočo roko, t. j. kolikor časa dviga roko, traja vdihavanje. Zadrževanje zraka označi učitelj s tem, da pridrži dvignjeno roko v zraku popolno mirno. Kolikor časa zadržuje roko ali roka miruje v zraku, traja zadrževanje zraka. Izdihavanje zraka pa označi učitelj s padajočo roko, t. j. kolikor časa roka pada v normalno lež, toliko časa traja izdihavanje zraka.

Za vsako vajo v dihanju naj otroci nekoliko počivajo. Vsako pevsko uro pa jih je treba vaditi pravilnega dihanja približno 5 minut.

Vaje v dihanju naj se vrše stojé, ako pa ni dovolj prostora, sedé. Pri tem naj sede otroci ravno in naj se ne naslanjajo. Telo bodi vzravnano, glava pokonci. Pri stoječih vajah naj vise lakti prosto ob telesu navzdol. Pri vajah, ki jih izvršujejo otroci sedé, pa vise le zgornje lakti prosto ob telesu navzdol. Roke počivajo v naročju ali se križajo na hrbtu ali nad trebuhom, ali pa so oprte ob bok.

Vaje v dihanju, sestavljene po Battkeju.

- A. Vdihavanje:** 1.) skozi nos, usta zaprta;
2.) skozi nos, usta rahlo odprta;
3.) skozi usta;
4.) skozi usta in nos obenem.

Pripomba. Izvajajo se: 1.) srednje hitro, 2.) hitro, 3.) počasi. Učitelj lahko taktira med tem $\frac{2}{4}$ ali $\frac{4}{4}$ takt.

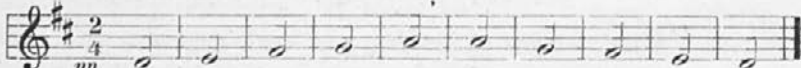
- B. Zadrževanje:** 1.) z zaprtimi glasilkami;
2.) z odprtimi glasilkami;
3.) da se drže usta na dani vokal;
4.) da se drže usta na dani konsonant.

- C. Izdihavanje zraka: 1.) skozi nos;
 2.) skozi usta;
 3.) skozi usta in nos, in sicer:
 4.) hitro;
 5.) počasi;
 6.) enakomerno;
 7.) sunkoma — prekinjeno z zadrževanjem sape;
 8.) brez šuma;
 9.) na soglasnik „h, s, ali f“.

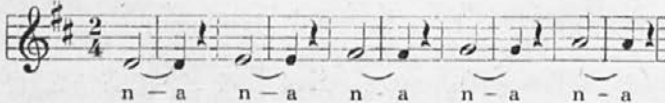
Splošne opombe k 2. točki. (Izobraževanje glasu).

Ton se tvori v grlu. Zrak, prihajajoč iz pljuč, gre po sapniku navzgor mimo glasilk, ki se pričneta tresti. Z glasilkama vred se trese tudi zrak in tako nastane ton. Čim bolj sta glasilki napeti, tem višji je ton; čim bolj se treseta, tem močnejši je ton, in čim daljši sta glasilki, tem nižji je ton. Najvažnejše votline za resonanco so: 1.) votlina, ki drži od jabolka do ustne odprtine; 2.) ustna votlina; 3.) votlina, ki drži od jabolka v podnosje; 4.) podnosna, oziroma nosna votlina; 5.) čelna votlina.

Važno je, da se votlina, ki drži od jabolka do ust, oziroma do podnosja, ne izpremeni v nobenem delu, dokler traja isti vokal, ker bi se sicer izpremenil tudi ta. Prve vaje za izobrazbo glasu naj obsegajo kvinto od $\bar{d}-\bar{a}$, ker je ta obseg otrokom po naravi najprikladnejši. Pojo pa naj otroci: 1.) na zvoneči konsonant, ker ton pri tem vobče in najlažje mehko nastavi; 2.) na zvoneči konsonant v zvezi z vokali, n. pr.

1.

1. n	5. v
2. m	6. j
3. l	7. z
4. r	8. ž

2. in nazaj!

n - a n - a n - a n - a n - a

i. t. d.

Pri vajah, kjer družimo konsonant z vokali, bodi prehod na vokal vezan, neprekinjen, ne sunjen in moč tona vedno enaka. Pri vokalih naj bodo usta mirna, naravno odprta, jezik naslonjen na spodnje zobe; splošno: glava pokonci v naravni leži, telo pa vzravnano. — Toni naj bodo mehki in polni. Pri vajah za izobraževanje glasu pazimo: 1.) na globoko dihanje; 2.) na strogi ritem; 3.) na mehak nastavek tona. Ker morajo biti toni med seboj vezani, lahko ponazorujemo to vezavo s sliko, narejeno iz 1 same črte, ki se veže med toni in prehaja od enega tona do drugega, n. pr.:

Pri pavzi otroci ne smejo dihati, marveč pojo vso vajo v eni sapi. Če hočemo, da nas poslušatelj pri petju razume, moramo izgovarjati vokale čisto, konsonante pa razločno. Važen cilj šolskega petja je, da dosežemo enakobarvnost vokalov. N. pr. moj, moč; že en pokvarjen vokal škoduje lepemu zvenenju tona ostalih učencev.

Pri vajah za izobraževanje glasu moramo paziti na morebitno mutacijo nekaterih učencev ali učenk; takrat ne smejo peti. Deklica mutira približno med 13.—15. letom. Pri tej se po dovršeni mutaciji glas sicer ne izpremeni bistveno, le močnejši in sigurnejši postane. Deček pa mutira približno med 15. do 18. letom. Mutacija traja lahko nekaj tednov, mesecev ali celo dve leti. Po končani mutaciji pri dečku pa se izpremeni prejšnji sopran ali alt v tenor ali bas. Začetek mutacije sploh se opazi v tem, da takrat dečki kakor tudi deklice težko pojo in ne morejo v višino ne v nižino. Ženski glas delimo po mutaciji na tri registre: 1.) na prsni, 2.) na srednji, 3.) na glavji register.

Moški glas pa ima le dva registra: 1.) prsnega in 2.) srednjega. Le tenoristi uporabljajo tudi glavji register.

Obseg tonov po mutaciji (največji):

Bas: E (F) — $\bar{e}$ ($\bar{f}$)

Alt: e (f) — $\bar{e}$ ($\bar{f}$)

A. 1. Črtna nota četrtninka :

1.) Učitelj nariši na tablo črtno noto četrtninko v obliki omejene črte „—|“ in povej učencem, da je to črtna nota četrtninka, ki jo lahko igramo ali pojemo in ki je vredna 1 udarec; 1 udarec pa traja natančno tako dolgo, da naštejemo „ena“ ali „prva“.

2.) Učitelj pokaži vrednost črtne note četrtninke tako, da jo praktično izvajaš, t. j. šteje „prva“ in zraven udarjaj.

3.) Otroci se vadijo ploskati četrtninke in štejejo zraven.

4.) Učitelj nariši na tablo več črtnih not četrtnink tako, da vmes ni presledka, n. pr. |—||—||—||—|; otroci določijo, koliko jih je, ploskajo v taktu in štejejo zraven.

Pripomba: Učitelj naj pazi, da se vzdrži vsak udarec popolnoma in da med posameznimi udarci ne nastaja o preveliki presledki.

2. Prava nota četrtninka.

1.) Nad črtno noto četrtninko nariši učitelj pravo noto četrtninko ter povej učencem, da imamo namesto črtne note četrtninke tudi pravo noto četrtninko, ki je vredna prav toliko, kolikor črtna nota četrtninka, torej 1 udarec.

2.) Pravo noto četrtninko opiši: Ta nota je sestavljena iz polne glavnice in iz vratu.

Ponovilo: 1.) Učenci poznajo a) črtno, b) pravo noto četrtninko. 2.) Določijo vrednost obeh. 3.) Določijo, kako se vsaka razlikuje po obliki.

B. 1. Črtna nota polovinka :

1.) Učitelj nariši dve črtni noti četrtninki drugo poleg druge |—|—|; učenci ju določijo po obliki in po vrednosti.

2.) Učitelj izbriši vmesno pokončno črto, učenci določijo, da smo tako dobili eno črtno noto kot celoto, ki je vredna toliko, kolikor obe črtni noti četrtninki skupaj, to je 2 udarca,

3.) Povej učencem stavek, ki naj si ga zapomnijo: Če združimo dve črtni noti četrtninki v eno celoto, dobimo črtno noto polovinko, ki je vredna 2 udarca.

4.) Nariši na tablo več črtnih not polovink, učenci štejejo in jih ploskajo.

2. Prava nota polovinka :

1.) Nad črtno noto polovinko nariši učitelj pravo noto polovinko in povej učencem, da poznamo razen črtne note polovinke tudi pravo noto polovinko, ki je vredna toliko, kolikor črtna nota polovinka, to je 2 udarca.

2.) Opiši jo: Ta nota je sestavljena iz prazne glavice in vratu.

Ponovilo: 1.) Učenci poznajo črtno in pravo noto polovinko.

2.) Določijo vrednost vsake.

3.) Določijo vsaki obliko.

Učitelj sestavi lahko ritmično vajo iz črtnih not četrtnink in polovink; učenci jih izpremene v prave note in vajo ploskajo.

C. 1. Črtna nota celotinka:

1.) Učitelj nariši štiri črtne note četrtninke, oziroma dve črtni noti polovinki drugo poleg druge, učenci jih določijo po obliki in po vrednosti.

2.) Učitelj izbriši vmesne pokončne črte, učenci pa določijo, da smo tako dobili eno črtno noto kot celoto, ki je vredna toliko, kolikor 4 črtne note četrtninke ali dve črtni noti polovinki, to je 4 udarce.

3.) Povej učencem stavek, ki naj si ga zapomnijo: Če združimo 4 črtne note četrtninke ali 2 črtni noti polovinki v eno celoto, dobimo črtno noto celotinko, ki je vredna 4 udarce.

Nariši na tablo več črtnih not celotink, učenci štejejo in jih ploskajo.

2. Prava nota celotinka.

1.) Nad črtno noto celotinko nariši učitelj pravo noto celotinko in povej učencem, da poznamo razen črtnih note celotinke tudi pravo noto celotinko, ki je vredna toliko, kolikor ona, to je 4 udarce.

2.) Opiši jo: Ta nota je sestavljena iz prazne glavice brez vratu.

Ponovilo: 1.) Učenci poznajo črtno in pravo noto celotinko.

2.) Določijo vrednost vsake.

3.) Določijo vsaki obliko.

Učitelj sestavi lahko vajo iz črtnih not četrtnink, polovink in celotink; učenci jih izpremene v prave note in vajo ploskajo.

D. 1. Črtna nota osminka:

1.) Učitelj nariši črtno noto četrtninko, učenci jo določijo in povedo, da je vredna en udarec: „prva“ ali 2 zloga.

2.) Razpolóvi jo na dva enaka dela; učenci določijo, da smo tako dobili dva enaka dela, ki sta vsak za polovico krajši.

3.) Izvajaj stavek: Če razdelimo četrtnko na 2 enaka dela, dobimo dve osminki. Povej učencem stavek, ki naj si ga zapomnijo:

Če razdelimo črtno noto četrtnko na dva enaka dela, dobimo 2 črtni noti osminki, ki sta vsaka za polovico krajši od četrtnke.

Otroci določijo, da dobi potemtakem vsaka osminka pol udarca ali 1 zlog.

4.) Nariši na tablo več črtnih not osmink, učenci štejejo in jih ploskajo.

2. Prava nota osminka:

1.) Nad črtno noto osminko nariši učitelj pravo noto osminko in povedi učencem, da poznamo razen črtne note osminke tudi pravo noto osminko, ki je vredna toliko, kolikor ona, to je polovico udarca ali 1 zlog.

2.) Opiši jo: Ta nota je sestavljena iz polne glavice, vratu in zastavice.

Ponovilo: 1.) Učenci poznajo črtno in pravo noto osminko.

2.) Določijo vrednost vsake.

3.) Določijo obliko vsake.

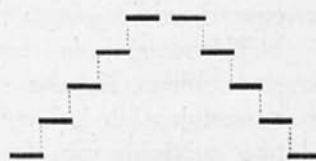
Učitelj sestavi lahko vajo iz črtnih not četrtnik, osmink, polovink in celotink. Učenci jih izpremene v prave note in vajo ploskajo.

Posamezne notne vrednosti naj se razvijajo v presledkih in analogno, kakor zahtevajo poznejše učne lekcije. Napačno bi bilo torej v tem prehitovati, oziroma ne čakati, da si učenci podano tvarino tudi istinito prisvoje. V vsaki učni uri odmerimo ritmičnim vajam približno 10 minut.

Splošne opombe k 5. točki. (Vaje v zadevanju tonov na 5—8 tonski lestvi).

Pettonska lestva je slika, ki nam predstavlja 5 stopnic navzgor in na drugi strani 5 stopnic navzdol. Pri tej naj bodo stopnje navzgor enake onim navzdol.

Naloga te pettonske lestve pa je, da predstavlja učencem zaporedno vrsto petih tonov navzgor in navzdol stopaje tako, da je prva stopnja vedno „c“ ali „do“, 2. „d“ ali „re“, 3. „e“ ali „mi“,

4. „f“ ali „fa“, 5. „g“ ali „sol“. Prva stopnja pa se rabi kot „do“ tudi pri drugih tonskih načinih. Po Battkeju se začenja vsak temeljni ton z „do“, n. pr. tudi v G- duru je temeljni ton „do“, kakor v C- duru, le za kvinto višje intoniran. Ko so učenci že dovolj utrjeni v 5 stopnjah, se pettonska lestva razširi polagoma v 6, 7 in 8 tonsko lestvo in se poje s solmizacijskimi zlogi.

Poje pa naj se lestva polagoma in zelo vezano: a) po vrsti, b) izven vrste. To nam prav dobro služi ne le za zadevanje intervalov, ampak tudi za vzravnavanje registrov.

Pri otroškem glasu razlikujemo dva registra: a) prsnega, b) glavnega. Če poje otrok tonsko lestvo od c ali d navzgor, opazimo, da se izpremeni njegov glas približno pri a v prijetnejši ton, nego je pri nižjih glasovih. Zato poizkušajmo to razliko odpraviti z vzravnavo registrov. To dosežemo:

- 1.) s tihim petjem,
- 2.) z naraščajočim tonom,
- 3.) z vajami na tonski lestvi, posebno navzdol.

Naraščajoči ton pa nastane, če začnemo peti prav tiho, postajamo vedno močnejši in potem z močjo zopet pojemljemo in tiho končamo, z drugo besedo: če crescendiramo in decrescendiramo, kakor kaže slika:

Čista intonacija. Pravilo za intonacijo durove skale je, da moramo 2., 4. in 5. stopnjo intonirati pretirano visoko.

Glede tonov kot takih razlikujemo:

- 1.) diatonične cele tone in poltone, to je tone skal;
- 2.) kromatične tone ali male poltone. Mali polton nastane, če izpremeni nota le mesto, ime pa je istega izvora, n. pr.: c—cis, d—dis. Veliki polton nastane, če izpremeni nota mesto in ime, n. pr.: cis—d, dis—e.

Dalje je zelo važna izgovarjava. Pri petju moramo vokale čisto in konsonante razločno izgovarjati. Lep ton dosežemo pri petju edino le s tihim petjem.

Važen cilj petja je, da doseže učitelj pri vseh učencih enega razreda v zboru popolno enakobarvnost vokalov.

Učenci naj se drže pri petju prijazno, usta naj imajo ovalno obliko. Ustnice so pri a, e in i enako odprte, samo pri o se zožujejo in pri u še bolj. Pri vseh vokalih naj se jezik dotika spodnjih zob.

Priporočljivo je, vaje na posameznih vokalih v I. šolskem letu vezati z donečim konsonantom, n. pr.: n, m, l.

Splošne opombe k 6. točki. (Muzikalni diktat:

a) ritmični, b) melodični).

1. Ritmični diktat se naslanja na ritmične vaje. Učencem, ki obvladujejo ritmične vaje, ritmični diktat pač ne dela težkoč, če obseza taktovne načine in notne vrednosti, ki so otrokom že znane. Zato naj izbira učitelj za narekovanje vedno že znano snov. Izprva naj obseza diktat le posamezne takte, če mogoče iz otrokom znane narodne pesmi, ki naj jo potem otroci sami poiščejo in določijo; to poživlja pouk in jim je v veselje. Pozneje pa obseza diktat lahko 2—4 zaporedne takte.

Učitelj lahko diktira posameznim učencem pri šolski tabli, ostali pa pišejo v zvezke, in potem pregleda naloge. Ali pa diktira vsemu razredu in potem izvrši na tabli skupno popravo.

2. Melodični diktak naj se vrši tako-le:

1.) Učitelj narekuje — bodisi da poje, bodisi da udarja na klavirju — posamezne tone, oziroma intervale, ki jih je že prej obravnaval na tonski lestvi: *a)* po vrsti, *b)* izven vrste. Pred diktatom naj vedno označi osnovni ton ali 1. stopnjo tonske lestve.

2.) Obratno k 1. točki kaže lahko učitelj ali učenec posamezne stopnje na tonski lestvi *a)* po vrsti, *b)* izven vrste, otroci pa pojo določene stopnje. — Tudi tu naj se prej označi donenje 1. stopnje tonske lestve.

Končno učitelj lahko združi melodični diktat z ritmičnim gibanjem, učenci pa to zapišejo. Vendar je to mogoče zahtevati šele na najvišji stopnji.

Splošne opombe k 7. točki. (Vaje v izobrazbi posluha).

Vaje v izobrazbi posluha so v bistvu vaje v zadevanju tonov. Vendar je razlika ta, da rabimo pri vajah za zadevanje tonov tonsko lestvo v obliki stopnic, ko otrokom imena not v črtnem sistemu še niso znana, posebno v 1. šolskem letu. Pozneje moramo seznanjati otroke tudi z latinskimi imeni not v črtnem sistemu in rabimo za zadevanje tonov, oziroma za določanje intervalov in stopenj sliko tonske lestvice v obliki glavnega črtovja v obsegu do 1 oktave, pri kateri rabimo premično noto. Ta je narejena iz okrogle glavice, ki predstavlja notno glavico, in iz palice, na kateri je nasajena glavica in ki predstavlja notni vrat.

Pri zadevanju tonov na sliki s premično noto polagaj učitelj noto med črte ali na črtovje sistema tako, da pade vrat vselej vzporedno k črtovju. V kakršni stopnji lestve na črtovju ali med črtovjem leži premična nota, isti ton naj pojo učenci. Vaje naj se pojo izprva s solmizacijskimi zlogi, kot prenos iz 8tonske lestve, ki je otrokom že znana, nato pa z latinskimi imeni not: a) po vrsti, b) izven vrste.

Splošne opombe k 8. točki. (Primavistne table).

Primavistne table ali stenske table pomenijo, na prvi pogled pravilno peti ali igrati napisano vajo ali skladbo. Po Battkeju imamo primavistne table: a) ritmične, b) melodične. Pri ritmičnih primavistnih tablah je naloga učencev, določene vaje posamezno ali v zboru pravilno 1.) opisati, 2.) udarjati, oziroma ploskati, pri melodičnih primavistnih tablah pa vajo najprej opisati, potem peti: a) s solmizacijskimi zlogi, b) z latinskimi imeni not. — Primavistne vaje se izvajajo šele na višjih stopnjah.

Splošne opombe k 9. točki. (Pesem).

Po Battkeju obravnavamo pesmice najprej, oziroma dalje časa po posluhu enoglasno. Sčasoma pa prehajamo k sistematični obravnavi pesmi, katere podstavo tvorijo ritmične vaje in tonska lestva.

Pozneje, ko je že obravnana obširnejša snov, so tudi pesmi lahko težje in snovi primerne.

III. Lekcije.

I. razred.

I. lekcija.

1. Vaje v dihanju.

Učenci naj povedo učitelju, da dihamo s pljuči.

Smoter: Danes se hočemo vaditi zrak počasi vdihavati in ga prav tako izdihavati.

1.) a) Učitelj dvigaj roko počasi navzgor, učenci naj ta čas globoko vdihavajo zrak z zaprtimi usti skozi nos, vendar ne slišno.

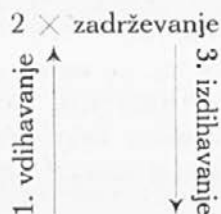
b) To označi kot prvo podrejeno točko vajam v dihanju: Vdihavanje zraka.

2.) a) Ko drži učitelj roko dvignjeno, opozori učence, da sedaj z roko popolnoma miruje ali jo zadržava; učenci naj istotako tačas ne vdihavajo in ne izdihavajo.

b) To označi kot drugo podrejeno točko vajam v dihanju: Zadrževanje zraka.

3.) a) Učitelj spušča roko polagoma navzdol v normalno ležo in opozori učence, naj med izpuščanjem roke navzdol istotako izdihavajo zrak.

b) To označi kot tretjo podrejeno točko vajam v dihanju: Izdihavanje zraka. Zaradi boljšega umevanja lahko ponazarjuješ te tri momente s črtami:

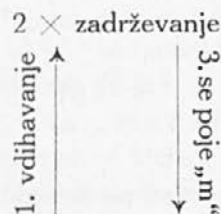
4.) Učitelj pokaži vajo sam.

5.) Vadi jo z učenci, medtem pa dajaj omenjena znamenja z roko.

Pripomba. Izprva naj traja vsaka podrejena točka po 1 sekundo. Preden zahtevaš izvršitev vaje od učencev, pazi: 1.) da stoje ali sede učenci ravno; 2.) da visita obe roki prosto ob telesu navzdol ali pa sta prekržani v naročju; 3.) da stoji glava naravno pokonci; 4.) da pri vdihavanju učenci ne privzdigujejo ram.

2. Vaje za izobraževanje glasu.

1.) Učitelj navajaj učence, da sicer ponove vaje v dihanju še enkrat, le da pojejo sedaj pri izdihavanju prav tiho soglasnik „m“ v višini $\bar{a}$. Zaradi boljšega razumevanja to zopet lahko ponazarjuješ s črtami:

2.) Učitelj pokaži najprej vajo sam.

3.) Nato jo izvajajo učenci, učitelj pa dajaj znamenja z roko.

- Pripomba. a) Vaje za izobrazbo glasu naj se pojo „pp“ in vezano.
b) Učitelj naj pove učencem, da se imenuje ton, na katerem so peli „m“, $\bar{a}$ in da je jako važen, ker se po njem uglašajo vsi inštrumenti. — Zato naj vadi $\bar{a}$ z učenci vsako uro in naj navaja učence, da ga polagoma prosto zadenejo.

4.) Po prvem vzorcu se poje vaja na „ma“, „m“ na 1. udarec, „a“ na 2. udarec. Torej je treba, da učitelj pri izdihavanju šteje do 2. Pri „a“ naj se položi jezik na spodnje sprednje zobe.

5.) Kakor na „m“ naj se izvrši vaja na „n“. Pri „n“ se dotika jezik zgornjih sprednjih zob.

6.) Po četrtem vzorcu se poje vaja na „na“.

3. Podajanje nove tvarine. Pojem: takt. Naglas v taktu.

1.) Učitelj navajaj učence, da povedo, kako gre ura. Izvajaj stavek: Ura gre enakomerno.

2.) Učitelj navajaj učence, kako korakajo vojaki. Izvajaj stavek: Vojaki korakajo enakomerno ali vojaki drže korak.

3.) Iz danih primerov izvajaj, da moramo tudi pri petju takorekoč držati korak, čemur pravimo, da pojemo v taktu.

4.) Učenci se vadijo ploskati v taktu, učitelj šteje zraven $\frac{2}{4}$ takt.

Naglašen ali poudarjen del v taktu.

1.) Učitelj povej učencem stih kake pesemce, ki se giblje v $\frac{2}{4}$ taktu, n. pr. „Svetlo solnce se je skrilo“, in pri tem poudarjaj prve zloge.

2.) Ta stih napiši po zlogih na tablo in podčrtaj po določenih učencev naglašene, t. j. prve zloge: Svet-lo soln-ce se je skri-lo.

3.) Pred vsak naglašen zlog postavi pokončno črto, da dobiš tako posamezne enote, ki imajo en naglašen in en nenaglašen zlog: | svet-lo | soln-ce | se je | skri-lo |.

4.) Izvajaj stavek, ki naj si ga učenci zapomnijo: 1 naglašen in 1 nenaglašen zlog ali ton, združena v eno enoto, imenujemo 1 takt.

Ponovilo: 1.) pesemce po besedilu z naglasom;

2.) s ploskanjem po poudarku v taktu;

3.) z udarjanjem s svinčniki na klop po poudarku v taktu.

II. lekcija.

Učenci naj se vadijo prosto zadeti $\bar{a}$ 1.) posamezno, 2.) v zboru.

1. Vaje v dihanju naj se vrše strogo po povelju učiteljevem, kakor pri prvi lekciji: vdihavanje zraka 1 sekundo, zadrževanje zraka 1 sekundo, izdihavanje zraka zopet 1 sekundo. Vaja trajaj 5 minut.

2. Vaje za izobraževanje glasu: na „m“ in „ma“ v zvezi z „a“, „o“, „e“, „i“, „u“. Zaradi enotnosti naj se določijo na „m“, oziroma na „ma“ 4 udarci, na drugi samoglasnik pa 3. Pri 4. udarcu 2. takta učenci zopet vdihavajo. N. pr.:

1.) m - a i. t. d.

2.) ma - o

3.) ma - e

4.) ma - i

5.) ma - u

Pripomba: 1.) Vajo naj pojo učenci z globokim dihanjem „pp“ in z mehkim nastavkom „m“. 2.) Učitelj intoniraj $\bar{a}$, taktiraj 4 udarce in zapoj najprej nekaj taktov sam. 3.) Vaja z učenci.

3. Podavanje nove tvarine.

1.) Taktnica; 2.) dvodelni takt; 3.) končaj; 4.) črtna in prava nota četrtnika; 5.) $\frac{2}{4}$ takt.

Ad 1.) a) Učitelj napiši na tablo nekaj dvozložnih besed, znamenj naglašene zloge z ostrivcem ter razdeli po 1 naglašen in 1 nenaglašen zlog v posamezne enote, ki jih omejiš s pokončnimi črtami. N. pr.: | Rí-ba | vó-da | ó-če. |

b) Učenci ploskajo v taktu ter pri tem poudarjajo prvi zlog.

c) Izvajaj stavek, ki naj si ga učenci zapomnijo: 1.) Pokončne črte, ki stoje pred naglašeni zlogi ali toni, imenujemo taktnice. 2.) Prostor med dvema taktnicama je 1 takt.

Vaja: Učenci določajo število taktov.

Ad 2.) Dvodelni takt: Učitelj navajaj učence, da določajo, po koliko delov ima vsak izmed napisanih taktov in kateri je naglašen. Učenci naj pomnijo: Takt, ki ima po dva dela, je dvodelni takt. V tem je vedno prvi del poudarjen, drugi manj poudarjen.

Ad 3.) Končaj. Učenci določijo, da je končaj na koncu vaje in da ga sestavljata po ena tanka in debela pokončna črta. Učenci naj pomnijo: Znamenje, ki je sestavljeno iz tenke in debele pokončne črte ter stoji na koncu taktov, imenujemo končaj.

Ad 4.) a) Črtna in prava nota četrtnika.

Učitelj napiše na tablo stih pesemce v $\frac{2}{4}$ taktu in podčrtaj poudarjene, to je prve taktovne dele s črtami. N. pr. | Svét-lo | sóln-ce | sé je | skrí-lo. | Učenci ploskajo v taktu in po poudarku po črticah. Pomnijo naj: Vsako črtico, ki jo lahko ploskamo ali udarjamo ali igramo, imenujemo črtno noto četrtnika, ki je vredna 1 udarec.

Glej splošne opombe: Črtna nota četrtnika!

Ponovilo: Učenci določijo: 1.) število črtnih not na tabli;
2.) vrednost vsake črtne note;
3.) poudar;
4.) taktnice in njih število;
5.) končaj.

b) Prava nota četrtnika se izvaja iz črtne note četrtnike.

Glej splošne opombe: Prava nota četrtnika!

Učenci naj pomnijo: Namesto črtne note četrtnike poznamo tudi pravo noto četrtnika, ki je vredna 1 udarec.

Ad 5.) $\frac{2}{4}$ takt. 1.) Učenci lahko določijo, da imenujemo takt, ki je sestavljen iz dveh četrtnik, dvočetrtnski takt.

2.) Učitelj jim pokaži, da ga taktiramo na 1. udarec navzdol, na 2. udarec navzgor. Vaja!

3.) Učitelj pokaži pisano znamenje „ $\frac{2}{4}$ “ za dvočetrtnski takt.

4. Ritmične vaje.

1.) Prejšnjo vajo napiše učitelj še enkrat na tablo: a) v črtnih, b) v pravih notah, učenci narekujejo taktovno znamenje, taktnice, končaj.

2.) Označi tempo tako, da šteješ do 2.

3.) Učenci vajo ploskajo, oziroma udarjajo s svinčniki na klop in obenem štejejo.

Pripomba: Važno je, da se zdrži vsaka četrtnika 1 cel udarec. Učenci naj se pri ritmičnih vajah ne naslanjajo na klop, ploskajo pa naj enakomerno, oziroma naj svinčnikov ne dvigajo nad 4 prste visoko nad klop. Vaja se mora vršiti strogo v taktu. Po večkratni vaji naj učitelj le kaže note, učenci pa sami štejejo in ploskajo.

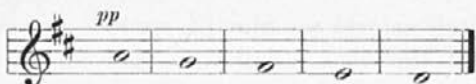
III. lekcija.

Učenci se vadijo v prostem zadevanju $\bar{a}$.

1. Vaje v dihanju: a) vdihavanje skozi nos 1 sekundo, zadrževanje 1 sekundo, izdihavanje skozi nos 1 sekundo.

b) Vdihavanje 1 sek., zadrževanje 4 sek., izdihavanje skozi usta 1 sek. Najprej izvrši vsako vajo učitelj sam, potem jo vadijo učenci strogo po učiteljevem navodilu, ki ga daje z roko. Postopek je vobče isti, kakor pri prvi lekciji.

2. Vaja za izobraževanje glasu: „ma, na“; „mo, no“; „mu, nu“; „me, ne“; „mi, ni“.

- 1.) ma i. t. d.
 na
- 2.) mo
 no
- 3.) mu
 nu
- 4.) me
 ne
- 5.) mi
 ni

Pripomba. 1.) Vsak ton naj drže učenci toliko časa, dokler učitelj ne dá z roko znamenja za prestanek. Zato naj učenci strogo pazijo na gibanje učiteljeve roke.

2.) Intoniraj $\bar{a}$ — če mogoče prosto po posluhu z učenci.

3.) Pazi, da pojo učenci vajo *pp*, vezano in z mehkim nastavkom.

3. Podavanje nove tvarine: Ponovi pojme prejšnje lekcije: črtna in prava nota četrtnica, taktnica, takt, končaj, dvodelni, oziroma $\frac{2}{4}$ takt na podstavi napisane ritmične vaje na tabli. Učitelj kaži znake, učenci določajo.

4. Ritmična vaja: Ko so učenci opisali vajo, oziroma ponovili pojme na njej, označi učitelj tempo, nato učenci ploskajo vajo. Pri tem naj štejejo in pazijo na poudarjene taktovne dele, učitelj pa kaži note.

Učenci naj pomnijo: Vaje, ki jih ploskamo ali udarjamo s svinčnikom, in sicer v taktu, so ritmične vaje.

5. Vaje v izobrazbi posluha: Visok - nizek ton.

1. Učitelj zaigraj na klavirju visok in nizek ton ali obratno. Učenci določijo, kateri ton je bil nizek, kateri je bil visok. Zapomnijo si stavek: V glasbi razločujemo visoke in nizke tone.

Vaja: Učenci pojo visoke in nizke tone, kakor določa učitelj.

2. Rastoča in padajoča tonska vrsta.

1). Učitelj zaigraj na klavirju rastočo tonsko vrsto. Učenci določijo, da se ta vrsta pomika navzgor ali da se dviga.

2). Učitelj zaigraj padajočo tonsko vrsto. Učenci določijo, da se ta vrsta pomika navzdol ali da pada. Zapomnijo si stavek: Tonska vrsta lahko stopa navzgor ali navzdol, ali tonska vrsta se lahko dviga ali pada.

Vadi pojme: a) visok, nizek ton; b) rastoča in padajoča tonska vrsta tako, da igraš, učenci pa določajo vrsto. Tako lahko določiš, koliko imajo učenci razvit posluh.

Splošno ponovilo: 1.) Toni glede na višino.

2.) Rastoča in padajoča tonska vrsta.

3.) Definicija, oziroma opis, katere vaje so ritmične.

4.) Sestavni del ritmične vaje.

6. Pesem: Enoglasna po posluhu, v obsegu $\bar{c} - \bar{c}$.

IV. lekcija.

Učenci določijo prvo točko pevske ure, ki se glasi:

1. Vaja v dihanju: Vdihavanje 4 sek., zadrževanje 4 sek., enakomerno izdihavanje na „f“ 4 sek. Sicer je postopek tak, kakor pri prejšnjih lekcijah.

2. Vaja za izobraževanje glasu kakor pri 3. lekciji. Učenci naj določijo, da so peli vajo za izobrazbo glasu po učiteljevem navodilu.

3. Podavanje nove tvarine.

1.) Učitelj napiši na tablo ritmično vajo in ponovi na njej znane pojme tako, da kažeš znake zanje, učenci pa določajo a) posamezno, b) skupno v zboru.

| ' — | ' — | ' — | ' — | ' — ||

2.) Povej učencem, da imenujemo take vrste določila: poznavanje različnih pojmov ali razne tvarine, ki so se jih učili spoznavati v prejšnjih urah. Učenci naj pomnijo: V vsaki pevski uri znane pojme lahko ponovimo ali pa se učimo spoznavati nove. To uvrščamo pod 3. točko pevske ure, ki se imenuje: podavanje nove tvarine.

Učenci poznajo torej 4 točke pevske ure.

4. Ritmične vaje so vaje, ki so že napisane in ki so jih učenci že prej opisali po znakih, kakor jih je kazal učitelj. Učenci jih ploskajo ali udarjajo s svinčnikom na klop.

Pripomba. Splošno, kakor pri 2. lekciji.

Postopek: 1.) Učitelj kaže vajo in šteje, učenci ploskajo.

2.) Učitelj kaže vajo, pa ne šteje, učenci ploskajo in štejejo.

3.) Učitelj kaže vajo, učenci ploskajo in štejejo tiho.

4.) Učitelj ne kaže vaje, učenci ploskajo in štejejo.

5.) Učitelj ne kaže vaje, učenci ploskajo in štejejo tiho.

Upoštevaj te točke, ker tako dosežeš točno izvajanje ritmičnih vaj in dober ritmičen čut.

5. Vaje v izobrazbi posluha: Ponovilo iz prejšnje lekcije. Učitelj igraj: 1.) visoke, nizke tone; 2.) rastočo, padajočo tonsko lestvo, učenci določajo.

6. Pesem: Enoglasna po posluhu, v obsegu $\bar{c} - \bar{c}$.

V. lekcija.

Ponovi štiri znane točke pevske ure!

1. Vaje v dihanju kakor pri 4. lekciji.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Intoniraj $\bar{a}$! Vaja na „l“. Pri „l“ se konica jezika dotikaj zgornjih prednjih zob, pri straneh jezika pa je zraku dotok odprt. Učitelj naj se prepriča, ali učenci prav tvorijo glasnik „l“.

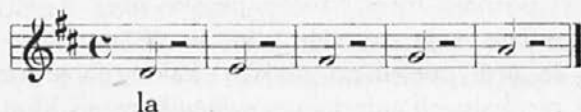

Postopek kakor
pri prejšnjih vajah.

la
lo
lu
le
li

3. Podajanje nove tvarine: 1.) Ponovi znane pojme!
2.) Razvijaj pojem: Nota je znamenje za ton. Učitelj ponovi črtno in pravo noto z učenci ter jih opozori, da noto lahko igramo ali pojemo. Učenci ponove stavek: Nota je pisańo znamenje za ton.

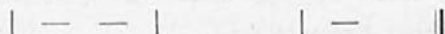
3.) Pojem pavza: a) Učitelj poj to-le vajo na zlog „la“:

la

Učenci naj pazljivo poslušajo ter določijo, da je učitelj vmes nekaj časa molčal. Zapomnijo naj si stavek: Znamenje za molčanje imenujemo pavzo. Ponavljaj!

b) Učitelj ponazoruj pavze pri črtnih notah tako, da napišeš vaje v črtnih notah, kjer pa je pavza, pustiš prazen prostor. N. pr.

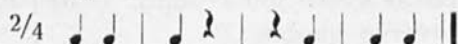

Učenci določijo, v katerem taktu in koliko pavz je v vaji. Vaja: Učitelj šteje $\frac{2}{4}$ takt in igray posamezne takte s četrtingami in pavzami, učenec zapisuje to na tablo in pusti za pavzo prazen prostor.

4.) Učitelj napiši vaje v pravih notah in četrtingske pavze v pravi obliki „ || “! Učenci določijo, v katerih taktih je četrtingska pavza in koliko je vredna. Zapomnijo naj si znamenje za četrtingsko pavzo, ki je vredna 1 udarec.

Vaja: Učitelj šteje $\frac{2}{4}$ takt in igray vajo v četrtingah in četrtingskih pavzah, učenec zapisuje posamezne takte na tablo v pravih notah in pavzah četrtingah.

4. Ritmične vaje.

1.) Učenci naj vajo opišejo. 2.) Učitelj udarjaj vajo najprej sam in dobro označi pavzo s tem, da strogo v taktu dvigaš roko, ki jo med pavzo držiš v zraku. 3.) Vajo ploskajo vsi učenci, učitelj pa šteje in kaže.

Pripomba. Učitelj naj strogo pazi, da učenci pri pavzi vsi naenkrat dvignejo roko, oziroma svinčnik in točno izvajajo vajo. Ako delajo posamezni takti učencem težkoče, naj jih vadijo posebej. — Postopek po znanih 5 točkah, kakor pri 4. lekciji.

5. Vaje v izobrazbi posluha:

Ponovi pojme: 1.) visok-nizek ton, rastoča in padajoča tonska vrsta; 2.) nota — pisano znamenje za ton, pavza za molčanje a) s posameznimi učenci, b) z vsemi v zboru.

6. Pesem: Enoglasna, v obsegu $\bar{c} - \bar{c}$.

VI. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Vdihavanje skozi nos 1 sek., zadrževanje 4 sek., enakomerno izdihavanje na sičnik „s“ 1 sek.

2. Vaje za izobraževanje glasu kakor pri 5. lekciji.

3. Podajanje nove tvarine: Ponovilo znanih pojmov: četrtinska nota in pavza; dvodelni, oziroma $\frac{2}{4}$ takt; taktnica; končaj. — Dobro je, ako veli učitelj učencem zapisovati posamezne znake na tablo.

4. Ritmične vaje.

1.) Učitelj napiši nekaj vaj s črtnimi in pravimi notami, oziroma pavzami na tablo. N. pr.:

2.) Ponóvi posamezne pojme na podstavi teh vaj tako, da zopet kažeš zaporedno posamezne znake, učenci pa določajo (na kratko).

3.) Vaje ploskajo učenci, učitelj medtem kaže in šteje! Splošni postopek je tak, kakor pri prejšnjih lekcijah.

5. Vaje v izobrazbi posluha: 1.) Ponovi pojem: visok-nizek ton. 2.) Razvijaj pojem: a) dolg - kratek ton, b) nota polovinka. Učitelj poj ali igray po 1 dolg in 1 kratek ton in obratno; učenci določijo, kateri ton je bil dolg, kateri kratek. Zapomniyo naj si stavek: V glasbi razločujemo tudi dolge in kratke tone. — Učitelj ponazoruj dolg ton na črtni noti tako, da jo tem bolj podaljšaš, čim daljši je ton. 3.) Na podstavi črtne note četrtnike razvijaj pojem črtne note polovinke ter izvajaj iz te pravo noto polovinko. Glej: črtna in prava nota polovinka str. 11!

Vaja: Učitelj igray četrtnike in polovinke; učenci jih pišejo na tablo v črtnih in pravih notah.

Ponovilo. Toni so lahko: 1.) visoki ali nizki;
2.) dolgi ali kratki.

VII. lekcija.

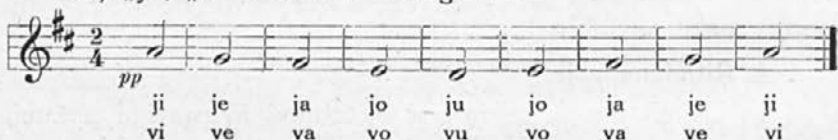
Ponovi štiri znane točke pevske ure!

1. Vaje v dihanju kakor pri 6. lekciji.

2. Vaje za izobraževanje glasu. Intoniraj $\bar{a}$ v zboru.

1.) Ponovi zvence soglasnike, ki so učencem že znani ali ki so jih že peli (*m, n, l*).

2.) „j“, „v“ v zvezi s samoglasniki:

Učence je opomniti, da se „je“ izgovarja spredaj in mehko; pri „v“ pa naj se ustnice dotikajo sprednjih zob. Postopek kakor pri prejšnjih vajah.

Glede samoglasnikov je pomniti to-le:

- 1.) Pri „i“ so usta široko odprta, jezik je naslonjen na spodnje zobe.
- 2.) Pri „e“ so usta malo manj odprta nego pri „i“, jezik se dotika spodnjih zob.
- 3.) Pri „a“ so usta precej odprta, jezik leži mirno in mehko na spodnjih zobeh.
- 4.) Pri „o“ so usta na pol v kolobarju odprta, jezik leži spredaj mirno in mehko.
- 5.) Pri „u“ so usta še bolj zaprta, jezik leži v ustih mirno in mehko.

3. Podavanje nove tvarine.

A) Ponovilo znanih pojmov.

B) Pojem: trodelni takt. 1.) Dosedaj smo imeli v vsakem taktu po 2 dela ali 2 četrtniki.

2.) Učitelj opozori učence na nastopno vajo, ki jo zaigraj (na kateremkoli tonu) in naglašaj vedno 1. del:

3.) Učenci določijo, da je imel vsak takt po 3 dele ter je bil vsak prvi del izmed treh poudarjen.

4.) Učenci naj si zapomnijo: Poznamo tudi trodelni takt, ki ima 3 udarce. Tudi v tem je prvi udarec vedno poudarjen.

5.) Vajo, ki si jo že prej igral, napiši na tablo v črtnih in pravih notah četrtnkah — in zaznamuj poudarjene dele taktov z ostrivcem:

C) Pojem $\frac{3}{4}$ takt: Učenci določijo, da je vsak izmed treh delov v taktu 1 četrtnika. Zapomnijo naj si stavek: Takt, ki ima po 3 četrtnike, se imenuje $\frac{3}{4}$ takt.

4. Ritmične vaje. Vajo v $\frac{3}{4}$ taktu, napisano na tabli, učenci ploskajo ali udarjajo s svinčniki na klopi. Učitelj označi tempo in vadi takole:

1.) Učitelj kaže vajo in šteje, učenci ploskajo.

2.) Učitelj ne kaže in ne šteje, učenci štejejo in ploskajo.

Pripomba: Izvajaj po črtnih in pravih notah!

5. Vaje v izobrazbi posluha.

1.) Učitelj igray več dolgih, kratkih, enako dolgih tonov, učenci jih določajo glede njih medsebojne dolžine.

2.) Učitelj šteje in igray četrtnike in polovinke, učenci jih določajo po vrednosti ter zapisujejo na tablo.

6. Pesem: Enoglasna po posluhu, v obsegu $\bar{c} - \bar{c}$.

VIII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Vdihavanje 4 sek., zadrževanje 4 sek., enakomerno izdihavanje na „f“ 4 sek. Ponavlaj 3—4 krat!

2. Vaja za izobraževanje glasu: Intoniraj $\bar{a}$ v zboru! Vaja kakor pri 7. lekciji.

3. Podavanje nove tvarine.

A) Ponóvi pojem: tridelni ali $\frac{3}{4}$ takt!

B) Pojem: predtakt.

1.) Učenci imenujejo dvozložne besede, pri katerih je prvi zlog poudarjen.

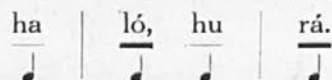
2.) Napišejo dvozložnice v obliki četrtnik v $\frac{2}{4}$ taktu na tablo in zaznamujejo poudarjene dele takta z ostrivcem.

3.) Povedo, da stoji taktnica vedno pred poudarjenim delom takta.

4.) Učitelj imenuj dvozložne besede, pri katerih je prvi zlog nepoudarjen, napiši jih na tablo ter zaznamuj poudarjeni, t. j. drugi del s črtico ali ostrivcem: haló, hurá.

5.) Učenci določijo, da je pri teh besedah prvi del nepoudarjen in drugi poudarjen.

6.) Napišejo te besede v obliki četrtnik na tablo in postavijo taktnice po znanem pravilu pred poudarjenimi zlogi. N. pr.:

Iz tega izvajajo, da stoji pred prvo taktnico še 1 nepoudarjen zlog ali del takta.

Zapomnijo si stavek: Če stoji pred taktnico 1 del takta, ki ni poudarjen, ga imenujemo predtakt.

7.) Učitelj opozori učence na zadnji takt; učenci določijo, da je nepopoln. Zapomnijo si stavek: Končni takt je za toliko krajši, kolikor znaša predtakt. — Če udarjamo ritmično vajo s predtaktom, jo lahko ponavljamo večkrat in brez presledka. N. pr.:

4. Ritmične vaje. Učitelj napiši nekaj ritmičnih vaj v $\frac{2}{4}$ in $\frac{3}{4}$ taktu s predtaktom na tablo. N. pr.:

1.) Učenci opišejo te vaje. 2.) Učitelj združi predtakt in zadnji nepopolni takt z lokom in povej stavek, ki naj si ga učenci zapomnijo: Če združimo predtakt in zadnji nepopolni takt v celoto, dobimo popoln takt. 3.) Učenci določijo vsaki vaji taktovni način. 4.) Vadijo najprej 1. in 2. vajo, potem 3. in 4. Če ima vaja predtakt, šteje učitelj le prvi udarec prej sam, na drugi udarec pa se že vrši vaja.

5. Vaje v izobrazbi posluha.

Ponóvi pojme: visok - nizek, dolg - kratek ton, rastoča in padajoča tonska lestva — tako, da udarjaš tone, učenci pa določajo istotako tonsko vrsto.

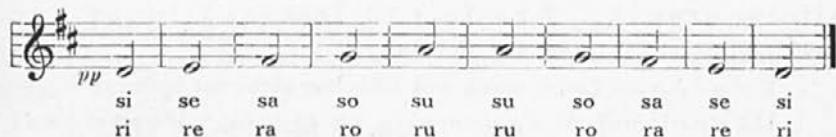
6. Pesem: Enoglasna po posluhu, v obsegu $\bar{c} - \bar{c}$.

IX. lekcija.

Ponovi znane točke pevske ure!

1. Vaje v dihanju kakor pri 8. lekciji.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Sičnik „s“ in samoglasniški „r“ v zvezi s samoglasniki:

Pri „s“ leži jezik ploščato za zobmi spodnje čeljusti, pri „r“ pa se dotika v presledkih (in zato ropoče) njegova konica trdega neba. Napačno pa je, če se dotika zadnji del jezika mehkega neba. Vadi pravilni „r“! Intoniraj v zboru $\bar{a}$, nato pojó učenci vajo „pp“ in vezano. Postopek kakor pri prejšnjih vajah.

3. Podajanje nove tvarine.

Ponóvi znane pojme tako, da jih učenci po možnosti sproti napisujejo na tablo.

4. Ritmične vaje:

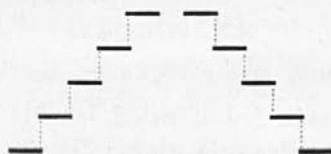

- 1.) Vsako teh vaj napišejo učenci tudi v pravih notah na tablo.
- 2.) Ponove na vsaki teh vaj posamezne znake, učitelj pa kaži te znake.
- 3.) Pri četrti vaji določijo učenci predtakt v $\frac{3}{4}$ taktu.
- 4.) Ko vajo opišejo, naj vsako takoj tudi vadijo. Postopek, kakor pri prejšnjih vajah.

5. Vaje v zadevanju tonov na pettonski lestvi. Pojem: Pettonska lestva.

1.) Učitelj zaigraj na klavirju 5 zaporednih tonov navzgor in navzdol, učenci določajo.

2.) Nariši rastočo in padajočo pettonsko lestvo na tablo tako, da se na levi dviga, a na desni pada, posamezne stopnje pa zveži z navpičnimi pikčastimi črtami:

3.) Učenci povedo, da ima ta slika podobo lestve. Zapomni si stavek: Ker ima ta lestva 5 tonov, se imenuje pettonska lestva.

Pripomba: Učitelj napiši nad sliko ime pettonska lestva.

Učenci naj si zapomnijo še stavek: Posamezni toni se imenujejo stopnje.

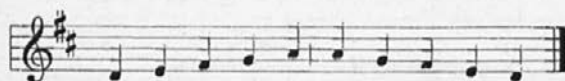
Vaja: Učenci določajo po stopnjah:

- a) koliko jih je;
- b) katera je 1., 2., 3., 4., 5.;
- c) kje se dvigajo, kje padajo.

4.) Učitelj intoniraj osnovni ton lestve, t. j. „d“, in kaži zaporedne stopnje s palico.

5.) Učenci pojo vajo na pettonski lestvi na zlog „la“, in sicer:

a) zaporedno navzgor in navzdol po 5 stopnjah, le z majhnim presledkom:

Pripomba: Vajo ponavljaj, dokler ne pojo učenci brez napake.

b) v sekundah navzgor in navzdol:

c) v sekundah vezano:

d) v sekundah izven vrste kakorkoli:

Pripomba. Ta vaja je temelj poznejšim vajam v zadevanju tonov. Postopke po sekundah naj vadijo učenci 3—5 mesecev in pojo naj se vsako uro precej časa (10 minut). Tako učencem pozneje tudi težji intervali ne bodo delali težkoč. Dobro je, ako nariše učitelj pettonsko lestvo na lepenco in jo uporablja pri teh vajah.

Učenci naj si zapomnijo stavek: Kadar p^jemo tone po pettonski lestvi, imenujemo to kot 5. točko pevske ure: „Vaje v zadevanju tonov na pettonski lestvi.“ Ponavljaj!

6. Vaje v izobrazbi posluha.

Ponovi pojme: visok - nizek, dolg - kratek ton. Učenci naj si zapomnijo stavek: Kadar poslušamo in določamo ton glede njegove višine ali dolžine, imenujemo to kot 6. točko pevske ure: „Vaje v izobrazbi posluha.“ Ponavljaj!

7. Pesem: Enoglasna po posluhu, v obsegu $\bar{c} - \bar{c}$.

Učenci pomnijo stavek: Pesem prištevamo k 7. točki pevske ure. Ponavljaj!

Pripombe: Ponovi in vadi vseh 7 znanih točk pevske ure a) posamezno, b) v zboru:

- 1.) vaje v dihanju,
- 2.) vaje za izobraževanje glasu,
- 3.) podajanje nove tvarine,
- 4.) ritmične vaje,
- 5.) vaje v zadevanju tonov na pettonski lestvi,
- 6.) vaje v izobrazbi posluha,
- 7.) pesem.

X. lekcija.

Ponovi sedem znanih točk pevske ure!

1. Vaje v dihanju: Vdihavanje zraka skozi nos 4 sek., zadrževanje 4 sek., izdihavanje na „f“ 8 sek. Ponavlja 3—4 krat!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Dosedaj smo peli vaje za izobraževanje glasu na samoglasnik v zvezi z donečimi soglasniki. Danes pa hočemo peti te vaje le na samoglasnik z mehkim nastavkom. Mehak nastavek dobimo, če pred samoglasnikom, n. pr. pred „a“, izgovorimo glas „h“ tako, da postaja tudi glas vedno bolj tih in mu dajemo vedno manj diha, dokler se ne izgubi in se sliši le „a“ brez „h“ spredaj, n. pr.: ha-a. Vaja!

1.) Učenci intonirajo $\bar{a}$ in pojejo navzdol pettonsko vrsto do $\bar{d}$ osnovnega tona vaje.

in nazaj do „ $\bar{d}$ “.

P r i p o m b a : vd. = vdihavanje, z. = zadrževanja zraka.

2.) Učenci pojo vajo od $\bar{d}$ — $\bar{a}$ navzgor in od $\bar{a}$ — $\bar{d}$ navzdol tako, da nastavijo jako nalahno „h“ pred „a“, pozneje pa si ga le predstavljajo. Istotako pred drugimi samoglasniki. Vajo naj pojo *pp*.

3. Podavanje nove tvarine:

Ponovi: 1.) notne vrednosti četrtnike in polovinke; 2.) notni obliki četrtnike in polovinke v črtnih in pravih oblikah!

4. Ritmične vaje:

- 1.) Učenci spišejo posamezne vaje, učitelj pa kaže znake.
- 2.) Učitelj opozori učence na polovinko (2 udarca, udarimo pa le enkrat) in na pavzo (da vsi v taktu in obenem dvignejo roko, oziroma svinčnik).

5. Vaje v zadevanju tonov: 1.) Učitelj napiši pettonsko lestvo, učenci jo spišejo. 2.) Na tej se ponove vaje 9. lekcije:

- a) s posameznimi učenci,
b) z vsemi v zboru.

6. Vaje v izobrazbi posluha: Ponove se pojmi: visok-nizek, dolg - kratek ton tako, da 1.) učenci sami iščejo in zapoje določene tone (tudi enako visoke, višje in nižje tone, enako dolge, daljše in krajše tone). 2.) Tone napišejo na tablo v obliki rastoče in padajoče pettonske lestve, oziroma dolge, kratke, enako dolge črtne note, kakor jih slišijo.

Muzikalni diktat: Učitelj narekuje razne tone v intervalih sekund, učenec jih piše na tablo v obliki rastoče in padajoče tonske lestve. Obseg ne bodi večji od kvinte.

7. Pesem: Enoglasna po posluhu, v obsegu $\bar{c} - \bar{c}$.

XI. lekcija.

Ponóvi 7 znanih točk pevske ure!

1. Vaje v dihanju kakor pri 10. lekciji.

2. Vaje za izobraževanje glasu: „b“ v zvezi z „m“ in „a“. Učitelj opozori učence, da je „b“ podoben „m“, le da izhaja zrak pri „m“ skozi nos, pri „b“ pa spravi ustnice narazen, da nastane majhen pok.

- 1.) m-ba m-ba m-ba m-ba m-ba m-ba m-ba
 2.) m-bo
 3.) m-bu
 4.) m-be
 5.) m-bi
- i. t. d.
- z. = zadrževanje.
 vd. = vdihavanje.

Preden učenci prično z vajo, zapoj z njimi $\bar{a}$ in poišči po pettonski vrsti navzdol $\bar{d}$, ki naj služi za osnovni ton vaje za izobraževanje glasu.

3. Podavanje nove tvarine: Ponavljaj pojem „nota polovinka“ v dvodelnem in enako v trodelnem taktu na podstavi napisane ritmične vaje:

4. Ritmične vaje: Ritmično vajo, ki je že napisana, je udarjati s svinčnikom. Če je treba, naj se vadi učenec posamezne takte, dokler sam ne izvrši vaje brez napake. Postopaj kakor pri prejšnjih vajah!

5. Vaje v zadevanju tonov na pettonski lestvi kakor pri 10. lekciji.

6. Vaje v izobrazbi posluha.

1.) Ponovi na danih nalogah pojme dolg-kratek, visok-nizek ton. — Učenci naj določijo: 1.) kateri ton je višji, kateri daljši. 2.) kateri ton je nižji, kateri krajši. N. pr.:

2.) Pojem: močan-slab ali glasen-tih ton. Učitelj udarjaj na klavir 2 tona: prvega močno, drugega bolj tiho (oba pa naj bosta enako dolga). N. pr.: f p Otroci določijo, da je bil prvi ton močan ali glasen, drugi pa tih ali slab.

Pomniti je: V črtnih notah zaznamujemo močan ton z debelo, slab ton pa s tanko črto. Pri pravih notah zaznamujemo močan ton s besedo „forte“, (pišemo le „f“), tih ton pa z besedo „piano“, (pišemo „p“).

Muzikalni diktat: Učitelj igra v dvodelnem ali trodelnem taktu posamezne takte v četrtnkah, in sicer z močnimi in slabimi toni, učenec jih piše v črtnih notah na tablo in potem izpremeni v prave četrtnke z znaki „f“ — „p“. N. pr.:

Pomni: Kadar napisujemo na tablo ali v zvezke tone, ki jih prej slišimo, imenujemo to muzikalni diktat.

Vaja: Vajo, ki je na tabli, učenci ploskajo ali udarjajo s svinčnikom, in sicer močne tone bolj močno, tihe bolj slabo.

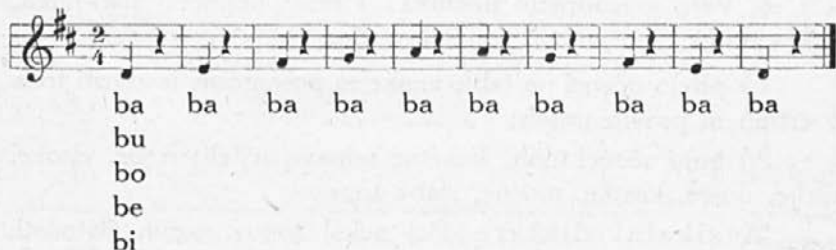
Ponovilo: Toni so lahko: 1.) visoki ali nizki;
2.) dolgi ali kratki;
3.) močni ali slabi (glasni ali tihi).

7. Pesem: Enoglasna, v obsegu $\bar{c} - \bar{c}$.

XII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Vdihavanje na „f“ skozi usta 4 sek., zadrževanje zraka 4 sek., enakomerno izdihavanje na glas „s“ 4 sek. Postopaj kakor pri prejšnjih vajah!

2. Vaje za izobraževanje glasu kakor pri 11. lekciji, le brez „m“:

Zadrževanje zraka trajaj do petega tona. Postopaj kakor pri prejšnjih vajah.

3. Podavanje nove tvarine: Ponovilo znanih pojmov: dvodelni, $\frac{2}{4}$ takt, trodelni, $\frac{3}{4}$ takt, taktnica, končaj, črtna nota, pavza, poln takt, predtakt, prava nota četrtna in polovinka.

4. Ritmične vaje.

Pripomba. Črtice nad notami pomenijo število udarcev. Poudar naj se nič več ne zaznamuje posebej. Vsako izmed teh ritmičnih vaj je najprej vpisati po znakih, ki jih kaže učitelj. Pri izvajanju pa zahtevaj učitelj poudar na prvi del v taktu. Taktovni način naj določijo otroci.

Vajo udarjaj s svinčnikom na klop. Postopek kakor pri prejšnjih ritmičnih vajah.

5. Vaje v zadevanju tonov na pettonski lestvi kakor pri 10. lekciji.

6. Vaje v izobrazbi posluha: Ponovi pojme: visok-nizek, dolg-kratek, močan-tih ton tako, da:

1.) pišejo učenci na tablo znake za posamezne lastnosti tona v črtnih in pravih notah;

2.) pojo učenci tone, kakršne zahteva učitelj; n. pr. visoke, nizke, dolge, kratke, močne, slabe tone.

Muzikalni diktat: Poj nekaj tonov raznih lastnosti, učenec pa jih piši na tablo v črtnih notah.

7. Pesem: Enoglasna, v obsegu od $\bar{c}$ — $\bar{c}$.

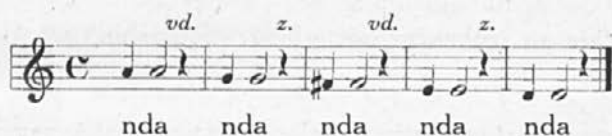
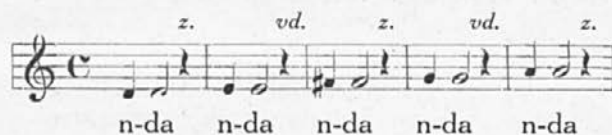
XIII. lekcija.

Ponovi znane točke pevske ure: 1.) posamezno, 2.) v zboru!

1. Vaje v dihanju kakor pri 12. lekciji.

2. Vaje za izobraževanje glasu. Danes se bomo učili nov mehak soglasnik, in sicer „d“. Ta je podoben „n“ le s to razliko, da gre pri „n“ zrak skozi nos, pri „d“ pa ostane zaprt, (kakor n. pr. pri nahodu). Zrak, prihajajoč iz pljuč, porine jezik od zgornjih sprednjih zob in trdega neba navzdol, da nastane mehak pok.

„d“ v zvezi z „n“ in „a“.

nda
ndo
ndu
nde
ndi

i. t. d.

Postopaj kakor pri
11. lekciji!

3. Podavanje nove tvarine. Ponovilo znanih pojmov.

4. Ritmične vaje. 1.) Učitelj napiši ritmične vaje v $\frac{3}{4}$ taktu s črtnimi notami na tablo:

1.) — — — | — — — | — — — | — — — | — — — || dvakrat

2.) — — — | — — — | — — — | — — — | — — — || dvakrat

3.) — — — | — — — | — — — | — — — | — — — || „

4.) — — — | — — — | — — — | — — — | — — — || dvakrat

5.) — — — | — — — | — — — | — — — | — — — || dvakrat

6.) — — — | — — — | — — — | — — — | — — — || dvakrat

1.) Otroci določijo vsaki vaji taktovni način.
 2.) Učitelj kaže posamezne znake, učenci jih določajo.
 3.) Učenci vadijo vsako vajo dvakrat zaporedoma tako, da udarjajo s svinčnikom na klop in štejejo. — Postopek kakor pri prejšnjih vajah.

4.) Učenci naj izpremenijo črtne note v prave note ter vadijo vajo po pravih notah.

5. Vaje v zadevanju tonov na pettonski lestvi kakor pri 9. lekciji (po sekundah).

6. Vaje v izobrazbi posluha: Glej 11. lekcijo (vaje za visok, nizek, dolg in kratek ton; otroci določajo).

7. Pesem: Enoglasna, v obsegu od $\bar{c} - \bar{c}$.

XIV. lekcija.

Ponovi v zboru 7 znanih točk pevske ure!

1. Vaje v dihanju kakor pri 12. lekciji.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Soglasnik „d“ brez „n“.

z. z. z. z. z. z. z. z. z. z.

da da da da da da da da da

du
do
de
di

i. t. d.

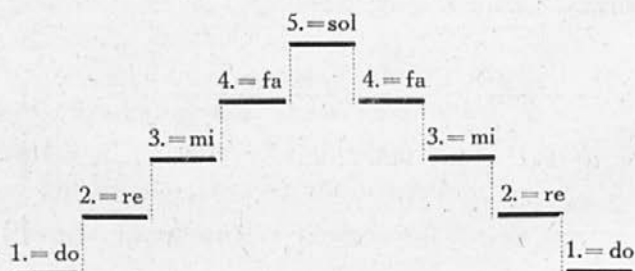
Postopaj kakor pri 12. lekciji („b“ brez „m“)!

3. Podavanje nove tvarine: Ponovilo znanih pojmov.

4. Ritmične vaje kakor pri 13. lekciji v pravih notah.

5. Vaje v zadevanju tonov na pettonski lestvi:

1.) Učitelj nariši na tablo pettonsko lestvo:

2.) Intoniraj na klavirju „ $\bar{a}$ “ in povej učencem, da je to prvi ton pettonske lestve.

3.) Kaži prvi ton pettonske lestve, otroci pa pojo na „la“.

4.) Povej, da se imenuje odslej prvi ton pettonske lestve „do“, in ga pripiši na 1. stopnjo. Učenci vadijo.

Enako postopaj pri naslednjih tonih oziroma stopnjah pettonske lestve z zlogi: re, mi, fa, sol. Učenci pojo s temi zlogi posamezne stopnje zaporedoma navzgor in navzdol.

5.) Napiši na tablo: 1. ton ali do,

2. „ „ re,

3. „ „ mi,

4. „ „ fa,

5. „ „ sol

ter povej učencem, da se imenujejo ti zlogi „solmizacijski zlogi“; to tudi napiši kot naslov.

6.) Vaja s solmizacijskimi zlogi kakor pri 9. lekciji na pettonski lestvi: 1.) posamezni učenci,

2.) v zboru.

6. Vaje v izobrazbi posluha kakor pri 13. lekciji.

Muzikalni diktat: Glej 10. lekcijo!

7. Pesem: Enoglasna, v obsegu od $\bar{c}$ — $\bar{c}$.

XV. lekcija.

1. Vaje v dihanju. Vdihavanje zraka 4 sek., zadrževanje 4 sek., izdihavanje zraka skozi usta 1 sek. Vadi 3—4 krat!

2. Vaje za izobraževanje glasu: na „g“ v zvezi z „n“.

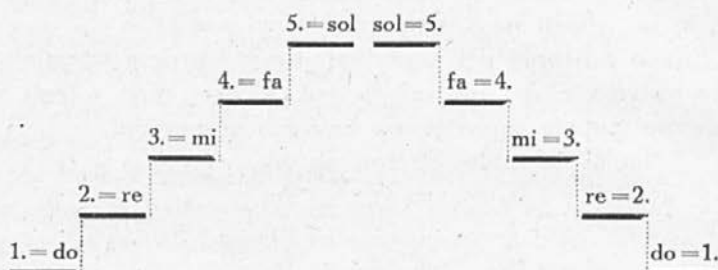
n - ga n - ga i. t. d.
n - go
n - gu
n - ge
n - gi

Postopaj kakor pri 11. lekciji!

3. Podavanje nove tvarine: Glej 13. lekcijo!

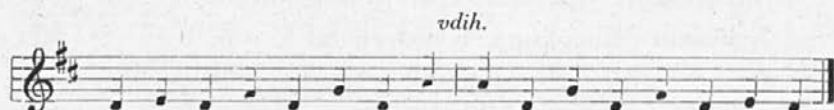
4. Ritmične vaje kakor pri 13. lekciji.

5. Vaje v zadevanju tonov na pettonski lestvi. Učitelj nariši na tablo pettonsko lestvo. Na vsako stopnjo napiši številko in poleg nje zlog za dotični ton:

Ponovi solmizacijske zloge vseh znanih stopenj: „prvi ton ali do“ i. t. d. Odslej naj pojo učenci vaje v zadevanju tonov vedno s solmizacijskimi zlogi.

- 1.) Učitelj kaži 1., 2., 3., 4. vajo 9. lekcije, učenci pojo.
- 2.) Učitelj kaži stopnje na pettonski lestvi tako, da zvežeš vsako izmed zaporednih stopenj s 1. stopnjo ali „do“. N. pr.:

6. Vaje za izobraževanje posluha.

- 1.) Naloga s sestavljenimi pojmi: visok-nizek } ton.
močan - tih }

Učitelj igraj, učenci določajo.

- 2.) Učenci sestavljajo sami take vaje tako, da zapoje 2 tona in povedo, kakšna sta z ozirom na višino in moč.

Muzikalni diktat: Glej 10. lekcijo!

7. Pesem: Enoglasna, v obsegu od $\bar{c}$ — $\bar{c}$.

XVI. lekcija.

Ponóvi v zboru 7 znanih točk pevske ure!

1. Vaje v dihanju: Ponovi vajo 15. lekcije!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Soglasnik „g“ brez zveze z „n“.

z. z. z. z. vd.

ga ga ga ga ga

in nazaj.

Postopaj kakor pri 12. lekciji („b“ brez „m“)!

3. Podavanje nove tvarine: Črtna in prava nota osminka, izvedena iz črtne in prave note četrтинke: Glej splošno opombo — črtna in prava nota osminka!

4. Ritmične vaje:

1.) $\frac{1}{-} \frac{2}{-} | \frac{1}{-} \frac{2}{-} | \frac{1}{-} \frac{2}{-} | \frac{1}{-} \frac{2}{-} | \frac{1}{-} \frac{2}{-} | \frac{1}{-} \frac{2}{-} |$

2.) $- - - | - - - | - - - | - - - | - - - | - - - |$

3.) $\frac{1}{-} - \frac{2}{-} | \frac{1}{-} - \frac{2}{-} | \frac{1}{-} - \frac{2}{-} | \frac{1}{-} - \frac{2}{-} | \frac{1}{-} - \frac{2}{-} | \frac{1}{-} - \frac{2}{-} |$

Pripomba: Zaradi natančnejše razdelitve udarcév na dva enaka dela štejejo učenci: pr—va, dru ga.

1.) Učenci določijo k vsaki vaji taktovni način.

2.) Določijo pri vsaki vaji, kateri udarec smo razdelili, oziroma v katerem delu imamo osminke.

3.) Učitelj ploskaj vajo in štej.

4.) Učitelj kaži vajo, učenci ploskajo in štejejo.

5.) Učenci prevedejo vajo na prave note.

5. Vaje v zaševanju tonov na pettonski lestvi. Ponóvi štiri vaje 9. lekcije in 5. vajo 15. lekcije! Učitelj kaži, učenci pojo:

1.) posamezno,

2.) v zboru.

Slika na tabli kakor pri 15. lekciji.

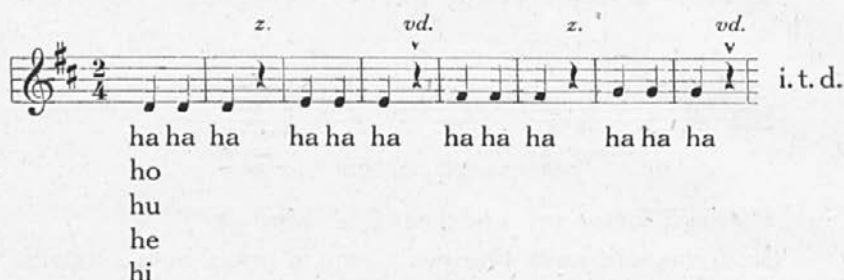
6. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 15. lekcijo, naloge s sestavljenimi pojmi: visok-nizek }
močan - tih } ton!

Muzikalni diktat: Glej 10. lekcijo!

7. Pesem: Enoglasna, v obsegu od $\bar{c}$ — $\bar{c}$.

XVII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Ponovi vajo 15. lekcije!
2. Vaje za izobraževanje glasu:

- 1.) Učenci določijo taktovni način.
- 2.) Učitelj napiše na tablo „ $\vee$ “, kar naj znači vdihavanje.
- 3.) Zapoj z učenci $\bar{a}$, od tega pet tonov navzdol do $\bar{d}$, ki služi za osnovni ton vaje v izobrazbi glasu.
- 4.) Pojo naj vajo za izobrazbo glasu na soglasnik „h“ v zvezi s samoglasniki.

3. Podajanje nove tvarine. Pojem: trizvok.

- 1.) Učitelj nariši na tablo pettonske lestve.
- 2.) Učenci jo opišejo.
- 3.) Zapojte naj 5 tonov navzgor in navzdol s solmizacijami in skimi slogi.
- 4.) Ukaži učencem, naj pojo:
 - a) 1., 3., 5. stopnjo pettonske lestve močnejše, 2. in 4. pa bolj tiho;
 - b) 1., 3., 5. stopnjo, 2., 4. pa le v mislih;
 - c) naj prekoračijo 2. in 4. stopnjo in pojo do, mi, sol.
- 5.) Pomnite: Če pojemo 1., 3. in 5. stopnjo pettonske lestve zaporedoma ali obenem, dobimo trizvok. Vaja: Prva skupina učencev poj „do“, druga skupina „mi“, tretja pa „sol“ tako, da drži vsaka skupina svoj ton toliko časa, da doni „do, mi, sol“ obenem ali harmonično.
- 6.) Učitelj zaznamuj na pettonski lestvi tone trizvoka, t. j. „do, mi, sol“ z debelo črto, da postanejo stopnje trizvoka bolj pregledne.

4. Ritmične vaje.

1.) Učenci opišejo vsako teh vaj.

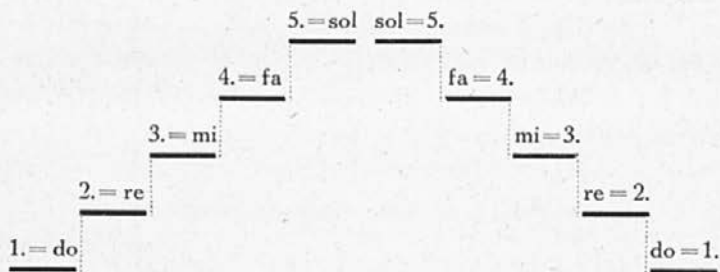
2.) Določijo k vsaki teh vaj taktovni način.

3.) Udarjajo vajo s svinčnikom in štejejo obenem, učitelj le kaži vajo.

5. Vaje v zadevanju tonov na pettonski lestvi.

1.) Učitelj nariši na tablo pettonsko lestvo.

2.) Ponovi 4 vaje 9. lekcije in 5. vajo 15. lekcije s solmizacijskimi zlogi!

3.) Izvajaj 6. vajo na pettonski lestvi!

Ce delajo posamezni takti učencem težave, naj vadijo vsak takt posebe.

6. Vaje v izobrazbi posluha:

Naloge s sestavljenimi pojmi: $\left. \begin{array}{l} \text{dolg - kratek} \\ \text{močan - slab} \end{array} \right\} \text{ ton.}$

1.) Učitelj poj ali igray:

2.) Učenci naj sami sestavljajo podobne vaje tako, da zapojo po 2 tona ter jih opišejo glede dolžine in moči.

Muzikalni diktat: Učitelj zapovej učencem:

1.) Udarjajte note četrtnke v dvodelnem taktu, sam pa šteje: 1, 2, da označuješ tempo.

2.) Udarjajte note osminke v dvodelnem taktu, sam pa šteje: prva, druga.

3.) Udarjajte na prvi udarec osminke, na drugi udarec četrtnke;

4.) na prvi udarec četrtnke, na drugi udarec osminke;

5.) na prvi udarec osminke, na drugi udarec pavze;

6.) na prvi udarec pavze, na drugi udarec osminke;

7.) dva udarca, združena v polovinko;

8.) razdružena na dve četrtniki. N. pr.:

1.) — — — | — — — | — — — |

2.) — — — | — — — | — — — |

3.) — — — | — — — | — — — |

4.) — — — | — — — | — — — |

5.) — — — | — — — | — — — |

6.) — — — | — — — | — — — |

7.) — — — | — — — | — — — |

8.) — — — | — — — | — — — |

7. Pesem: Enoglasna, v obsegu od $\bar{c}$ — $\bar{c}$.

XVIII. lekcija.

Ponovi 7 znanih točk pevske ure!

1. Vaje v dihanju: Ponovi vajo 10. lekcije!

2. Vaje za izobraževanje glasu kakor pri 17. lekciji.

3. Podavanje nove tvarine:

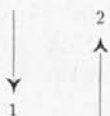
Ponovi: 1.) pojem trizvok;

2.) druge znane pojme kakor pri 9. lekciji;

3.) razvij pojem taktiranje dvodelnega in tridelnega takta!

1.) Učitelj pokaži z iztegnjenim kazalcem ali s palico enakomerne gibe za $\frac{2}{4}$ takt, t. j. navzdol in navzgor, in šteje zraven a) z desnico, b) z levico.

2.) Nariši sliko dvodelnega takta na tablo:

3.) Taktiraj še enkrat in poudarjaj prvi del, otroci pa določijo, da je prvi del poudarjen, drugi manj poudarjen.

Pomnite: Kadar gibljemo z roko enakomerno na prvi udarec navzdol, na drugi udarec navzgor, pravimo, da taktiramo $\frac{2}{4}$ takt. Pri tem je vedno prvi udarec bolj poudarjen od drugega.

4.) Otroci taktirajo v tempu, ki ga določi učitelj in obenem štejejo.

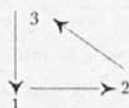
5.) Učitelj napiši na tablo vajo v $\frac{2}{4}$ taktu:

in opozori učence, da velja enakomernost taktiranja tudi za pavze. Vajo pojo učenci na zlog „la“ v višini $\bar{d}$ in obenem taktirajo $\frac{2}{4}$ takt.

Enako postopaj pri pojmu „tridelni takt“.

Nariši sliko tridelnega takta na tablo:

Vaja za $\frac{3}{4}$ takt:

4. Ritmične vaje kakor pri 17. lekciji.

5. Vaje v zadevanju tonov na pettonski lestvi. Učitelj nariši na tablo pettonsko lestvo in označi 1., 3. in 5. stopnjo z debelejšo črto.

Pripomba: Odslej naj se na posameznih stopnjah opusti zaznamovanje števil in zlogov; učenci jih morajo znati na pamet. Solmizacijske zloge je vaditi a) po vrsti, b) izven vrste.

Ponovi 4 vaje 9. lekcije, 5. vajo 15. lekcije in 6. vajo 17. lekcije, sestavljeno iz trizvočnih tonov!

6. Vaje v izobrazbi posluha: Naloge s sestavljenimi pojmi kakor pri 17. lekciji: dolg, kratek } ton.
močan in tih }

Muzikalni diktat: Narekuj kakor pri 17. lekciji!

7. Pesem: Enoglasna, v obsegu od $\bar{c}$ — $\bar{c}$.

XIX. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 6. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Soglasnik „p“ v zvezi s samoglasniki. Učitelj opozori učence, da se morajo trdi, nemi soglasniki izgovarjati ostro in energično, torej tudi „p“.

1.) Napiši na tablo vajo:

2.) Učenci čitajo vajo strogo v ritmu 2-3 krat z zlogom „pa“.

3.) Intonirajo naj $\bar{a}$ in zapoje pettonsko vrsto navzdol do „ $\bar{d}$ “, da poiščejo osnovni ton vaje.

4.) Poj vajo sam in obenem taktiraj $\frac{2}{4}$ takt!

5.) To vajo pojo učenci in taktirajo $\frac{2}{4}$ takt.

Pripomba: Učence je opozoriti: 1.) da je soglasnik „p“ važen zaradi gibčnosti spodnje čeljusti; 2.) da morajo pri znamenju ∇ vdihavati.

3. Podavanje nove tvarine: Razdelitev enega udarca na dva enaka dela v tridelnem taktu. Ponóvi z učenci, da je pri dvodelnem ali $\frac{2}{4}$ taktu lahko prvi ali drugi del razdeljen na dva enaka dela, oziroma prva ali druga četrtnika v dve osminki.

Pomnite: Tudi pri trodelnem ali $\frac{3}{4}$ taktu je lahko razdeljen prvi, drugi ali tretji del, oziroma prva, druga ali tretja četrtnika na dva enaka dela ali na dve osminki.

4. Ritmične vaje: 1.) Slika na tabli:

2.) Učenci določajo, da je pri prvi vaji drugi udarec razdeljen na dva enaka dela ali druga četrtnika na dve osminki, pri drugi vaji tretji udarec, pri tretji vaji pa prvi udarec.

3.) Učenci naj prevajajo črtne note v prave note.

4.) Učenci udarjajo vajo s svinčnikom na klop in štejejo „prva, druga, tretja“. Postopaj kakor pri prejšnjih vajah!

5. Vaje v zadevanju tonov na pettonski lestvi:

1.) Učitelj nariši na tablo pettonsko lestvo tako, da debelejšje označiš prvo, tretjo in peto stopnjo.

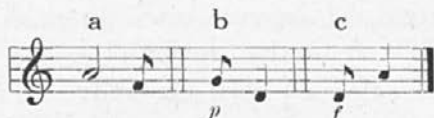
2.) Učenci naj imenujejo solmizacijske zloge: a) po vrsti, b) izven vrste kakor pri 18. lekciji.

3.) Učenci pojo 1., 2., 3. vajo 9. lekcije, 5. vajo 15. lekcije, 6. vajo 17. lekcije.

4.) Učitelj kaži stopnje na tonski lestvi tako, da menjaš trizvok in druge stopnje. N. pr.:

N. pr.: Učitelj igray na klavirju

učenci določajo, kakšna sta posamezna dva tona med seboj glede višine, moči in dolžine.

Diktat na povelje. Učitelj narekuje:

- 1.) „Trije udarci“ ter označi tempo.

Učenci štejejo tiho in udarjajo: itd.

- 2.) „Prva dva udarca razdeljena!“

Učenci štejejo in udarjajo: itd.

- 3.) „Vsi trije udarci razdeljeni!“

Učenci štejejo in udarjajo: itd.

- 4.) „Prva dva udarca združena!“

Učenci štejejo in udarjajo: itd.

- 5.) „Na prva dva udarca pavza, tretji udarec razdeljen!“

Učenci štejejo in udarjajo: itd.

Pripomba: Vsaka točka trajaj toliko časa, dokler ne daš nadaljnjega povelja.

7. Pesem: Enoglasna, v obsegu od $\bar{c}$ - $\bar{c}$.

XX. lekcija.

- Ponovi 7 znanih točk pevske ure 1.) s posameznimi učenci, 2.) v zboru!

1. Vaje v dihanju: Ponovi vajo 10. lekcije!

2. Vaje za izobraževanje glasu, kakor pri 13. lekciji.

3. Podajanje nove tvarine: 1. Ponovi že znane pojme po načinu 9. lekcije.

2. Taktiranje $\frac{2}{4}$ in $\frac{3}{4}$ takta.

4. Ritmične vaje:

Pripomba: 1.) Učenci določijo taktovni način.

2.) Učitelj označi tempo.

3.) Vsako vajo udarjajo učenci s svinčnikom 2krat zaporedoma.

5. Vaje v zadevanju tonov na pettonski lestvi: Ponovi 1., 2., 3. in 4. vajo 9. lekcije, 5. vajo 15. lekcije, 6. vajo 17. lekcije in 7. vajo 19. lekcije! Uporablaj pettonsko lestvo kakor pri 18. lekciji (brez označenih zlogov in števil na posameznih stopnjah).

6. Vaje v izobrazbi posluha kakor pri 19. lekciji.

Muzikalni diktat: 1. Opozóri učence na že obravnavani muzikalni diktat n. pr. v 10. lekciji (ko si udarjal posamezne stopnje pettonske lestve, učenec pa jih je pisal v črtnih notah na tablo).

Pomnite: Napisovanje tonov, ki jih slišite poprej glede njihove višine, imenujemo melodični diktat.

Vaja: Učitelj poj ali igraj razne tone pettonske lestve, učenec jih piši s črtnimi notami na tablo. N. pr.:

2. Opozóri učence na drugo vrsto muzikalnega diktata, kakor so ga izvajali učenci v 19. lekciji. (Učitelj napovej taktovni način in notne vrednosti, učenci zapišejo.

Pomnite: Napisovanje raznih notnih vrednosti, ki jih poprej slišite po zraven spadajočem taktovnem načinu, imenujemo ritmični diktat.

Vaja: Učitelj narekuj:

1.) „Dvodelni takt, po dva udarca!“ Učenci udarjajo:

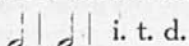
i. t. d.

2.) Učitelj: „Oba udarca razdeljena!“ Učenci:

i. t. d.

3.) Učitelj: „Oba udarca združena v enoto!“ Učenci:

i. t. d.

3. Učitelj vadi melodični diktat tako, da igraš na klavirju posamezne tone v obsegu kvinte, učenci pa kažejo igrane tone na pettonski lestvi.

Pripomba: 1.) Pri takih vajah naj učitelj vedno označi osnovni ton.

2.) Ponavljati je te vaje vsako uro, ker so jako važne.

4. Učitelj vadi ritmični diktat tako, da:

- 1.) narišeš na tablo nekaj taktovnih črt in končaj;
- 2.) označiš taktovni način, n. pr. $2/4$;
- 3.) zapoješ ali zaigraš posamezne takte v raznih notnih vrednostih in obenem taktiraš, učenci pa zapisujejo posamezne takte v črtnih in pravih notah med taktnice, ki so na tabli. N. pr.:

Pomnite: Muzikalni diktat (ritmični ali melodični) bomo odslej imenovali kot 6. točko pevske ure, sedanjo 6. in 7. točko pa kot 7. in 8. točko. — Znanih 8 točk pevske ure vadi učitelj

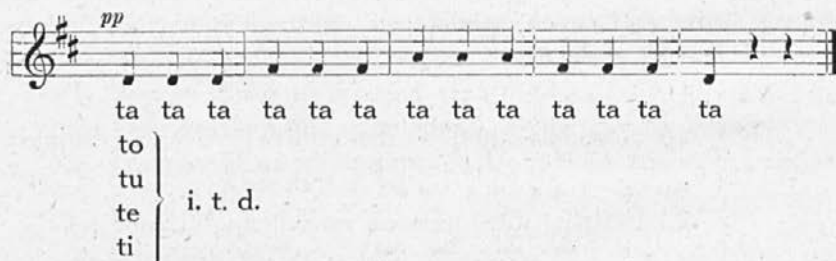
- s posameznimi učenci,
- v zboru z vsemi.

7., oziroma 8. Pesem: Enoglasna, v obsegu od $\bar{c}-\bar{c}$.

XXI. lekcija.

Ponovi znanih 8 točk pevske ure!

1. Vaje v dihanju kakor pri 6. lekciji.
2. Vaje za izobraževanje glasu: Mehkemu „d“ odgovarja trdi „t“. Vaja na „t“ v zvezi z vokali: Učenci intonirajo „ā“ in pojo pet tonov navzdol do osnovnega tona vaje, t. j. do „d“.

Pripomba: Če je mogoče, naj pojo učenci v eni sapi. Pri prvi pavzi naj globoko vdihavajo, pri drugi zadržujejo. Preden pojo vajo na „t“ v zvezi z drugim samoglasnikom, naj te zloge izgovarjajo energično.

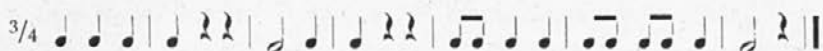
3. Podajanje nove tvarine: Ponóvi: 1.) znane pojme,
2.) taktiranje $\frac{2}{4}$ in $\frac{3}{4}$
takta!

4. Ritmične vaje kakor pri 20. lekciji, le da so napisane v črtnih notah, ki naj jih izpreme učenci v prave note.

5. Vaje v zadevanju tonov na pettonski lestvi kakor pri 20. lekciji.

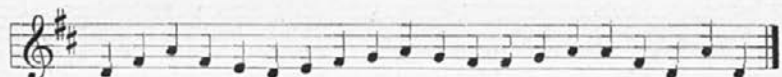
6. Muzikalni diktat:

1. Ritmični: Učitelj poj na zlog „la“ to-le vajo in obenem taktiraj $\frac{3}{4}$ takt:

Učenec piše med že narisane taktnice na tablo posamezne notne vrednosti, kakor jih sliši.

2. Melodični: Učitelj igray posamezne tone pettonske lestve. N. pr.:

Učenec jih kaže na pettonski lestvi, kakor jih sliši.

7. Vaje v izobrazbi posluha kakor pri 17. lekciji; naloge s sestavljenimi pojmi: dolg-kratek, visok-nizek, močan-tih ton.

8. Pesem: Enoglasna, v obsegu od $\bar{c}-\bar{c}$.

XXII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Ponóvi vajo 2. lekcije!

2. Vaje za izobraževanje glasu kakor pri 21. lekciji.

3. Podavanje nove tvarine kakor pri 21. lekciji.

4. Ritmične vaje: Dvodelni takt, sestavljen iz različnih notnih vrednosti:

1.) dvakrat

2.) dvakrat

3.) dvakrat

4.) dvakrat

5.) dvakrat

Pripombe: 1.) Učenci določijo k vsaki vaji taktovni način.

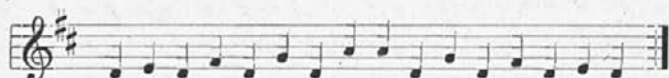
2.) Učitelj označi tempo in kaže vajo.

3.) Učenci udarjajo vsako vajo po dvakrat zaporedoma brez presledka.

5. Vaje v zadevanju tonov na pettonski lestvi.

- 1.) Glej vajo pri 20. lekciji!
- 2.) Učenci naj poizkušajo vse stopnje od prvotnega „do“ prosto zadeti a) po vrsti, b) izven vrste, kakor kaže učitelj na tonski lestvi:

a)

b) Vaja v zadevanju tonov na pettonski lestvi:

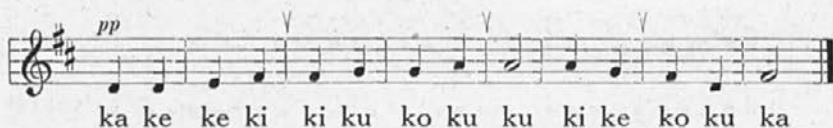
6. Muzikalni diktat: Glej 17. lekcijo (diktat na povelje v dvodelnem taktu in napisovanje notnih vrednosti po posluhu) in 20. lekcijo!

7. Vaje v izobrazbi posluha: Naloge s sestavljenimi pojmi: visok-nizek, močan-tih, dolg-kratek ton. Glej 19. lekcijo!

8. Pesem: Enoglasna, v obsegu od $\bar{c}-\bar{c}$.

XXIII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Ponóvi vajo 10. lekcije!
2. Vaje v izobraževanju glasu: Mehkemu soglasniku „g“ odgovarja trdi soglasnik „k“. Vaja na „k“ v zvezi s samoglasniki:

- Pripomba: 1.) Učenci intonirajo $\bar{a}$ in poiščejo $\bar{d}$ kakor pri 21. lekciji.
2.) Učitelj opozóri učence na znamenje za vdihavanje.
3.) Zapoj vajo najprej sam in obenem taktiraj; nato pojo vajo učenci trikrat zaporedoma.

3. Podavanje nove tvarine: Odslej samo ponavljam v I. razredu znane pojme in vadi taktiranje $\frac{3}{4}$ in $\frac{4}{4}$ takta a) s posameznimi učenci, b) z vsemi v zboru.

4. Ritmične vaje kakor pri 22. lekciji; napiši jih v črtnih notah, ki naj jih učenci prevajajo v prave note.

5. Vaje v zadevanju tonov na pettonski lestvi.

1.) Na tablo nariši učitelj pettonsko lestvo v obliki kakor pri 18. lekciji (brez številčk in zlogov na posameznih stopnjah, 1., 3., 5. stopnjo z debelejšo črto).

2.) Ponóvi 1., 2., 3., 4. vajo v 9. lekciji; 5. vajo v 15. lekciji; 6. vajo v 17. lekciji; 7. vajo v 19. lekciji in 8. vajo v 22. lekciji!

3.) Razvijaj šesttonsko lestvo:

a) Učitelj prideni pettonski lestvi, ki je narisana na tabli, še eno stopnjo, oziroma jo zvišaj še za en ton.

b) Učenci določijo, da ima sedaj lestva 6 stopenj, zato jo imenujemo „šesttonska lestva“.

c) Učitelj zaznamuj stopnje s številčkami, 6. stopnji pa prideni tudi nov solmizacijski zlog „la“, ki naj si ga učenci zapomnijo. Vadi solmizacijo vseh 6 stopenj; prvi ton ali „do“ i. t. d.

4.) Vadi nastopno vajo na šesttonski lestvi, ki jo kaži, učenci pa pojo.

1. vaja šesttonske lestve:

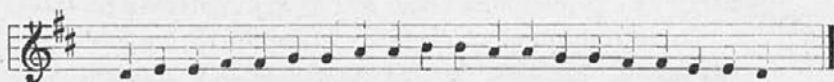

5. Vaje v zadevanju tonov na šestttonski lestvi: Na tabli je slika šestttonske lestve.

1. Učenci intonirajo ā in napišejo osnovni ton vaje, kakor pri prejšnjih lekcijah.

2. Učitelj kaži prvo vajo 23. lekcije, učenci jo pojo s solmizacijskimi zlogi.

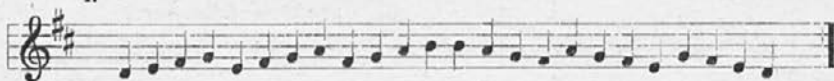
2. vaja šestttonske lestve:

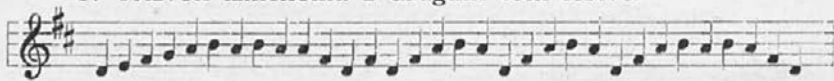
3.

4.

5. Trizvok izmenoma z drugimi toni lestve.

6. Trizvok v zvezi s 6. stopnjo „la“.

6. Diktat: Na povelje v tridelnem taktu. Glej 19. lekcijo!

7. Vaje v izobrazbi posluha: Ponovi naloge s sestavljenimi pojmi: visok-nizek, dolg-kratek ton. Glej 11. lekcijo!

8. Pesem: Metodična obravnava pesmi „Ciganček“ v Druzovičevi Pesmarici, I. del.

Dispozicija.

- 1.) Ritmične predhodne vaje.
- 2.) Melodične predhodne vaje.
- 3.) Obravnava besedila.
- 4.) Vaja melodije na šestttonski lestvi.

5.) Vaja pesmi po posluhu.

6.) Razlaga o predavanju.

7.) Pesem ponove a) posamezni učenci, b) vsi.

1.) **Ritmične predhodne vaje:** Napiši na tablo ritem v črtnih notah. Učenci tolčejo ritem s svinčnikom ali pa ga ploskajo z rokami. Težje takte večkrat ponavljaj!

2.) **Melodične predhodne vaje:** Za melodično predhodno vajo uporabi to-le vajo na šesttonski lestvi, (peti jo je na zlog „la“):

Pripomba: Toni v oklepaju se pojo tiho, ker so pomožni toni k naslednjemu tonu.

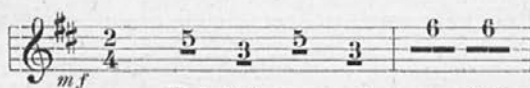
3.) **Obravnava besedila:** Besedilo se morajo učenci naučiti na pamet, nato ga strogo izgovarjajo v taktu (na enem tonu, in sicer na a). Najprej izgovarjaj besedilo učitelj sam. Paziti je natančno na izgovorjavo končnih konsonantov, n. pr. gad, škrat itd.

4.) **Vaja melodije na šesttonski lestvi** z zaprtimi ustnicami na m (zaradi resonance), šele potem na zlog la.

5.) **Vaja pesmi**

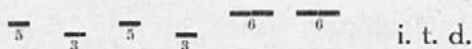
a) po posluhu: Najprej zapoj učitelj pesem z besedilom sam, nato zaigraj prvo frazo na klavirju. Učenci jo pojo. Potem vadi drugo frazo na isti način kakor prvo. Zato ponovi prvo in drugo frazo skupno. Tretjo in četrto frazo je peti na isti način. Naposled naj pojo vse štiri fraze skupaj:

b) v črtnih notah: Napiši melodijo na črtnih notah na tablo. Nad vsako noto napiši primerno številko za dotični ton, n. pr.:

Pri - šel je ci - gan - ček i. t. d.

Črtne note stoje tudi lahko prosto na tabli, n. pr.:

Pesem naj pojo učenci med pp in p, ne močneje! Vadi melodijo v istem redu, kakor pri točki a). Pazi na strogi ritem!

6.) **Razlaga o predavanju:** Časovna mera je vesela. Če se melodija dviga, narašča tudi moč tona, če pada, pa moč tona polagoma pojema.

7.) **Ponovitev pesmi:** a) s posameznimi učenci, b) v skupinah, c) z vsemi učenci.

XXV. lekcija.

Ponovi 8 znanih točk pevske ure!

1. Vaje v dihanju: Ponovi vajo 6. lekcije!

2. Vaje za izobraževanje glasu: „f“ v zvezi s samoglasniki.

fa fa fa fa fa fa fa fa fa fa fa fa fa fa fa fa fa
fo
fu
fe
fi

1.) Učenci intonirajo ā in poiščejo osnovni ton vaje.

2.) Vajo poj najprej učitelj sam, potem jo pojo učenci.

3. Podavanje nove tvarine: 1.) Ponovilo znanih pojmov.

2.) Taktiranje $\frac{2}{4}$ in $\frac{3}{4}$ takta.

4. Ritmične vaje: Trodelni takt sestavljen iz:

1. dvakrat

2. dvakrat

3. dvakrat

4. dvakrat

1.) Učenci določijo taktovni način vsake vaje.

2.) Učitelj kaži vajo, učenci štejejo in udarjajo vajo s svinčnikom.

5. Vaje v zadevanju tonov na šesttonski lestvi: Po šesttonski lestvi naj učenci pojo 1. vajo 23. lekcije, 2., 3., 4., 5., 6. vajo 24. lekcije.

6. Muzikalni diktat: Melodični; glej 10. lekcijo!

7. Vaje v izobrazbi posluha: Ponovi nalogo 19. lekcije: visok-nizek, močan-tih, dolg-kratek ton!

8. Pesem: Ponovi pesem prejšnje lekcije!

XXVI. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Ponovi vajo 8. lekcije!
2. Vaje za izobraževanje glasu kakor pri 25. lekciji.
3. Podavanje nove tvarine: Ponovi vse znane pojme!
4. Ritmične vaje kakor pri 25. lekciji.
5. Vaje v zadevanju tonov na šesttonske lestvi: 1.) kakor pri 25. lekciji. 2.) Napisovanje notnih vrednosti. Učitelj poj na „la“ posamezne takte in obenem taktiraj, učenec piše z notami na tablo. Glej 20. lekcijo!
6. Muzikalni diktat: Učitelj igray posamezne tone šesttonske lestve, učenec kaže igrane note na lestvi.
7. Vaja v izobrazbi posluha kakor pri 17. lekciji.
8. Pesem: Ponovi pesem „Ciganček“!

XXVII. lekcija.

Ponovi 8 znanih točk pevske ure!

1. Vaje v dihanju: Ponovi vajo 2. lekcije!
2. Vaje za izobraževanje glasu: Šumnik „š“ v zvezi z vokali.

- Pripomba: 1.) Učenci določijo taktovni način vaje.
2.) Učitelj opozori učence na znamenje za dihanje.
3.) Učenci intonirajo $\bar{a}$ in poiščejo osnovni ton vaje ($\bar{d}$).
4.) Vajo zapoj učitelj in obenem taktiraj!
5.) Vajo pojo učenci.

3. Podavanje nove tvarine: Taktiranje $\frac{2}{4}$ in $\frac{3}{4}$ takta. Sedemtonska lestva.

4. Ritmične vaje kakor pri 25. lekciji, le da so napisane v pravih notah.

5. Vaje v zadevanju tonov na sedemtonski lestvi:

1.) Narisani šesttonske lestvi prideni učitelj še eno, t. j. 7. stopnjo.

2.) Pripiši na vsako stopnjo primerno številko, 7. stopnji pa poleg številke še novi solmizacijski zlog „si“.

3.) Vadi 7 stopenj tonske lestve s solmizacijskimi zlogi:
a) posamezno, b) v zboru.

4.) Vajo sedemtonske lestve pojo:
a) vsi, b) posamezni učenci.

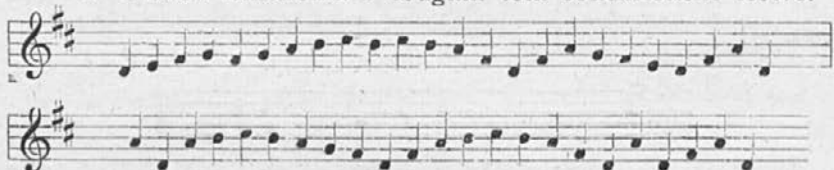
1.

2.

3. Trizvok izmenoma z drugimi toni sedemtonske lestve.

6. Diktat na povelje: v trodelnem taktu; glej 19. lekcijo!

7. Vaje v izobrazbi posluha: Ponovi pojma: forte, piano. Učitelj igraj nekaj močnih in nekaj tihih tonov, piši jih na tablo z debelimi ali tankimi črtami, kakor zahtevajo dotični toni; glej 11. lekcijo!

8. Pesem: „Ciganček“.

XXVIII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Ponovi vajo 3. lekcije!

2. Vaje za izobraževanje glasu kakor pri 27. lekciji.

3. Podavanje nove tvarine: Taktiranje $\frac{2}{4}$ in $\frac{3}{4}$ takta.

4. Ritmične vaje: 1.) Ponovite 3. in 4. vajo 25. lekcije!

2.) Učenci se vadijo spoznavati ritmične oblike v trodelnem taktu.

1.) Učitelj napiši na tablo to-le vajo v črtnih notah:

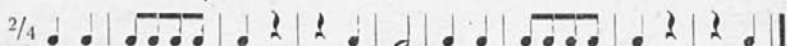

potem tudi v pravih notah:

Učenci jo pojo v višini $\bar{a}$ na zlog „la“.

2.) Učitelj poj posamezne takte te-le vaje na zlog „la“ (na kateremkoli tonu):

Učenec zapisuje na tablo takte v obliki ritmične vaje, kakor jih sliši.

5. Vaje v zadevanju tonov na sedemtonski lestvi: Ponovi vaje 27. lekcije!

6. Diktat: Na povelje; glej 17. lekcijo!

7. Vaje v izobrazbi posluha kakor pri 27. lekciji.

8. Pesem: S predtaktom, n. pr. Družovič, l.: „Z Bogom“.

1.) Učitelj napiši pesem v obliki ritmične vaje na tablo in opozori učence na predtakt, ki ga ploskajo na drugi udarec navzgor. (Obravnava predtakta v 8. lekciji.)

2.) Učenci določijo vaji taktovni način.

3.) Ploskajo vajo ali jo udarjajo s svinčnikom.

Pripomba: Pesem obravnavaj dalje kakor kažejo splošne pripombe. Za melodične predhodne vaje uporabljaj vaje na pettonski lestvi. Melodijo, (t. j. 4. točko metodične obravnave pesmi) — vadi na pettonski lestvi!

XXIX. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Ponovi katerokoli vajo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Sičnik „c“ in šumnik „č“ v zvezi s samoglasniki:

ca ca ca ca ca ca ca ca

ča ča ča ča ča ča ča ča

i. t. d. tudi na zloge: co, čo; cu, ču; ce, če; ci, či.

1.) Učenci določijo vaji taktovni način, učitelj jih opozori na znamenje za dihanje.

2.) Intoniraj ā in zapoj vaio učitelj najprej sam.

3.) Vajo pojo učenci.

3. Podajanje nove tvarine: Učenci naštevajo že znane pojme.

4. **Ritmične vaje:** Spoznavanje ritmičnih oblik v dvodelnem taktu:

A) 1.) Učitelj napiši na tablo to-le vajo:

Učenci jo pojo na zlog „la“ v višini „ā“.

2.) Učitelj poj posamezne takte te-le vaje na zlog „la“ v kateremkoli tonu in obenem taktiraj $\frac{3}{4}$ takt.

Učenec napisuje na tablo posamezne takte.

B) Ritmične vaje s pomočjo roke in prstov. S temi vajami učimo učence misliti.

1.) Kretnja roke: Desno roko z iztegnjenimi štirimi prsti, (palec skrit), obrni s hrbtom proti učencem, (dlan obrni k sebi)!

2.) Vrednost prstov: Vsak prst znači četrtniko ali osminko, kakor določi učitelj. Torej 1 prst = 1 četrtnika.

2 prsta skupaj = 2 četrtniki ali polovinka,

3 prsti „ = 3 četrтинke „ „ s piko.

4 " " = 4 " " nota celotinka.

3.) Taktovni deli:

Kazalec desne roke = 1. taktovni del ali 1. ton,

sredinec „ „ = 2. „ „ „ 2. „ „

prstanec " " 3. " " " 3. " ,

mezinec " " = 4. " " " 4. " ,

Če je pavza na 1. udarec, skriješ kazalec,

" " " " 2. " " sredinec,

" " " " 3. " " prstanec,

" " " " 4. " " mezinec,

„ „ „ „ 1. in 2. „ „ „ kazalec in sredinec,

" " " " 2. " 3. " , " sredinec in prstanec i. t. d.

Vaja: a) Učitelj kaži 1. in 2. prst desne roke (palec skrit) = 2 enako dolga udarca, učenci ploskajo:

♩ ♩ | ♩ ♩ | ♩ ♩ | i. t. d., dokler ne izpremeniš oblike prstov.

b) Učitelj kaži 2 prsta skupaj: kazalec in sredinec, t. j. 2 udarca združena, n. pr. $\frac{2}{4} = \frac{1}{2}$. Učenci ploskajo:

♩ | ♩ | ♩ | ♩ | ♩ | i. t. d., dokler ne izpremeniš oblike prstov.

c) Učitelj kaži 4 prste (vse vsaksebi): Sedaj smo razdelili prejšnje vrednosti na dva enaka dela:

♩ ♩ | ♩ ♩ | i. t. d.

d) Učenci udarjajo, dokler ne izpremeniš oblike prstov. Učitelj kaži prvi prst, drugi prst skrij, t. j. na prvi del = udarec, na drugi taktov del = pavza:

♩ ♩ | ♩ ♩ | ♩ ♩ | i. t. d.

e) Učitelj kaži drugi prst, prvega pa skrij, t. j. na prvi del takta je pavza, na drugi del pa udarec:

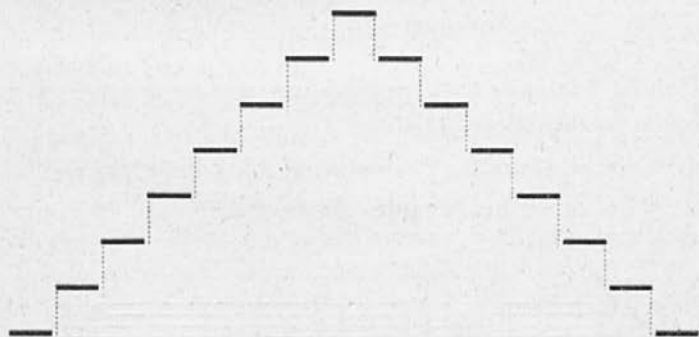
♩ ♩ | ♩ ♩ | ♩ ♩ | i. t. d.

Pripomba: 1.) Vsako ritmično obliko naj ploskajo učenci tako dolgo, dokler ne napravi učitelj s prsti druge oblike.

2.) Take vaje se vrše lahko tudi v $\frac{3}{4}$ ali $\frac{4}{4}$ taktu.

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi.

1.) Učitelj nariši na tablo sedemtonsko lestvo ter jo razširi za eno stopnjo, oziroma povišaj za en ton:

Učenci določijo število stopenj (8).

2.) Učitelj pripiše na vsako stopnjo primerno številko, 8. stopnji pa poleg številke še novi solmizacijski zlog „do“ in opo-

zori učence na to, da je pravzaprav 8. ton tak, kakor prvi, le za 1 oktavo ali 8 tonov višji.

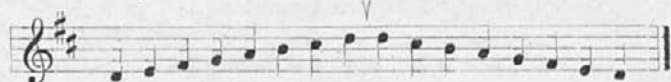
3.) Vadi vseh 8 stopenj tonske lestve:

a) s posameznimi učenci,

b) v zboru z vsemi, n. pr.: 1. stopnja ali „do“ i. t. d.

4.) Pojo naj vaje osemtonske lestve s solmizacijskimi zlogi, učitelj pa med tem kaži posamezne stopnje.

1. vaja na osemtonski lestvi:

2.

3.

6. Diktat: Melodični; glej 10. lekcijo!

7. Vaje v izobrazbi posluha kakor pri 17. lekciji; sestavljeni pojmi: dolg-kratek, močan-tih ton.

8. Pesem: Ponovi pesem 28. lekcije!

XXX. lekcija.

Ponovi 8 znanih točk pevske ure a) s posameznimi učenci, b) z vsemi v zboru!

1. Vaje v dihanju: Ponovi vajo 15. lekcije!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Sičnik „z“ in šumnik „ž“ v zvezi s samoglasniki.

za za za za za za za

ža ža ža ža ža ža ža

i. t. d., tudi na zloge: zo, žo; zu, žu; ze, že; zi, ži.

Učenci določijo tej vaji taktovni način.

Postopek kakor pri 29. lekciji.

3. Podavanje nove tvarine: Taktiranje dvodelnega in trodelnega takta.

4. Ritmične vaje: a) kakor pri 25. lekciji;

b) po prstih; glej 29. lekcijo! Vadi trodelni takt;

c) spoznavanje ritmičnih oblik; glej 28. lekcijo!

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi: Ponovi 1., 2. in 3. vajo 29. lekcije!

6. Muzikalni diktat: Kaži igrane tone na osemtonski lestvi! Glej 29. lekcijo!

7. Vaje v izobrazbi posluha: Sestavljeni pojmi: visok-nizek, močan-tih, dolg-kratek ton. Glej 19. lekcijo!

8. Pesem: Ponovi pesem „Z Bogom“!

Pregled učne tvarine za prvo šolsko leto.

1. lekcija: Takt — naglas.

2. lekcija: a) Taktica; b) dvodelni takt, končaj; c) črna in č) prava nota četrtinka; d) dvočetrtinski takt.

3. lekcija: Visok in nizek ton; tonska vrsta, dvigajoča ali padajoča.

4. lekcija: Ponovitev že znanih pojmov na ritmični vaji.

5. lekcija: Nota, pavza.

6. lekcija: Dolg in kratek ton.

7. lekcija: Trodelni takt.

8. lekcija: Poln takt, predtakt.

9. lekcija: Pettonska lestva.

10. lekcija: Združitev dveh tonov v en ton v dvodelnem taktu (); muzikalni diktat: melodični.

11. lekcija: Združitev dveh tonov v en ton v trodelnem taktu; sestavljeni pojmi: visok-nizek, dolg-kratek ton; forte in piano.

12. lekcija: Napisovanje tonov glede moči, dolžine in višine.

13. lekcija: Ponovitev že vseh znanih pojmov.

14. lekcija: Solmizacijski zlogi: do, re, mi, fa, sol.
15. lekcija: Sestavljeni pojmi: visok-nizek, močan-tih ton.
16. lekcija: V dvodelnem taktu je razdeljen en udarec na dva enaka dela.
17. lekcija: Trizvok; sestavljeni pojmi: dolg-kratek, močan-tih ton; diktat na povelje v dvodelnem taktu.
18. lekcija: Taktiranje dvodelnega in trodelnega takta.
19. lekcija: V trodelnem taktu je razdeljen en udarec na dva enaka dela; sestavljeni pojmi: visok-nizek, močan-tih, dolg-kratek ton. Diktat na povelje v trodelnem taktu.
20. lekcija: Diktat, pri katerem je kazati igrane tone na pettonski lestvi; napisovanje notnih vrednosti.
21. lekcija: Ponovitev vseh znanih pojmov.
22. lekcija: Dvodelni takt, sestavljen iz treh različnih notnih vrednosti:
23. lekcija: Šesttonska lestva.
24. lekcija: Metodična obravnava prve pesmi.
25. lekcija: Trodelni takt, sestavljen iz treh različnih notnih vrednosti:
26. lekcija: Ponovitev vseh znanih pojmov.
27. lekcija: Sedemtonska lestva.
28. lekcija: Spoznavanje ritmičnih oblik v dvodelnem taktu; osemtonska lestva; ritmične vaje s pomočjo desne roke in prstov.
29. lekcija: Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi.
30. lekcija: Ponovitev že znane tvarine.

II. razred.

I. lekcija.

1. Vaje v dihanju. Nadaljevanje. Vdihavanje skozi nos 1 sekundo, zadrževanje 8 sekund, izdihavanje skozi usta 1 sekundo.

2. Vaje za izobraževanje glasu. Vadi mehak nastavek pred samoglasniki, zaznamovan z vejico pred njimi. (Ponovilo iz I. razreda). N. pr.:

pp do p!

'a

'o

'u

'e

'i

Pripomba: Učenci določijo takt in pojo vajo.

3. Podavanje nove tvarine: Štiridelni takt.

1.) Učitelj napiši na tablo ritmično vajo v dvodelnem taktu, ki ga učenci že poznajo in določijo:

2.) Pri napisani vaji izbriši učitelj 1., 3. in 5. taktnico:

Pomnite: Združili smo dva dvodelna takta v en takt.

3.) Učenci določijo, da ima sedaj vsak takt štiri četrтинke. Tak taktovni način imenujemo zato štiričetrтинski ($\frac{4}{4}$) takt.

4.) Učitelj udarjaj vajo v $\frac{4}{4}$ taktu po pravilnem poudarku: 1. del močnejše, 3. del šibkejše; učenci določijo, da je pri $\frac{4}{4}$ taktu 1. del močnejše, 3. del šibkejše poudarjen.

4. Ritmične vaje:

- 1.) Učitelj kaže vajo, učenci štejejo in udarjajo.
- 2.) Učitelj kaže vajo, učenci jo udarjajo, štejejo pa tiho.
- 3.) Učenci štejejo in udarjajo vajo sami (učitelj ne kaže!)
- 4.) Učenci udarjajo sami, štejejo pa tiho.

Pripomba: Pri izvajanju je strogo paziti na bolj in manj poudarjene taktovne dele!

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi.

- 1.) Učitelj nariši sliko osemtonske lestve. Glej 29. lekcijo I. razreda! Učenci jo opišejo in imenujejo stopnje.
- 2.) Pojo naj osem stopenj navzgor in navzdol s solmizacijskimi zlogi ter 2. in 3. vajo 29. lekcije I. razreda.

Pomnite: Odslej bomo peli osemtonsko lestvo z osnovnim tonom ē ne več z ḍ. Učenci naj poizkušajo intonirati ē na podstavi ā.

6. Muzikalni diktat na povelje v trodelnem taktu. Glej 19. lekcijo I. razreda!

7. Vaje v izobrazbi posluha in izurjenosti grla.

V I. razredu smo imenovali 7. točko: Vaje v izobrazbi poslušanja. V II. razredu ji priključimo še vajo v izurjenosti grla in jo imenujemo kratko: Vaje v izurjenosti grla.

Pri p o m b a: Va je v izobrazbi posluha izostanejo kot take v II. razredu.

Vezanje sekund:

Učitelj zapoj vajo najprej sam, potem jo pojo učenci.

8. **Pesem:** „Na potoku“, Druzovič, I. zv. Obravnava kakor pri 24. lekciji I. razreda.

II. lekcija.

Ponovi zadnjih 8 točk pevske ure!

1. **Vaja v dihanju:** Ponovi vajo 1. lekcije II. razreda!

2. **Vaja za izobraževanje glasu** kakor pri I. lekciji.

3. **Podavanje nove tvarine:** Taktiranje $\frac{2}{4}$ in $\frac{3}{4}$ takta kot ponovilo, vendar tako, da učenci taktirajo obenem, ko učitelj igra pesem v $\frac{2}{4}$ ali v $\frac{3}{4}$ taktu, in sicer strogo v taktu.

4. **Ritmične vaje.** Štiridelni takt s predtaktom.

1.) dvakrat
 dvakrat
 dvakrat
 dvakrat
 dvakrat

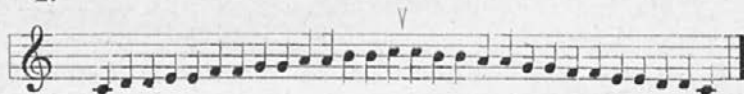
Pripomba: Red kakor pri 1. lekciji II. razreda. $\frac{4}{4}$ takt štejemo: ena, dve, tri, štiri.

5. **Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi:** a) po vrsti, b) izven vrste.

1.

2.

3.

4.

6. Diktat: Melodični; glej 10. lekcijo I. razreda! N. pr.: Učitelj igraj na klavirju, učenec piše na tablo osemtonsko lestvo v sekundah po vrsti in izven vrste.

7. Vaje v izurjenosti grla kakor pri 1. lekciji II. razreda na zlog „do“.

8. Pesem: Ponovi pesem I. lekcije! Učence navajaj, da sami zadenejo začetni ton pesmi.

III. lekcija.

1. Vaja v dihanju. Vdihavanje skozi nos 1 sekundo, zadrževanje 1 sekundo, izdihavanje sunkoma skozi usta na glasnik „f“ 8 sekund.

2. Vaja za izobraževanje glasu kakor pri 1. lekciji II. razr.

3. Podavanje nove tvarine: Ponovilo taktiranja dvodelnega in trodelnega takta. Glej 2. lekcijo II. razreda!

4. Ritmične vaje: v štiridelnem taktu ob menjavi četrtnik s pavzami. N. pr.:

Pripomba: Red kakor pri 1. lekciji II. razreda!

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi kakor pri 2. lekciji II. razreda.

6. Diktat: Kaži igrane tone na osemtonski lestvi! Glej 20. lekcijo I. razreda, le da je osnovni ton $\bar{e}$ namesto d!

7. Vaje v izurjenosti grla kakor pri 1. lekciji II. razreda na zlog „re“.

8. Pesem: „Prepelica“, Druzovič, I. del. Obravnava kakor pri 24. lekciji I. razreda.

IV. lekcija.

1. Vaje v dihanju kakor pri 3. lekciji II. razreda.

2. Vaje za izobraževanje glasu kakor pri 1. lekciji II. razr.

3. Podavanje nove tvarine. Ponovilo: Taktiranje dvodelnega in trodelnega takta. Glej 2. lekcijo II. razreda!

4. Ritmične vaje: Štiridelni takt s predtaktom. Menjava četrtink s pavzami. Red kakor pri 1. lekciji II. razreda.

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi kakor pri 2. lekciji II. razreda.

6. Diktat: Na povelje v štiridelnem taktu; n. pr.: Učitelj zakliče:

„4 enake note!“	Učenci udarjajo		itd.
„Na 3 in 4 pavza!“	„ „		itd.
„Na 1 in 2 pavza!“	„ „		itd.
„Na 4 pavza!“	„ „		itd.

7. Vaje v izurjenosti grla kakor pri 1. lekciji II. razreda na zlog „mi“.

8. Pesem kakor pri 3. lekciji II. razreda. Učenci naj poizkušajo sami najti začetni ton.

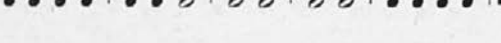
V. lekcija.

1. Vaje v dihanju kakor pri 1. lekciji II. razreda.

2. Vaje za izobraževanje glasu kakor pri 1. lekciji II. razr.

3. Podavanje nove tvarine: Glej 2. lekcijo II. razreda!

4. Ritmične vaje: Štiridelni takt. Menjava polovink s četrtinkami. Izvajaj pa jih kakor pri 1. lekciji II. razreda; n. pr.:

- 1.) dvakrat
- 2.) dvakrat
- 3.) dvakrat
- 4.) dvakrat
- 5.) dvakrat
- 6.) dvakrat

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi kakor pri 2. lekciji II. razreda.

6. Diktat na povelje v štiridelnem taktu; glej 4. lekcijo II. razreda!

Napisovanje notnih vrednosti: Glej 20. lekcijo I. razreda! Razložek je le ta, da poj učitelj posamezne takte v štiridelnem namesto v dvodelnem taktu; učenec jih piše na tablo.

7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje sekund; glej 1. lekcijo II. razreda na zlog „sol“!

8. Pesem: „Zajček“, Druzovič, I. del.

VI. lekcija.

1. Vaje v dihanju. Vdihavanje skozi nos 1 sekundo, zadrževanje 1 sekundo, počasno izdihavanje skozi usta 8 sekund.

2. Vaje za izobraževanje glasu kakor pri 1. lekciji II. razr.

3. Podavanje nove tvarine: Taktiranje dvodelnega in trodelnega takta.

4. Ritmične vaje, sestavljene v štiridelnem taktu iz not polovink, četrtnink in četrtninskih pavz; n. pr.:

a)

Izvajaj jih kakor pri 1. lekciji II. razreda!

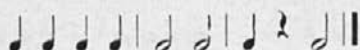
b) Nekaj vaj po prstih v štiridelnem taktu; glej 29. lekcijo I. razreda! Poprej je označiti taktovni način!

c) Vaje v spoznavanju ritmičnih oblik.

1.) Učitelj napiši na tablo vajo, učenci jo pojo v višini ā na zlog „la“; n. pr.:

2.) Učitelj poj ali igray posamezne takte in obenem taktiraj $\frac{4}{4}$ takt, učenec napiše notne vrednosti na tablo; n. pr.:

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi kakor pri 2. lekciji II. razreda. Pojo naj jih najprej posamezni, potem vsi učenci.

6. Diktat, pri katerem je kazati igrane tone na osemtonski lestvi; glej 20. lekcijo I. razreda! Osnovni ton naj bo ē.

7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje sekund na zlog „fa“; glej 1. lekcijo II. razreda!

8. Pesem kakor pri 5. lekciji II. razreda.

VII. lekcija.

1. Vaje v dihanju kakor pri 6. lekciji II. razreda.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Vadi mehak nastavek na vseh vokalih! Glej 1. lekcijo II. razreda!

3. Podavanje nove tvarine: Taktiranje dvodelnega in trodelnega takta.

4. Ritmične vaje: Štiridelni takt s predtaktom, sestavljen iz polovink in četrtink. Red kakor pri 1. lekciji II. razreda; n. pr.:

a) dvakrat
 dvakrat
 dvakrat
 dvakrat
 dvakrat

b) Vaje po prstih v trodelnem taktu; glej 29. lekcijo I. razr.!

c) Spoznavanje ritmičnih oblik v trodelnem taktu kakor pri 6. lekciji II. razreda.

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi kakor pri 2. lekciji. Pojo jih a) posamezni, b) vsi učenci.

6. Diktat: Melodični; glej 10. lekcijo I. razreda!

7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje terc na zlog „do“; n. pr.:

 i. t. d. do ē.

Pripomba: Najprej poj vajo učitelj sam, potem jo pojo učenci.
 V = znamenje za vdihavanje.

8. Pesem: Ponovi pesmi: „Na potoku“, „Prepelica“, „Zajček“!

VIII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Vdihavanje skozi nos 8 sekund, zadrževanje 1 sekundo, izdihavanje skozi usta 1 sekundo.

2. Vaje za izobraževanje glasu kakor pri 1. lekciji II. razr.

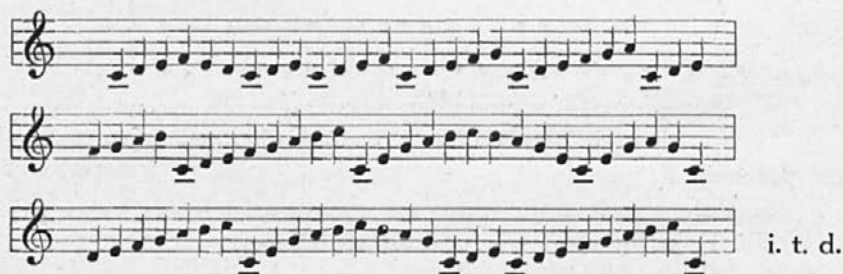
3. Podavanje nove tvarine: Taktiranje dvodelnega in trodelnega takta.

4. Ritmične vaje: Štiridelni takt s predtaktom; vrednosti: in N. pr.:

b) Nekaj vaj po prstih v dvodelnem taktu.

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi: Učenci naj pojo 1., 2. in 3. vajo 2. lekcije II. razreda in še to-le vajo s skokom na „*ē*“ ali „*do*“:

6. Diktat: Kaži igrane tone na osemtonski lestvi! Glej 20. lekcijo I. razreda! Početni ton „*ē*“ ali „*do*“.

7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje terc na zlog „*la*“; glej 7. lekcijo II. razreda!

8. Pesem: Druzovič, I. del: „Koračnica“.

IX. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 8. lekcijo II. razreda!

2. Vaje za izobraževanje glasu: „l“ na koncu zloga. Obenem vadi mehak nastavek!

pp - p

'al 'al i. t. d.
'ol
'ul
'el
'il

Postopaj kakor pri prejšnjih vajah za izobraževanje glasu!

3. Podavanje nove tvarine: Taktiranje dvodelnega in trodelnega takta; učitelj igray primerno pesem! Taktovna načina naj se med seboj menjavata.

4. Ritmične vaje: Štiridelni takt, en udarec razdeljen na dva enaka dela; n. pr.: Učenci določijo notne vrednosti; nato pojo vajo kakor pri 1. lekciji II. razreda.

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi. Ponovi 1., 2., 3. vajo 2. lekcije in 4. vajo 8. lekcije II. razreda!

6. Diktat: Melodični; glej 10. lekcijo I. razreda!

7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje terc na zlog „sol“; glej 7. lekcijo II. razreda!

8. Pesem: Ponovi „Koračnico“! Učenci naj poizkušajo za-
deti začetni ton pesmi.

X. lekcija.

Ponovi 8 znanih točk pevske ure!

1. Vaje v dihanju kakor pri 8. lekciji II. razreda.

2. Vaje za izobraževanje glasu: „m“ koncem zloga.

zad.

'am 'am i. t. d.
'om
'um
'em
'im

3. Podavanje nove tvarine kakor pri 9. lekciji II. razreda.

4. Ritmične vaje: Štiridelni takt s predtaktom, sestavljen iz četrtnink in osmink; n. pr.:

a)

2x
2x
2x

b) Nekaj vaj po prstih; glej 29. lekcijo I. razreda!

c) Spoznavanje ritmičnih oblik v štiridelnem taktu; glej 6. lekcijo II. razreda!

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi kakor pri 9. lekciji II. razreda. Pojo naj jih najprej posamezni, potem vsi učenci.

6. Diktat: Na povelje v dvodelnem taktu; glej 17. lekcijo I. razreda! Napisovanje notnih vrednosti; glej 20. lekcijo I. razr.!

7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje terc na zlog „ji“; glej 7. lekcijo II. razreda!

Pesem: Druzovič, II. del: „Bratcu“. Obravnava po dispoziciji 24. lekcije I. razreda.

XI. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Ponovi vajo 1. lekcije II. razreda!

2. Vaje za izobraževanje glasu: „n“ koncem zloga.

zad.

pp-p
'an 'an i. t. d.
'on
'un
'en
'in

3. Podavanje nove tvarine: Glej 9. lekcijo II. razreda!

4. Ritmične vaje: Štiridelni takt, sestavljen iz $\text{♩} \text{♩} \text{♩} \text{♩}$ in ♩ ; n. pr.:

Vadi a) s posameznimi, b) z vsemi učenci!

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi: Ponovi 1., 2., 3. vajo 2. lekcije in vajo 8. lekcije II. razreda, nato še to-le 5. vajo (skok na $\bar{c}$)!

6. Diktat na povelje v trodelnem taktu; glej 19. lekcijo I. razreda!

7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje terc na zlog „fa“; glej 7. lekcijo II. razreda!

8. Pesem kakor pri 10. lekciji II. razreda.

XII. lekcija.

1. Vaje v dihanju. Ponovi vajo 6. lekcije II. razreda!

2. Vaje za izobraževanje glasu: „j“ na koncu zloga; glej vajo pri 11. lekciji II. razreda!

3. Podavanje nove tvarine: Glej 9. lekcijo II. razreda!

4. Ritmične vaje kakor pri 11. lekciji II. razreda. Dalje: po prstih; glej 29. lekcijo I. razreda! Spoznavanje ritmičnih oblik; glej 6. lekcijo II. razreda!

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi: Ponovi 1., 2., 3. vajo 2. lekcije, 4. vajo 8. lekcije in 5. vajo 11. lekcije II. razreda!

6. Diktat: Na povelje v štiridelnem taktu; glej 4. lekcijo II. razreda!

7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje kvint na zlog „la“.

Pripomba: Najprej poj vajo učitelj sam, nato jo pojo učenci.

8. Pesem: Ponovi znane pesmi! Pri teh naj poizkušajo učenci zadeti začetni ton.

XIII. lekcija.

Ponovi 8 znanih točk pevske ure!

1. Vaje v dihanju: Ponovi vajo 8. lekcije II. razreda!
2. Vaje za izobraževanje glasu kakor pri 12. lekciji II. razr.
3. Podavanje nove tvarine kakor pri 9. lekciji II. razreda.
4. Ritmične vaje: Štiridelni takt, sestavljen iz $\frac{1}{4}$ in $\frac{1}{8}$; n. pr.:

a)

b) Nekaj vaj po prstih; glej 29. lekcijo I. razreda v trodelnem taktu!

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi: Ponovi 1., 2., 3. vajo 2. lekcije, 4. vajo 8. lekcije in 5. vajo 11. lekcije!

6. Diktat, pri katerem kažejo učenci igrane tone na osemtonski lestvi; glej 20. lekcijo I. razreda!

7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje kvint na zlog „mi“; glej 12. lekcijo II. razreda!

8. Pesem. Druzovič, II. del: „Solncu“.

XIV. lekcija.

Ponovi 8 znanih točk pevske ure!

1. Vaje v dihanju: Vdihavanje skozi nos 8 sekund, zadrževanje 1 sekundo, izdihavanje skozi nos 1 sekundo.

2. Vaje za izobraževanje glasu: „v“ koncem zloga; glej 11. lekcijo II. razreda!

3. Podavanje nove tvarine kakor pri 9. lekciji II. razreda.

4. Ritmične vaje: Štiridelni takt s predtaktom, sestavljen iz in ; n. pr.:

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi: Ponovi 1., 2., 3. vajo 2. lekcije, 4. vajo 8. lekcije in 5. vajo 11. lekcije a) s posameznimi, b) z vsemi učenci!

6. Diktat, pri katerem kaži igrane tone na osemtonski lestvi; glej 20. lekcijo I. razreda!

7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje kvint na zlog „fa“; glej 12. lekcijo II. razreda!

8. Pesem: Ponovi pesem prejšnje lekcije!

XV. lekcija.

1. Vaje v dihanju kakor pri 14. lekciji II. razreda.

2. Vaje za izobraževanje glasu: „s“ koncem zloga; glej 9. lekcijo II. razreda!

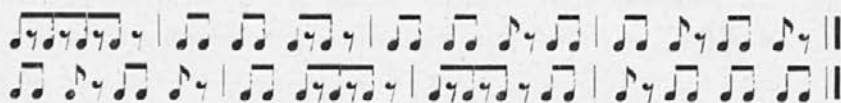
3. Podavanje nove tvarine: Osminska pavza.

1.) Učitelj napiši na tablo črtno noto in pravo noto osminko a) posamezno, b) po dve ali več zaporedoma (zvezane zgoraj z vodoravno črto; n. pr.:). Učenci določijo ime in vrednost.

2.) Napiši četrtnsko pavzo, ki jo učenci zopet določijo. Pomnite! Imamo tudi pavzo, ki je toliko vredna, kolikor nota osminka, t. j. osminka pavza. Učitelj napiši na tablo 7 in opozori učence na njeno podobnost s številko „7“.

Pripomba: Dobro je, če veli učitelj nekaterim učencem zapisati „7“ na tablo, oziroma če zahteva, naj jo napišejo kot domačo vajo.

4. Ritmična vaja v štiridelnem taktu, sestavljena iz $\frac{1}{2}$ in $\frac{1}{4}$.
N. pr.:

Pripomba: Štejejo naj zaradi lažje razdelitve po zlogih: prva, druga, tretja, četrta. Pazi pa strogo na pravilno dviganje rok ali svinčnika ob času $\frac{1}{2}$! Isto upoštevaj tudi pri nadaljnjih sličnih vajah! Red kakor pri 1. lekciji II. razr.

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi: Ponovi 1., 2., 3. vajo 2. lekcije, 4. vajo 8. lekcije, 5. vajo 11. lekcije in še te-le vaje: trizvok $\bar{c} \bar{e} \bar{g}$ v zvezi s $\bar{c}$; n. pr.:

6. Diktat. Ritmični. Učitelj udarjaj katerokoli vajo s svinčnikom ali na klavirju in šteje glasno! Učenec določi taktovni način in napiše vajo na tablo. Če obsega vaja le 1 ali 2 takta, napiše učenec vso vajo naenkrat, ko jo je učitelj dokončal. Če pa je vaja daljša, naj napisuje učenec le posamezne takte.

7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje kvint na zlog „si“; glej 12. lekcijo II. razreda!

8. Pesem: Ponovi znane pesmi! Učenci naj poizkušajo zadeti začetne tone sami.

XVI. lekcija.

Ponovi znane točke pevske ure!

1. Vaje v dihanju: Vdihavanje skozi usta na glasnik „f“ 8 sekund, zadrževanje 1 sekundo, izdihavanje skozi usta in nos obenem 1 sekundo.

2. Vaje za izobraževanje glasu: „r“ koncem zloga; glej 9. lekcijo II. razreda!

3. **Podavanje nove tvarine:** Ponovi pojma „ ♩ “ in „ ♩ “ in taktiranje dvodelnega in trodelnega takta; glej 9. lekcijo II. razr.!

4. **Ritmične vaje:** Štiridelni takt s predtaktom, sestavljen iz ♩ , ♩ in ♩ ; n. pr.:

b) Nekaj vaj po prstih; glej 29. lekcijo I. razreda!

5. **Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi:** Ponovi 1., 2., 3. vajo 2. lekcije, 4. vajo 8. lekcije, 5. vajo 11. lekcije in 6. vajo 15. lekcije II. razreda!

6. **Diktat:** Ritmični; glej 15. lekcijo II. razreda!

7. **Vaje v izurjenosti grla:** Vezanje kvint na zlog „fa“; glej 12. lekcijo II. razreda!

8. **Pesem:** Druzovič, I. del: „Piščalke piskajo“. Obravnava po dispoziciji.

XVII. lekcija.

1. **Vaje v dihanju** kakor pri 16. lekciji II. razreda.

2. **Vaje za izobraževanje glasu:** „b“ koncem zloga; glej 11. lekcijo II. razreda!

3. **Podavanje nove tvarine:** Taktiranje dvodelnega in trodelnega takta; glej 9. lekcijo II. razreda!

4. **Ritmične vaje:** Štiridelni takt, sestavljen iz ♩ , ♩ in ♩ kakor pri 15. lekciji II. razreda. Pazi pa na strogo ritmično izvajanje!

5. **Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi** kakor pri 16. lekciji II. razreda.

6. **Diktat:** Melodični; glej 10. lekcijo I. razreda!

7. **Vaje v izurjenosti grla:** Vezanje tonov v trizvokih na zlog „re“; n. pr.:

Pripomba: Najprej zaigraj ali zapoj vajo učitelj; nato jo pojo učenci.

8. **Pesem** kakor pri 16. lekciji II. razreda.

XVIII. lekcija.

Ponovi znane točke pevske ure!

1. Vaje v dihanju kakor pri 16. lekciji II. razreda.
2. Vaje za izobraževanje glasu: Na koncu zloga soglasnik „d“; glej 9. lekcijo II. razreda!
3. Podajanje nove tvarine kakor pri 16. lekciji II. razreda. (Ponovilo).

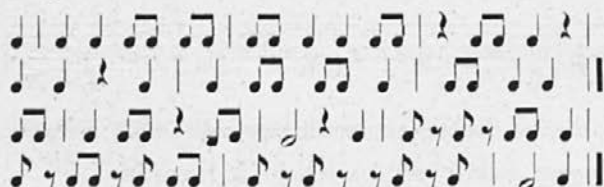
4. Ritmične vaje: Štiridelni takt, sestavljen iz ; n. pr.:

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi kakor pri 16. lekciji II. razreda.
6. Diktat: a) Glej 17. lekcijo II. razreda!
b) Napisovanje notnih vrednosti; glej 20. lekcijo I. razreda!
7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje tonov v trizvokih na zlog „sol“; glej 17. lekcijo II. razreda!
8. Pesem: Družovič, I. del: „Konjič“. Po dispoziciji.

XIX. lekcija.

1. **Vaje v dihanju:** Vdihavanje skozi nos 4 sekunde, zadrževanje 8 sekund, izdihavanje skozi usta 1 sekundo.
2. **Vaje za izobraževanje glasu:** Na koncu zloga soglasnik „g“; glej 9. lekcijo II. razreda!
3. **Podajanje nove tvarine** kakor pri 16. lekciji II. razreda.
4. **Ritmične vaje:** Štiridelni takt s predtaktom, sestavljen iz in ; n. pr.:

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi kakor pri 16. lekciji II. razreda.

6. Diktat: Na povelje v trodelnem taktu; glej 19. lekcije I. razreda!

7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje tonov v trizvokih na zlog „la“; glej 17. lekcijo II. razreda!

8. Pesem kakor pri 18. lekciji II. razreda.

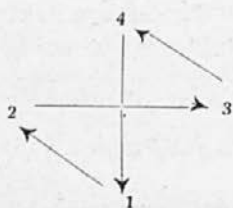
XX. lekcija.

1. Vaje v dihanju kakor pri 19. lekciji II. razreda.

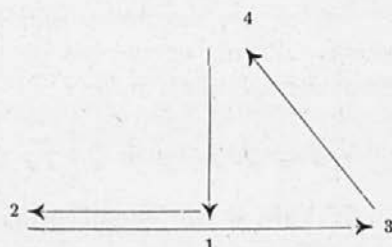
2. Vaje za izobraževanje glasu: Na koncu zloga soglasnik „p“; glej 9. lekcijo II. razreda!

3. Podajanje nove tvarine: Taktiranje „štiridelnega takta“.

1.) Učitelj nariši na tablo štiridelni takt in zaznamuj kretnje s števkami; n. pr.:

ali:

2.) Učitelj ga taktiraj in šteje do 4.

3.) Vadijo ga učenci.

Ritmične vaje: a) kakor pri 19. lekciji II. razreda;

b) nekaj vaj po prstih; glej 29. lekcijo I. razreda!

c) Spoznavanje ritmičnih oblik; glej 6. lekcijo II. razreda!

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi kakor pri 16. lekciji II. razreda.

6. Diktat: Na povelje v štiridelnem taktu; glej 4. lekcijo II. razreda!

7. **Vaje v izurjenosti grla:** Vezanje tonov v trizvokih na zlog „ji“; glej 17. lekcijo II. razreda!

8. **Pesem:** Druzovič, I. del: „Fantič in konjič“. Po dispoziciji.

XXI. lekcija.

1. **Vaje v dihanju** kakor pri 19. lekciji II. razreda.

2. **Vaje za izobraževanje glasu:** Na koncu zloga soglasnik „t“; glej 9. lekcijo II. razreda!

3. **Podavanje nove tvarine:** Taktiranje štiridelnega takta: a) s posameznimi, b) z vsemi učenci.

4. **Ritmične vaje:** a) kakor pri 20. lekciji II. razreda;

b) po prstih;

c) spoznavanje ritmičnih oblik; glej 6. lekcijo II. razreda!

5. **Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi** kakor pri 16. lekciji II. razreda.

6. **Diktat:** a) Glej 15. lekcijo II. razreda!

b) Napisovanje notnih vrednosti.

Učitelj poj na „la“ posamezne takte v štiridelnem taktu in obenem taktiraj, učenec pa jih piše med taktnice, ki so že zaznamovane na tabli; n. pr.:

7. **Vaje v izurjenosti grla:** Vezanje tonov v trizvokih na zlog „mi“; glej 17. lekcijo II. razreda!

8. **Pesem** kakor pri 20. lekciji II. razreda. Začetni ton naj poizkušajo učenci zadeti sami.

XXII. lekcija.

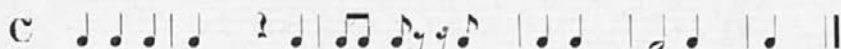
Ponovi znane točke pevske ure!

1. **Vaje v dihanju:** Globoko vdihavanje skozi nos 4 sekunde, zadrževanje 4 sekunde, izdihavanje na „s“ 8 sekund.

2. **Vaje za izobraževanje glasu:** Na koncu zloga soglasnik „k“; glej 9. lekcijo II. razreda!

3. **Podavanje nove tvarine:** Taktiranje dvodelnega, trodelnega in štiridelnega takta a) s posameznimi, b) z vsemi učenci.

4. **Ritmične vaje:** a) kakor pri 17. lekciji II. razreda;
 b) spoznavanje ritmičnih oblik; glej 6. lekcijo II. razreda!
 c) Izpopolnjevanje posameznih taktov ritmičnih vaj, ki jih napiši učitelj na tablo;
 n. pr.:

1.) Učitelj izpolni nepopolne takte s katerokoli obliko ustrezajoče note ali pavze.

2.) Učenci štejejo po zlogih in udarjajo pravilno izpolnjeno vajo.

5. **Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi** kakor pri 16. lekciji II. razreda.

6. **Diktat:** Glej 21. lekcijo II. razreda!

7. **Vaje v izurjenosti grla:** Vezanje sekund na zlog „fa“. Pojo naj jih samo navzgor; n. pr.:

Pripomba: Vajo poj najprej učitelj, potem jo pojo učenci.

8. **Pesem:** Druzovič, I. del: „Pred ukom“. Obravnava po dispoziciji.

XXIII. lekcija.

1. **Vaje v dihanju:** Glej 22. lekcijo II. razreda!

2. **Vaje za izobraževanje glasu:** Na koncu zloga soglasnik „h“; glej 9. lekcijo II. razreda!

3. **Podajanje nove tvarine:** Ponovilo v taktiranju dvodelnega, trodelnega in štiridelnega takta.

4. **Ritmične vaje:** a) Glej 18. lekcijo II. razreda!

b) Spoznavanje ritmičnih oblik; glej 6. lekcijo II. razreda!

c) Izpopolnjevanje posameznih taktov pri ritmičnih vajah; n. pr. 22. lekcija II. razreda.

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi: Glej 16. lekcijo II. razreda! Menjava osemtonske vrste s trizvokom; n. pr.:

6. Diktat: a) Glej 15. lekcijo II. razreda!
b) Napisovanje notnih vrednosti; glej 21. lekcijo II. razreda!

7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje sekund na zlog „la“; glej 22. lekcijo II. razreda!

8. Pesem: Ponovi pesem 22. lekcije II. razreda!

XXIV. lekcija.

Ponovi znane točke pevske ure!

1. Vaje v dihanju: Glej 22. lekcijo II. razreda!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Na koncu zloga šumnik „š“; glej 11. lekcijo II. razreda!

3. Podavanje nove tvarine: Taktiranje dvodelnega, trodelnega in štiridelnega takta, učitelj pa obenem igraj melodijo na klavirju.

4. Ritmične vaje: a) Glej 16. lekcijo II. razreda!

b) Izpopolnjevanje posameznih taktov pri ritmičnih vajah; glej 22. lekcijo II. razr.!

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi: Ponovi 1., 2., 3. vajo 2. lekcije, 4. vajo 8. lekcije, 5. vajo 11. lekcije, 6. vajo 15. lekcije in 7. vajo 23. lekcije II. razreda!

6. Diktat: Na povelje v štiridelnem taktu; glej 4. lekcijo II. razreda!

7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje sekund na zlog „si“; glej 22. lekcijo II. razreda!

8. Pesem: Druzovič, II. del: „Rojstna hiša“.

XXV. lekcija.

1. Vaje v dihanju kakor pri 19. lekciji II. razreda.
2. Vaje za izobraževanje glasu: Na koncu zloga glasnik „f“; glej 9. lekcijo II. razreda!
3. Podavanje nove tvarine: Glej 24. lekcijo II. razreda!
4. Ritmične vaje: a) Glej vaje 15. lekcije II. razreda!
b) Izpopolnjevanje posameznih taktov pri ritmičnih vajah; glej 22. lekcijo II. razr.!
5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi: Ponovi 1., 2., 3. vajo 2. lekcije, 4. vajo 8. lekcije, 5. vajo 11. lekcije, 6. vajo 15. lekcije in 7. vajo 23. lekcije! Nato pride vaja:

6. Diktat: Na povelje v trodelnem taktu:
a) Glej 19. lekcijo II. razreda!
b) Napisovanje notnih vrednosti; glej 21. lekcijo II. razreda!
7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje sekund na zlog „sol“; glej 22. lekcijo II. razreda!
8. Pesem: Glej 24. lekcijo II. razreda!

XXVI. lekcija.

Ponovi 8 znanih točk!

1. Vaje v dihanju: Glej 22. lekcijo II. razreda!
2. Vaje za izobraževanje glasu: Na koncu zloga glasnik „c“; glej 9. lekcijo II. razreda!
3. Podavanje nove tvarine: Glej 24. lekcijo II. razreda!
4. Ritmične vaje: a) Ponovi vajo 20. lekcije II. razreda!
b) Izpopolnjevanje taktov; glej 22. lekcijo II. razreda!
5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi: Glej 25. lekcijo II. razreda!
6. Diktat: Glej 15. lekcijo II. razreda!

7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje sekund na zlog „do“; glej 22. lekcijo II. razreda!

8. Pesem: Družovič, II. del: „Pastir“.

XXVII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 8. lekcijo II. razreda!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Na koncu zloga glasnik „č“; glej 9. lekcijo II. razreda!

3. Podavanje nove tvarine: Taktiranje dvodelnega, trodelnega in štiridelnega takta; glej 24. lekcijo II. razreda!

4. Ritmične vaje: a) Glej vaje 20. lekcije II. razreda!

b) Izpopolnjevanje posameznih taktov; glej 22. lekcijo II. razreda!

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi: Ponovi vse vaje 25. lekcije II. razreda!

6. Diktat: Učenci naj kažejo igrane tone na osemtonski lestvi.

a) Glej 20. lekcijo I. razreda!

b) Napišejo naj notne vrednosti; glej 21. lekcijo II. razreda!

7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje sekund na zlog „ja“; n. pr.:

i. t. d. do $\bar{c}$ in nazaj.

Pripomba: Pri prvih treh pavzah je zrak zadrževati, pri 4. pavzi vdihavati.

8. Pesem: Ponovi pesem 26. lekcije II. razreda!

XXVIII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 16. lekcijo II. razreda!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Na koncu zloga glasnik „z“; glej 9. lekcijo II. razreda!

3. Podavanje nove tvarine: Glej 24. lekcijo II. razreda!

4. **Ritmične vaje:** a) Ponovi vajo 19. lekcije II. razreda!
b) Izpopolnjevanje taktov; glej 22. lekcijo II. razreda!
c) Spoznavanje ritmičnih oblik; glej 6. lekcijo II. razreda!

5. **Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi:**

- a) Glej 25. lekcijo II. razreda!
b) Trizvok na različnih tonih po tem-le redu: a) po vrsti,
b) izven vrste; n. pr.:

- 1.) do - mi - sol, sol - mi - do;
- 2.) mi - do - sol;
- 3.) sol - do - mi;
- 4.) mi - sol - do;
- 5.) do - sol - mi.

6. **Diktat:** a) Glej 15. lekcijo II. razreda!

- b) Napisovanje notnih vrednosti; glej 21. lekcijo II. razreda!

7. **Vaje v izurjenosti grla:** Vezanje sekund na zlog „mi“; glej 27. lekcijo II. razreda!

8. **Pesem:** Druzovič, II. del: „Ptice pozimi“.

XXIX. lekcija.

1. **Vaje v dihanju:** Glej 14. lekcijo II. razreda!
2. **Vaje za izobraževanje glasu:** Glej 28. lekcijo II. razreda!
3. **Podajanje nove tvarine** kakor pri 24. lekciji II. razreda.
4. **Ritmične vaje:** a) Glej 20. lekcijo II. razreda!
b) Izpopolnjevanje taktov; glej 22. lekcijo II. razreda!
c) Izpopolnjevanje ritmičnih oblik; glej 6. lekcijo II. razreda!

5. **Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi:**

- a) Kakor pri 25. lekciji II. razreda.
b) Trizvok na danem tonu po vrsti in izven vrste; glej 28. lekcijo II. razreda!

6. **Diktat** kakor pri 27. lekciji II. razreda.

7. **Vaje v izurjenosti grla** kakor pri 28. lekciji II. razreda.

8. **Pesem:** Glej 28. lekcijo II. razreda!

XXX. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 14. lekcijo II. razreda!
2. Vaje za izobraževanje glasu: Na koncu zloga glasnik „ž“; glej 9. lekcijo II. razreda!
3. Podajanje nove tvarine: Glej 24. lekcijo II. razreda!
4. Ritmične vaje: a) Glej 17. lekcijo II. razreda!
b) Vaje po prstih (nekatere); glej 29. lekcijo I. razreda!
c) Izpopolnjevanje taktov; primerjaj 22. lekcijo II. razreda!
č) Spoznavanje ritmičnih oblik; glej 6. lekcijo II. razreda!
5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi:
a) Kakor pri 25. lekciji II. razreda.
b) Trizvok na danem tonu; glej 29. lekcijo II. razreda!
6. Diktat: a) Učenci naj kažejo igrane tone na osemtonski lestvi; glej 20. lekcijo I. razreda! Obseg $\bar{c}-\bar{c}$.
b) Napisujejo naj notne vrednosti; glej 21. lekcijo II. razreda!
7. Vaje v izurjenosti grla: Vezanje sekund na zlog „fa“; glej 27. lekcijo II. razreda!
8. Pesem: Ponovi znane pesmi!

Pregled učne tvarine za II. šolsko leto.

1. lekcija: 1.) Mehak nastavek pri vseh vokalih.
2.) Pojem: štiridelni takt.
3.) Vezanje sekund.
2. lekcija: Štiridelni takt s predtaktom.
3. lekcija: Ritmične vaje, sestavljene iz in .
4. lekcija: Diktat na povelje v štiridelnem taktu.
5. lekcija: 1.) Ritmične vaje, sestavljene iz .
2.) Napisovanje notnih vrednosti v štiridelnem taktu.
6. lekcija: 1.) Ritmične vaje, sestavljene iz   in .
2.) Ritmične vaje po prstih v štiridelnem taktu.
3.) Spoznavanje ritmičnih oblik v štiridelnem taktu.

7. lekcija: 1.) Štiridelni takt s predtaktom, sestavljen iz in .
- 2.) Vezanje terc.
8. lekcija: 1.) Štiridelni takt s predtaktom, sestavljen iz in .
- 2.) Skok na $\bar{c}$.
9. lekcija: Razdelitev enega udarca na dva enaka dela pri štiridelnem taktu.
10. lekcija: Štiridelni takt s predtaktom, sestavljen iz in .
11. lekcija: 1.) Štiridelni takt, sestavljen iz in .
- 2.) Skok na $\bar{c}$.
12. lekcija: 1.) Štiridelni takt s predtaktom, sestavljen iz in .
- 2.) Vezanje kvint.
13. lekcija: Štiridelni takt, sestavljen iz in .
14. lekcija: Štiridelni takt s predtaktom, sestavljen iz in .
15. lekcija: 1.) Pojem , γ .
- 2.) Štiridelni takt, sestavljen iz in γ .
- 3.) Trizvok $\bar{c} \bar{e} \bar{g}$ v zvezi s $\bar{c}$.
- 4.) Ritmični diktat.
16. lekcija: Štiridelni takt s predtaktom, sestavljen iz in γ .
17. lekcija: Vezanje tonov v trizvoku.
18. lekcija: Štiridelni takt, sestavljen iz in .
19. lekcija: Štiridelni takt s predtaktom, sestavljen iz in γ .
20. lekcija: Taktiranje štiridelnega takta.
21. lekcija: Napisovanje notnih vrednosti v štiridelnem taktu.
22. lekcija: Izpopolnjevanje posameznih taktov pri ritmičnih vajah.
23. lekcija: Trizvok in osemtonska vrsta; menjava med seboj.
24. lekcija: Ponovilo.
25. lekcija: Postopni toni osemtonske lestve, menjava s trizvokom.
26. lekcija: Ponovilo.
27. lekcija: Ponovilo.
28. lekcija: Vaje v zadevanju trizvoka na vsakem danem tonu.
29. lekcija: Ponovilo.
30. lekcija: Ponovilo. _____

III. razred.

I. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Mirno, počasno vdihavanje skozi nos 4 sekunde, zadrževanje 4 sekunde, izdihavanje na „f“ pri skoro zaprtih ustih 12 sekund.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Obseg teh vaj je razširiti do „d̄“. Moč tona je „pp, p in mp“. N. pr.:

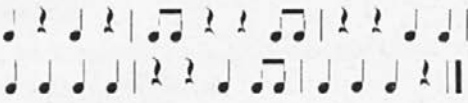
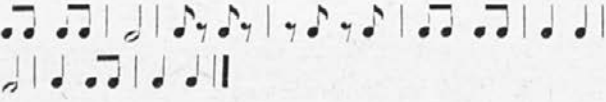

Pripomba: To vajo je peti tudi na zloge „po, pu, pe, pi.“ Učenci intonirajo ā in poiščejo d̄.

3. Podajanje nove tvarine: Ponovilo. Znamenja za razne taktovne načine in natančnejše spoznavanje po njih časovnih enotah (C ali $\frac{4}{4}$, $\frac{3}{4}$ in $\frac{2}{4}$ takt). Ponovilo note četrтинke in pavze četrтинke. Pomnite: Gotovo število časovnih enot ali četrтинk tvori en takt. Učenci naštejejo omenjene taktovne načine in določijo, koliko časovnih enot ali četrтинk ima vsak takt.

Pomnite: Odslej imenujemo že znane taktovne načine natančno po njih časovnih enotah, t. j. v četrтинkah, $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$ in $\frac{4}{4}$ ali C takt in ne več dvodelni, trodelni in štiridelni takt. Kadar pa se bomo učili taktovne načine z drugimi časovnimi enotami, jih bomo zaznamovali tudi po teh enotah.

4. Ritmične vaje:

- 1.) a) b)
- 2.) a) b)
- 3.) a) b)

Pripomba: 1.) Ves razred udarjaj najprej vaje a), potem b); učenci štejejo glasno po zlogih: „prva“ i t. d.; učitelj kaži vaje.

2.) Polovica razreda udarjaj vajo a), druga polovica razreda pa vajo b); učenci štejejo tiho; učitelj ne kaži vaj!

3.) Obratno.

5. Vaje v zadevanju tonov na osemtonski lestvi: Ponovi vaje 25. lekcije II. razreda!

6. Diktat: Ritmični; glej 15. lekcijo II. razreda!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Razločevanje drugega trizvoka od njegovih obratov, t. j. 6, $\frac{6}{4}$ akorda in od septakorda. Učitelj igray na klavirju, učenci določajo pri trizvokih z besedo „da“, pri drugih akordih z besedico „ne“ v zboru; n. pr. učitelj igray:

i. t. d.,

učenci: da, ne, ne,

b) Vaje v izurjenosti grla: Naraščajoč ton; n. pr.:

i. t. d. v obsegu 1 oktave do $\bar{c}$.

Pripomba: Vsak udarec trajaj 1 sekundo. Pri pavzi naj učenci na 2. udarec zadržujejo, na 3. udarec globoko vdihavajo, na 4. udarec zopet zadržujejo in se pripravijo na začetek. Ker so naraščajoči toni zelo utrudljivi, naj pojo učenci vsako uro samo enkrat navzgor in navzdol; pojo pa lahko na različnih zlogih.

8. Pesem: Druzovič, II. del: „Na paši“. Obravnava po dispoziciji.

II. lekcija.

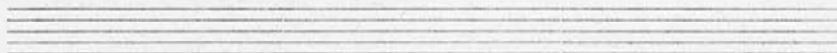
1. Vaje v dihanju kakor pri 1. lekciji III. razreda.

2. Vaje za izobraževanje glasu kakor pri 1. lekciji III. razreda na zloge: pa, po, pu, pe, pi.

3. Podajanje nove tvarine: Notni sistem ali notno črtovje, , imena not na črtah.

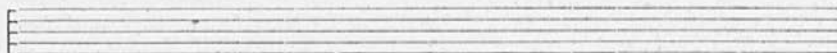
Ponovilo: četrtingska nota, četrtingska pavza in znamenje za $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$ in $\frac{4}{4}$ takt.

Pomnite: 1.) Note pišemo v notni sistem ali notno črtovje. To je sestavljeno iz 5 vodoravnih, vzporednih črt; n. pr.:

2.) Črte štejemo od spodaj navzgor. Učenci štejejo in določajo.

3.) Notno črtovje, t. j. 5 črt zvežemo spredaj z navpično črto, ki znači, da tvori vseh 5 notnih črt 1 notno vrsto; n. pr.:

4.) Preden začnemo pisati note v notni sistem, notno črtovje ali notno vrsto, napravimo znamenje, ki daje notam ime, to je notni ključ. Ker obkolja ta ključ 2. črto notnega sistema, ga imenujemo *g*-ključ.

Ker rabimo ta ključ pri igranju na gosli ali violino, ga imenujemo tudi violinski ključ.

5.) Note na črtah in njih imena:

Učitelj napiši noto na 1. črto in povej, da jo imenujemo *e*.

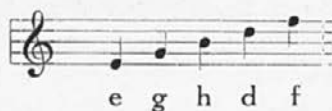
Učitelj napiši noto na 2. črto in povej, da jo imenujemo *g*.

Učitelj napiši noto na 3. črto in povej, da jo imenujemo *h*.

Učitelj napiši noto na 4. črto in povej, da jo imenujemo *d*.

Učitelj napiši noto na 5. črto in povej, da jo imenujemo *f*.

Obenem podpiši vsaki noti njeno ime; n. pr.:

Pomnite: Note, ki stoje pod 3. črto, dobivajo vrat na desni navzgor. Note, ki stoje na 3. črti ali nad 3. črto, dobivajo vrat na levi navzdol.

Pripomba: Imena not na črtah naj se učenci nauče na pamet. Istotako naj se navadijo delati pravilen, t. j. 2. črto obkoljujoč violinski ključ.

4. Ritmične vaje: Glej 1. lekcijo III. razreda!

5. Vaje v zadevanju tonov: Na stenski tabli številka V s pomočjo premične note v C duru.

Pripomba za učitelja: Premično noto je uporabljal že matematik Pierre Galin (1786—1821). Pel je učencem znane melodije in kazal obenem na notnem sistemu s palico mesto za dotični ton, ki ga je zapel. Battke uporablja 3 premične note:

1.) črno za enoglasno petje;

2.) rdečo in črno za dvoglasno petje;

3.) črno noto s poševno črto, ki znači zvišani ali znižani ton. N. pr.

a) = zvišba tona; b) = znižba tona.

Pomnite: Odslej bomo peli namesto vaj na osemtonski lestvi „vaje na stenski tabli V“, ki predstavlja notni ali črtni sistem, in sicer s pomočjo premične note. (To noto opiši in povej učencem, da izvira njeno ime odtod, ker se lahko premika po notnem sistemu ali črtovju, kakor hočemo.) V notnem sistemu na sliki V. predstavljajo rdeče črte in prostori med črtami osnovni ton ali „do“.

Pripomba za učitelja: V 1. oddelku *C* ali *Cis* dur,
v 2. oddelku *E* ali *Es* dur,
v 3. oddelku *G*, *Gis* ali *Ges* dur,
v 4. oddelku *H* ali *B* dur.

Če obrnemo sliko, dobimo: 1. oddelek neizpremenjen,
2. oddelek *H* ali *B* dur,
3. oddelek *D*, *Dis* ali *Des* dur,
4. oddelek *F* ali *Fis* dur,
5. oddelek *A* ali *As* dur.

Tako omogoča sestava V. slike petje v vseh tonskih načinih.

Slika V. Pri vajah v zadevanju tonov na sliki V. postopaj tako, da ne delaš sence stenski tabli. Pri vajah na črtah naj leži premična nota tako, da gre črta skozi sredino notne glave. Vaje naj učenci pojo natančno po odkazanih tonskih načinih, torej v takih, kakršen oddelek si izbereš; n. pr. v 1. oddelku *C* dur, v 2. oddelku *E* dur i. t. d.; vendar vadi učence v začetku precej časa le v *C* duru, t. j. v 1. oddelku slike. Preden pa pričneš s petjem, naj imenujejo učenci določene jim tone s solmizacijskimi zlogi.

- 1.) Vaja po sliki V. *C* dur lestva navzgor in navzdol.
- 2.) Vaja po sekundah; glej 2. vajo 2. lekcije II. razreda!

6. Diktat: Ritmični; glej 15. lekcijo II. razreda! N. pr.:

1.) Učitelj napovej taktovni način, nato šteji in udarjaj vso vajo.

2.) Učitelj jo napiši na tablo. Napake naj poiščejo učenci sami.

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 1. lekcijo III. razreda!

b) Vaje v izurjenosti grla: Naraščajoči ton na zlog „mo“; glej 1. lekcijo III. razreda!

8. Pesem: Ponovi pesem prejšnje lekcije!

III. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Počasno vdihavanje skozi nos 4 sekunde, zadrževanje 8 sekund, izdihavanje na „f“ 12 sekund.

3. vaja. Postopni toni:

4. vaja.

Pripomba za učitelja: 3. in 4. vajo kaže učitelj na sliki V. s pre-mično noto. Pri pavzi nekoliko dvigni noto, kar pomeni, da takrat učenci molče. Vaji je kazati in peti strogo v taktu!

6. Diktat: Kaži igrane tone na osemtonski lestvi; glej 20. lekcijo I. razreda!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 1. lekcijo III. razreda!

b) Vaje v izurjenosti grla: Naraščajoči ton na zlog „ji“; glej 1. lekcijo III. razreda!

8. Pesem: Druzovič, II. del: „Deklica in ptiček“.

IV. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 3. lekcijo III. razreda!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 3. lekcijo III. razreda!

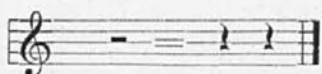
3. Podajanje nove tvarine: Note na pomožnih črtah.

Pomnite: Imamo tudi note pod črtovjem in nad njim.

1.) Učitelj napiše noto pod 1. črto in povej, da jo imenujemo „d“. Učitelj napiše noto na 1. pomožno črto, razloži učencem pojem pomožne črte in povej, da jo imenujemo „c“. Učitelj napiše noto pod 1. pomožno črto in povej, da jo imenujemo „h“, i. t. d. do „a“ na 2. pomožni črti pod črtovjem. — Istotako napiše note ter jih imenuj nad črtovjem do $\bar{c}$.

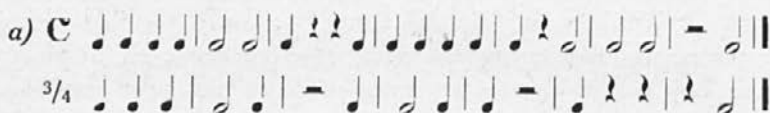
Pripomba: Večji obseg se pri otroškem petju ne rabi; zato povej učencem, da imamo še več not, ki se jih pa sedaj ne učimo.

Pomnite: Poznamo tudi pavzo polovinko, t. j. debela, kratka, vodoravna črtica, ki leži na 3. črti v črtovju; n. pr.:

Vredna je toliko kolikor nota polovinka, t. j. 2 udarca.

4. Ritmične vaje:

Red kakor pri 1. lekciji II. razreda.

b) Po prstih; glej 29. lekcijo I. razreda!

c) Izpopolnjevanje nastopnih taktov:

5. Vaje v zadevanju tonov (C dur, V. slika). Učenci pojo:

1.) C durovo lestvo navzgor in navzdol;

2.) Vaje v sekundah; glej 2. lekcijo III. razreda!

3.) Vaje v tercah navzgor in navzdol; n. pr.:

Pripomba: Učenci naj pojo zaradi olajšave tako, da si note v oklepajih mislijo; terce pojo glasno.

4. vaja. Skok na osnovni ton „do“ z mi - sol in oktave osnovnega tona „do“.

6. Diktat: Kaži igrane tone na sliki V.; glej 4. lekcijo III. razreda!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha:

1.) Razločevanje durovega trizvoka od drugih akordov; glej 1. lekcijo III. razreda!

2.) Vaja v petju trizvoka na danih tonih; glej 4. lekcijo III. razreda!

b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 1. lekcijo III. razreda!

8. Primavistne table: a) ritmične. List I., vaja 1. in 2. v črtnih notah, ki jih je lahko prevesti na tabli v prave note. Učenci določijo, da nam predstavlja slika ritmične vaje.

Pomnite: Tiskane ritmične vaje imenujemo ritmične primavistne table.

Te vaje pa morate na prvi pogled pravilno ploskati ali udarjati. (Razloži učencem pomen besede „primavista“ = z listal)

Odslej je „primavistna tabla“ 8. točka pevskega pouka, pesem pa 9. in zadnja obenem.

Vajo je 1.) opisati, 2.) označiti s tempom in 3.) izvajati strogo v taktu po tem-le redu:

- 1.) Učenci štejejo in udarjajo; učitelj kaži vajo.
- 2.) Učenci štejejo tiho in udarjajo; učitelj kaži vajo.
- 3.) Učenci štejejo in udarjajo; učitelj ne kaži vaje.
- 4.) Učenci štejejo tiho in udarjajo; učitelj ne kaži vaje.

9. Pesem: Druzovič, II. del: „V naravi“, po dispoziciji.

VI. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Mirno, počasno vdihavanje skozi nos 8 sekund, zadrževanje 4 sekunde, izdihavanje na „f“ 12 sekund.

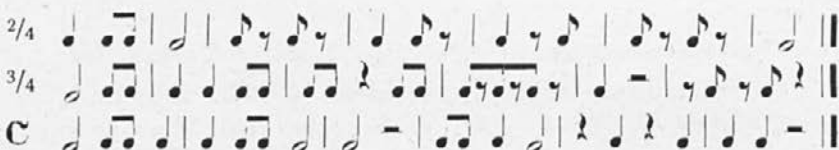
2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 5. lekcijo III. razreda!

3. Podavanje nove tvarine: Pojem ali na dva zloga, na en zlog.

1.) Ponovi pojme: notno črtovje in vse učencem znane note na črtovju in med tem od „a - c“, dalje in .

Pomnite: Ako rabimo posamezne note osminke, jih zaznamujemo z zastavicami, n. pr.: . Če pa se vrsti več osmink zaporedoma druga za drugo, naredimo namesto zastavice vodoravno črto, s katero jih zvežemo; n. pr.: ali: ali: . Razlika med posameznimi in vezanimi osminkami je pri petju ta, da dobi nevezana osminka cel zlog zase, vezane pa pojemo vse na en zlog.

4. Ritmične vaje:

5. Vaje v zadevanju tonov: Slika V., C dur. Vaje kakor pri 5. lekciji III. razreda in naslednja vaja:

Pripomba: Glej pripombo pri 3. lekciji III. razreda! (Postopni toni, skok na $\bar{c}$ in $\bar{c}$).

6. Diktat: Kaži igrane tone na sliki V.; glej 4. lekcijo III. razreda!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 5. lekcijo III. razreda!

b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 1. lekcijo III. razreda! Narasčajoči ton na zlog „la“.

8. Primavistne table: Ritmične. List I., vaja 3.: $\frac{3}{4}$ takt; začetek vaje s polnim taktom; vaja 4.: $\frac{3}{4}$ takt; začetek vaje s

predtaktom. Vaji je najprej opisati, nato označiti s tempom in izvajati po redu kakor pri 5. lekciji III. razreda.

9. Pesem: Glej 5. lekcijo III. razreda! Začetni ton naj poizkušajo učenci zadeti sami.

VII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 6. lekcijo III. razreda!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 1. lekcijo III. razreda na zloge: „fa, fo, fu, fe, fi“!

3. Podajanje nove tvarine: ♩ v $\frac{3}{4}$ taktu. Ponovi:

1.) znane note tako, da jih učenci napisujejo po vrsti in imenujejo od a - c. Nato jih napisujejo izven vrste po narekovanju učiteljevem, n. pr. „d“ pod črtovjem, „g“ nad črtovjem, „c“ v črtovju i. t. d.;

2.) notne vrednosti: ♩ in ♪ .

Pomnite: Kakor smo združili dve noti četrtniki v eno noto polovinko, tako tudi lahko združimo tri note četrtnike v eno noto polovinko s piko: $\text{♩} - \text{♩} \text{♩} = \text{♩} \text{.}$ ali $\text{||} - \text{||} - \text{||} = \text{||} - \text{||}$. Pri ritmičnih vajah udarjamo to noto enkrat, štejemo pa tri udarce. Opózori učence na razliko od same note ♩ , t. j. na piko, ki daje v tem primeru za ♩ vrednost ♩ . Pomnite: Pika za noto podaljšuje noto za polovico njene vrednosti.

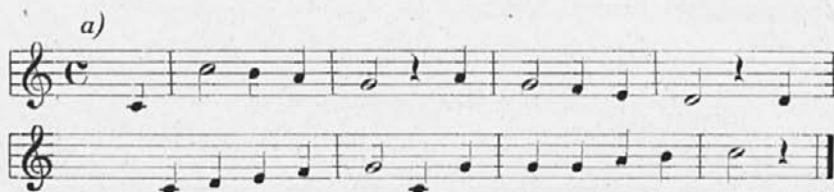
4. Ritmične vaje: v $\frac{3}{4}$ taktu.

a) $\frac{3}{4}$ $\text{♩} \text{♩} \text{♩} | \text{♩} | \text{♩} \text{♩} \text{♩} \text{♩} | \text{♩} \text{♩} \text{♩} | \text{♩} | \text{♩} \text{♩} \text{♩} \text{♩} ||$
 $\frac{3}{4}$ $\text{♩} | \text{♩} \text{♩} \text{♩} | \text{♩} \text{♩} \text{♩} | \text{♩} \text{♩} \text{♩} | \text{♩} ||$
 $\frac{3}{4}$ $\text{♩} \text{♩} \text{♩} | \text{♩} \text{♩} \text{♩} | \text{♩} \text{♩} \text{♩} | \text{♩} \text{♩} \text{♩} | \text{♩} \text{♩} \text{♩} ||$

b) Izpopolnjevanje nastopnih taktov z notami in pavzami:

$\frac{2}{4}$ $\text{♩} | \text{♩} | \text{♩} | \text{♩} ||$
 $\frac{3}{4}$ $\text{♩} \text{♩} | \text{♩} | \text{♩} \text{♩} | \text{♩} ||$

5. Vaje v zadevanju tonov; slika V. Glej vse vaje 6. lekcije III. razreda in nastopne vaje! Skok od „do“ na „sol“ in obratno. Glej pripombo v 3. lekciji III. razreda!

Pripomba: Pri polovni noti se drži premična nota 2 udarca na istem mestu!

6. Diktat: Kaži igrane tone na sliki V.; glej 4. lekcijo III. razreda!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 5. lekcijo III. razreda!

b) Vaje v izurjenosti grla: Naraščajoči ton na zlog „um“; glej 1. lekcijo III. razreda!

8. Primavistne table: Ritmične. List I., vaja 5.: $\frac{2}{4}$ takt, ♩ in — ; 6. vaja: nota ♩ v $\frac{3}{4}$ taktu. Vaji opiši, nato ju izvajaj po istem redu kakor pri 5. lekciji III. razreda!

9. Pesem: Druzovič, II. del: „Molitev“. Po dispoziciji.

VIII. lekcija.

Ponovi znanih 9 točk!

1. Vaje v dihanju kakor pri 6. lekciji III. razreda.

2. Vaje za izobraževanje glasu kakor pri 7. lekciji III. razr.

3. Podavanje nove tvarine: Osnovni ali temeljni ton (tonika) je „do“.

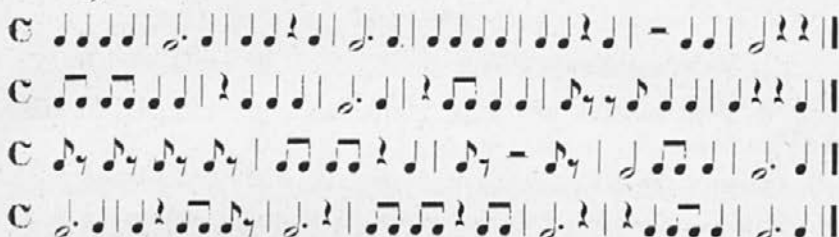
1.) Ponovi znane pojme prejšnjih lekcij, in sicer: ♩ , ♪ , ♫ , — , ♩ , ♪ ; notni sistem, ♩ in ♪ ; znamenje za $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$ in $\frac{4}{4}$ takt in imena not, ki so se jih učenci učili.

2.) Ponovi tone osemtonske lestve s solmizacijskimi zlogi!

Pomnite: Prvi ton vsake lestve se imenuje osnovni ali temeljni ton ali tonika, ker je osnovana na tem tonu vsa lestva in je ta ton tako rekoč temelj lestve. Učenci določijo, da je prvi ton „do“. Pomnite: Kadar imenujemo tonsko lestvo s solmizacijskimi zlogi, je tonika vedno „do“.

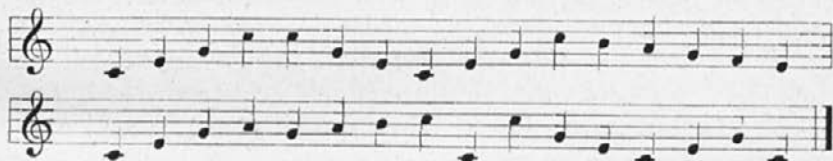
4. Ritmične vaje: ♩ v $\frac{4}{4}$ taktu.

a)

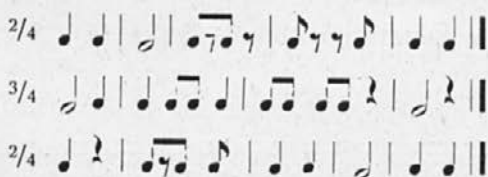
b) Izpopolnjevanje nekaterih taktov v $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$ in $\frac{4}{4}$ taktu z notami in pavzami.

5. Vaje v zadevanju tonov; slika V. Učenci naj pojo vaje 7. lekcije III. razreda in nastopno: Trizvok v zvezi s $\bar{c}$; skok z oktave na osnovni ton.

6. Diktat: Ritmični; glej 15. lekcijo II. razreda!

Nekaj vaj za diktat:

Da si učenci lažje zapomnijo, udarjaj učitelj vsako vajo 2—3krat zaporedoma.

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 5. lekcijo III. razreda!
 b) Vaje v izurjenosti grla: Naraščajoči ton na zlog „mo“; glej 1. lekcijo III. razreda!
8. Primavistne table: Ritmične. List I., vaja 7. v $\frac{4}{4}$ taktu. Vajo opiši, potem jo izvajaj!
9. Pesem: Ponovi pesem 7. lekcije III. razreda!

IX. lekcija.

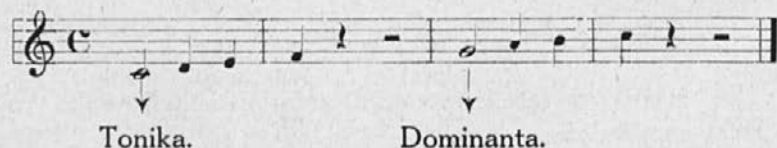
Ponovi znane točke pevske ure!

1. Vaje v dihanju kakor pri 6. lekciji III. razreda.
2. Vaje za izobraževanje glasu kakor pri 1. lekciji III. razreda na zlog „ša, šo, šu, še, ši“.
3. Podajanje nove tvarine: Dominanta „sol“. — Ton po spominu. — Tetrakord.
 - 1.) Ponovi znane pojme; glej 8. lekcijo III. razreda!
 - 2.) Učenci določijo, da je prvi ton vsake tonske lestve temeljni ton ali tonika.

Pomnite: Razen tonike je tudi 5. stopnja tonske lestve jako važna, t. j. „sol“; pravimo ji „dominanta“ (gospodujoč ton). Ta je tako rekoč temeljni ton druge vrste. O tem se prepričamo, če razdelimo osemtonsko vrsto na dva enaka dela, in sicer na prvi del: „do-re-mi-fa“, in na drugi del: „sol-la-si-do“. Pomnite: Vsak tak del „do-re-mi-fa“ in „sol-la-si-do“ imenujemo tetrakord.

Ker sta oba tona, t. j. tonika in dominanta, v lestvi jako važna, ju moramo znati sami najti; imenujemo ju „tona po spominu“.

4. Ritmične vaje: Glej 8. lekcijo III. razreda!
5. Vaje v zadevanju tonov. Slika V. „Sol“ kot drugi osnovni ton.

Učenci pojo osemtonsko lestvo v dveh delih (tetrakordih) tako, da je „sol“ drugi osnovni ton.

a) Skok na „sol“, ki ga je nekoliko poudariti.

b) Skok na oba temeljna tona: „do“ in „sol“.

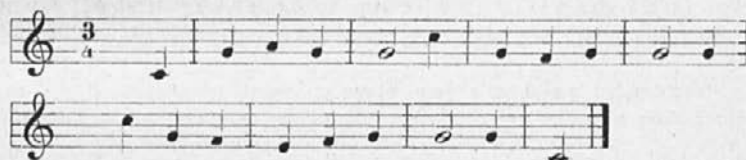
a)

b)

Nastopno vajo kaži učitelj s premično noto na sliki V.: Glej pripombo 3. lekcije III. razreda!

6. Diktat: Kaži igrane tone na sliki V.! Obseg $\bar{c}-\bar{c}$.

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 5. lekcijo III. razreda!

b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 1. lekcijo III. razreda! Naraščajoči ton na zlog „ji“.

8. Primavistne table: List II., vaja 12. Ritmična vaja v $\frac{3}{4}$ taktu v črtnih notah. Učenci naj jih prevedejo na tabli v prave note. Vajo 1.) opiši, 2.) označi jo s tempom in 3.) učenci naj jo pojo strogo v taktu.

9. Pesem: Druzovič, II. del: „Deklica in ptiček“.

X. lekcija.

Ponovilo znanih točk.

1. Vaje v dihanju: Počasno in globoko vdihavanje skozi nos 8 sekund, zadrževanje 1 sekundo, hitro neslišno izdihavanje skozi usta 1 sekundo.

2. Vaje za izobraževanje glasu:

3. Podavanje nove tvarine: Ponovi znane pojme; glej 8. lekcijo III. razreda!

4. Ritmične vaje: Glej 8. lekcijo III. razreda!

5. Vaje v zadevanju tonov: Toni po spominu. Vsak ton je lahko ton po spominu. Učenci določijo znane tone po spominu: „do, sol“.

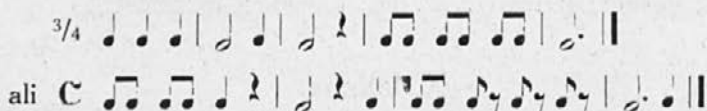
Pomnite: Kakor ta dva tona, si lahko zapomnimo tudi vsak drug ton v tonski lestvi. Vsak ton je torej lahko ton po spominu; n. pr. „fa“ na sliki V.

Pripomba za učitelja: Tone po spominu zaznamuj z * in naj jih učenci pojo nekoliko glasneje nego druge, da ostanejo bolj v spominu.

Ton po spominu — „fa“.

6. Diktat: Ritmični (pismeni). Učitelj napovej taktovni način ter udarjaj te-le vaje:

Naposled popravi napake s skupno popravo!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha kakor pri 5. lekciji III. razreda.

b) Vaje v izurjenosti grla:

Vezano!

itd. do $\bar{c}$ in nazaj.

8. Primavistne table: Ritmične: List II., vaja 13.: „Tročetrtnska nota v $\frac{3}{4}$ taktu“; vaja 14.: „Tročetrtnska nota v $\frac{4}{4}$ taktu.“ Vaji najprej opiši, nato ju izvajaj!

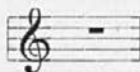
9. Pesem: Glej 9. lekcijo!

XI. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 10. lekcijo III. razreda!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 10. lekcijo III. razreda!
Učenci naj jo pojo na zloga „tate“.

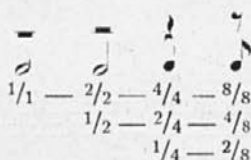
3. Podajanje nove tvarine: „Črtna in prava nota celotinka“. Glej splošne pripombe! Pavza celotinka.

Obravnavaj jo kakor pavzo polovinko; glej 5. lekcijo III. razreda!

Pomnite: Pri ritmičnih vajah udarjamo celotinko s svinčnikom enkrat na klop in jo držimo 4 udarce.

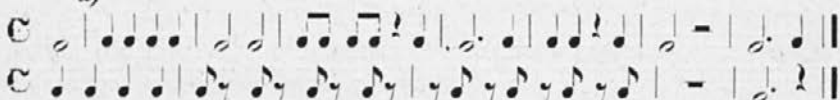
Slika na tabli:

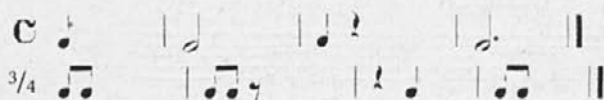
Pripomba: Po tej sliki ponovi vrednost not in pavz!

4. Ritmične vaje: Sestavljene iz in - -
! ; n. pr.:

a)

b) Učenci naj izpopolnijo te-le takte:

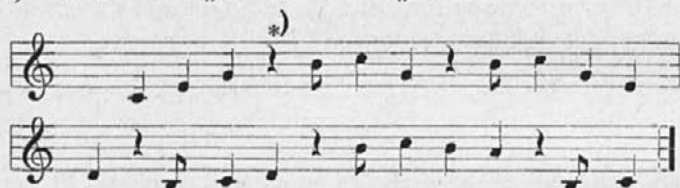
5. Vaje v zadevanju tonov: Po sliki V. Prosto zadevanje vodilnega tona „si“

a) v zvezi z „do“ — od vsakega danega tona. — Ponóvi pojma „tonika“ in „dominanta“! Pomnite: Ton, ki stoji pred temeljnim tonom, t. j. ton, ki vodi v temeljni ton ali toniko, imenujemo vodilni ton. To je 7. ton lestve: „si“.

1.) Učitelj kaži vajo s premično noto, učenci imenujejo note s solmizacijskimi zlogi (v obsegu $h - \bar{c}$).

2.) Učitelj opozóri učence na kratko pavzo pred vodilnim tonom „si“, pri kateri naj si predstavljajo toniko, ko pa pokaže vodilni ton „si“, ga morajo učenci zapeti; n. pr.:

a) Vodilni ton „si“ v zvezi z „do“.

*) Učitelj opozori na „do“, od katerega naj pojo učenci „si“.

Pripomba: Ton „si“ se poje v začetku kot predložek k tonu „do“, da si ga učenci lažje predstavljajo.

b) „Si“ brez zveze z „do“.

Pripombe: Pri tonikah v oklepaju naj učenci ne pojo tonik glasno, ampak le v mislih. Vsako noto je peti enako dolgo.

6. Diktat: Pismeni, melodični. Učitelj napovej taktovni način, n. pr. C , nato zapoj ali zaigraj melodijo v posameznih taktih, učenci pa jih zapisujejo; n. pr.:

Za diktatom pride poprava!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 5. lekcijo III. razreda!

b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 10. lekcijo III. razreda!

8. Primavistne table: List II., vaja 8.: „Nota in pavza celotinka v C taktu.“

1.) Ponovi znane pojme po listu!

2.) Izvajaj vajo!

9. Pesem: Ponovilo znanih pesmi III. razreda.

XII. lekcija.

Ponovi znane točke pevske ure!

1. Vaje v dihanju: Glej 10. lekcijo III. razreda!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 10. lekcijo III. razreda!
Učenci pojo na zloga „kake“.

3. Podajanje nove tvarine: 1.) Določitev, kaj je ton. 2.) Imena tonov z latinskim zaznamovanjem: *c d e f g a h*. 3.) Pojem a) celi ton in b) polton.

K 1.): Učitelj udari ton in vprašaj učence, kaj so slišali. (Ton)
Pomnite: Ton je glas določene višine ali nižine.
Ponavljaj!

K 2.): Učenci naj imenujejo imena tonov v tonski lestvi s solmizacijskimi zlogi. Pomnite: To so italijanska imena tonov ali solmizacija. Poznamo pa še druga, t. j. latinska imena „*c d e f g a h*“. Ponavljaj!

K 3.): Za pripravo k obravnavi o poltonu in celem tonu služi slika klaviature (IV.), slika not (XII.) in ton, ki ga slišijo učenci. Udari *c* in ga pokaži učencem na klaviaturi in na noti i. t. d. To ponavljaj tako dolgo, dokler ne najdejo učenci vsakega tona, ki so ga slišali na klavirju, tudi na klaviaturi (slika IV.) in zanj določijo noto na sliki XII. Pomnite: Za vsako noto imamo na klavirju določeno tipko in po tej določeni ton in obratno.

A. 1.) Celi ton. Učitelj pokaži tipki *c* in *d* na klaviaturi in opozori učence na razdaljo med njima (črna tipko).

2.) Učenci določijo, da je med *c* in *d* črna tipka ali 1 ton.

Pomnite: Razdalja od enega tona do drugega, (kaži *c - d*!), med katerima je še en ton (kaži *cis*!), se imenuje celi ton. Ponavljaj! Učenci poiščejo še druge cele tone na klavirju ter jih imenujejo.

B. Polton. 1.) Učitelj pokaži na klaviaturi tipki „e f“ ter opozori učence na njiju razdaljo (druga poleg druge, t. j., med njima ni nobene tipke več).

2.) Učenci določijo, da ni med e in f nobene tipke ali tona.

Pomnite: Razdalja od enega tona do drugega, med katerima pa ni nobenega tona več, se imenuje polton. Ponavljaj! Učenci poiščejo na klaviaturi še drug polton „h - c“ ter ga imenujejo.

Znane pojme ponavljaj, da se jih učenci nauče na pamet.

4. Ritmične vaje: Na primavistni tabli št. II.

5. Vaje v zadevanju tonov: Slika V. Ponóvi 5. vajo 8. lekcije, 7. vajo 9. lekcije, 10. in 11. vajo 11. lekcije III. razreda in nastopni vaji!

Pripomba: Obe vaji kaži učitelj s premično noto na sliki V. Učenci naj jih pojo strogo v taktu.

6. Diktat: Kaži igrane tone na sliki V.; glej 9. lekcijo III. razr.!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 5. lekcijo III. razreda!

b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 10. lekcijo III. razreda!

8. Primavistne table: Ritmične. Ponóvi 8., 12., 13. in 14. vajo lista II.!

9. Pesem: Ponóvi katerokoli pesem!

XIII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Vdihavanje skozi nos 8 sek., zadrževanje 4 sek., izdihavanje 8 sek. na sičnik „s“.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 10. lekcijo III. razreda! Peti jo je na zloga „kake“.

3. Podavanje nove tvarine: Ponóvi znane pojme: ; nota s piko: ; imena not na sliki XII.: Pojmi: tonika, dominantna, vodilni ton, tetrakord, določilo za ton, celi ton, polton in imena 7 tonov z latinskim zaznamevanjem: *c d e f g a h c*.

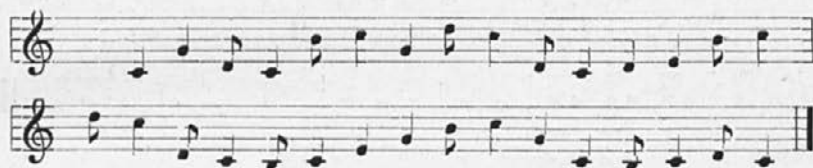
4. Ritmične vaje: a) Glej 11. lekcijo III. razreda!

b) Učenci naj izpopolnijo nekatere takte v C in $\frac{3}{4}$ taktu.

5. Vaje v zadevanju tonov: Slika V. Ponóvi 5. vajo 8. lekcije, 7. vajo 9. lekcije, 10. in 11. vajo 11. lekcije III. razreda!

Ton „re“ kot predhodni ton k „do“. Pomnite: Kakor „si“ pojemo tudi „re“ lahko v zvezi z „do“, le da je „si“ spodnji predhodni ton, „re“ pa zgornji predhodni ton k „do“.

„Re“ v zvezi z „do“.

Pripombe: Pred „re“ naj si predstavljajo učenci „do“. „Re“ naj pojejo krajše od drugih tonov kot nekak predložek.

„Re“ od vsakega tona prosto zadet.

Noto *c* v oklepaju naj učenci pojejo le v mislih. „Re“ je enako dolg kakor drugi toni.

6. Diktat: Pismeni, ritmični; Glej 10. lekcijo III. razreda! N. pr.:

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 5. lekcijo III. razreda!
- b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 10. lekcijo III. razreda!
8. Primavistne table: Ritmične; glej 12. lekcijo III. razreda!
9. Pesem: Druzovič, II. del: „Popotnik“. Po dispoziciji.

XIV. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 13. lekcijo III. razreda!
2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 10. lekcijo III. razreda na zloga „fa“!
3. Podavanje nove tvarine: Ponovi znane pojme kakor pri 13. lekciji III. razreda!
4. Ritmične vaje:

a)

3/4

2/4

- b) Izpopolnjevanje teh-le taktov:

2/4

3/4

C

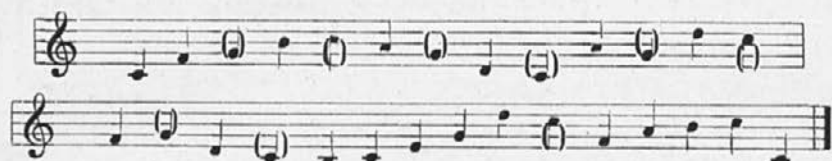
5. Vaje v zadevanju tonov: Slika V. Predhodna tona k dominantni „sol“: „fa“ zgornji in „la“ spodnji predhodni ton. Predhodna tona „fa“ in „la“ naj pojejo učenci z ozirom na dominantno, in sicer kot predhodna tona „fa“ in „la“ v zvezi s „sol“.

pod „sol“

nad „sol“

Pripomba: Pred „fa“ in „la“ naj učenci zopet vzdrže kratko pavzo, da si lahko predstavljajo „sol“.

Predhodna tona „fa“ in „la“, brez zveze s „sol“, prosto zadeta.

Pripomba: Pri notah v oklepajih opozori učitelj na ton, ki naj si ga učenci predstavljajo, da bolje zadevajo. Tona „fa-la“ sta enako dolga kakor drugi toni.

6. Diktat: Pismeni, melodični. N. pr.:

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 5. lekcijo III. razreda!

b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 10. lekcijo III. razreda!

8. Primavistne table: b) Melodične (narisane zadaj). List IV.

1. vaja: Postopni toni v obsegu sekste. Do sedaj poznate ritmične primavistne table. Odslej pa boste spoznali tudi melodične primavistne table, t. j. sestavljene kratke melodije, ki jih boste morali takoj pravilno peti.

1.) Vajo opiši po znakih, ki so na njej!

2.) Učenci naj čitajo v taktu imena not a) z latinskimi imenovanji, pri pavzah pa naj molče; b) s solmizacijskimi zlogi.

3.) Intoniraj začetni ton $\bar{c}$!

4.) Vajo je peti počasi v taktu z notnimi imeni $c d i. t. d.$ in s solmizacijskimi zlogi, obenem kaži učitelj s palico vsak ton. Ko učenci vajo obvladajo, ne kaži več tonov; učenci pojo in taktirajo sami.

5.) Vajo naj pojo s podloženim besedilom, in sicer tako, da čitaš besedilo strogo v ritmu na dominantni ton najprej učitelj sam, potem vsi učenci. Naposled po melodiji.

9. Pesem: Glej 13. lekcijo III. razreda!

XV. lekcija.

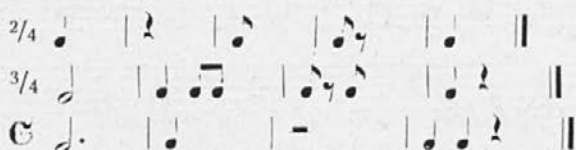
1. Vaje v dihanju: Vdihavanje skozi nos 1 sek., zadrževanje 1 sek., izdihavanje na „f“ 8 sek.!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 13. lekcijo III. razreda!

3. Podavanje nove tvarine: Glej 13. lekcijo III. razreda!

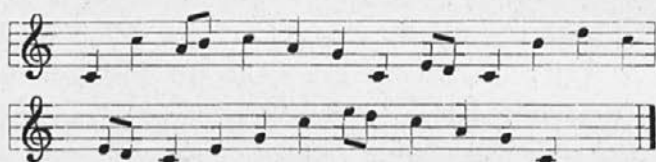
4. Ritmične vaje: a) Ponovi vaje 14. lekcije!

b) Učenci naj izpopolnijo te-le takte:

5. Vaje v zadevanju tonov: Slika V. Dvojni predhodni ton „mi re“ k spodnjemu „do“. Dvojni predhodni ton „la si“ k zgornjemu „do“. Tudi dvojne predhodne tone pojemo kot predložke, da jih laže zadenemo.

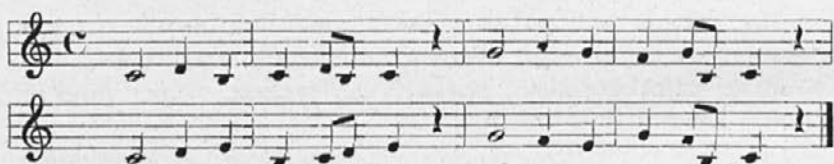
Dvojna predhodna tona „mi re“ in „la si“ k „do“.

Pripomba: Pred dvojnim predhodnim tonom opózori učitelj učence na ta tona!

Ponovi tudi 10. in 11. vajo 11. lekcije, 12. in 13. vajo 13. lekcije, 14. in 15. vajo 14. lekcije!

Naposled naj pojo učenci še to vajo, ki jo kaže učitelj s premično noto strogo v taktu na sliki V.:

6. Diktat: Kaži igrane tone na sliki V.; glej 9. lekcijo III. razreda! Obseg $\bar{c}$ - $\bar{e}$.

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 5. lekcijo III. razreda!

b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 10. lekcijo III. razreda!

8. Primavistne table: Melodične. List IV., vaja 2.: Toni trizvoka, obseg $\bar{c}$ - $\bar{g}$. Obravnavaj jih po točkah kakor pri 14. lekciji III. razreda!

9. Pesem: Druzovič, II. del: „Kanářku“. Po dispoziciji.

XVI. lekcija.

1. Vaje dihanju: Ponovi vajo 15. lekcije!

2. Vaje za izobraževanje glasu:

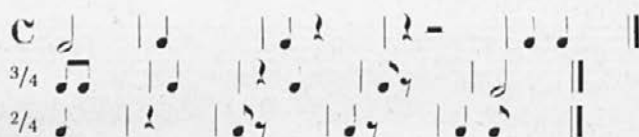

Učenci intonirajo *a* in zapoje trizvok *a fis d* navzdol tako, da najdejo začetni ton vaje, *d*. Vajo poj najprej učitelj, zatem učenci v taktu.

3. Podavanje nove tvarine: Glej 13. lekcijo!

4. Ritmične vaje: a) kakor pri 14. lekciji.

b) Izpopolnjevanje teh-le taktov:

5. Vaje v zadevanju tonov: Slika V. „Spodnja dominanta“ „fa“.

1. Ponovi pojem: tetrakord, stopaje navzgor; glej 9. lekcijo!

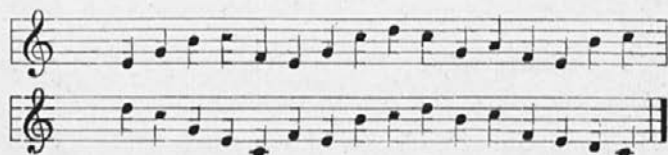
2. Učitelj nariši osemtonsko lestvo, razdeljeno na 2 tetrakorda, stopaje navzdol; n. pr.

Potem razloži učencem, da stremlj sedaj ton „fa“ navzdol k tonu „mi“ tako kakor pri navzgor stoječi lestvi ton „si“ k tonu „do“ navzgor.

Pomnite: Ton „si“ zahteva razvez navzgor v „do“, ton „fa“ pa razvez navzdol v „mi“. Ton „fa“ se imenuje tudi „spodnja dominanta“, ker je od „do“ kot peti ton, navzdol stopaje.

„Fa“ — „mi“. Ton „fa“ naj imajo učenci dobro v spominu:

Intoniraj „sol“, učenci naj pojo vajo s solmizacijskimi zlogi

Pripomba: Tone v oklepajih naj pojo učenci v mislih.

Pregled vseh tonskih zvez.

6. Diktat: Kaži igrane tone na sliki V., obseg $\bar{c}-\bar{c}$; n. pr.: Učitelj igraj te tone, učenec jih kaže s premično noto na sliki V.

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 5. lekcijo III. razr.!

b) Vaje v izurjenosti grla:

8. Primavistne table: Melodične. List IV. Ponovi 1. in 2. vajo a) posamezno, b) z vsemi učenci!

9. Pesem: Glej 15. lekcijo III. razreda!

XVII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Vdihavanje 4 sek., zadrževanje 4 sek., izdihavanje na črko „s“ 12 sek.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 16. lekcijo na zloga „ta-te“!

3. Podavanje nove tvarine: „C durova lestva ali skala“.

1.) Učencem pokaži sliko klaviature (IV)!

2.) Učenci imenujejo zaporedno vse tone od $\bar{c}$ - $\bar{c}$ z navadnimi imeni c , d i. t. d.

3.) Zapojo jih navzgor in navzdol.

4.) Določijo, da so začeli peti s tonom c .

Pomnite: Kadar začnemo peti tonsko lestvo na osnovni ton „ c “, se imenuje ta lestva C durova lestva ali skala.

a) Učitelj igraj to lestvo na klavirju, nato naj jo igrajo posamezni učenci, drugi pa kažejo igrane tone na klaviaturi.

b) Nariši jo na tablo in označi z imeni tonov!

Pomnite: Tonska lestva ali skala sploh je vrsta 8 zaporednih tonov. Posamezne tone imenujemo stopnje. Ponavljaj! Učenci določijo stopnje na sliki C durove lestve in na klaviaturi. Učitelj jih opozori na razdalje posameznih stopenj med seboj, oziroma posameznih tipk med seboj.

Učenci določijo: a) da je med tipko „ c “ in tipko „ d “ še ena črna tipka, prav tako med tipkami „ d “ in „ e “, „ f “ in „ g “, „ g “ in „ a “, „ a “ in „ h “.

Pomnite: Kjer je med dvema belima tipkama še ena črna tipka, imenujemo tako razdaljo „celtonsko razdaljo“ ali kratko „celi ton“.

Učenci določijo: b) da ni med tipkami „ e “ in „ h “ nobene črne tipke.

Pomnite: Kjer ni med dvema belima tipkama nobene tipke, imenujemo tako razdaljo „poltonsko razdaljo“ ali kratko „polton“. Ponavljaj!

Učenci določijo: c) med katerimi stopnjami C durove lestve so celi toni, med katerimi poltoni, koliko je celih tonov, koliko poltonov.

Učitelj zapiši celotno označbo na tablo; n. pr.:

Med I. in II. stopnjo je celi ton ali 1 ton.

Med II. in III. stopnjo je celi ton ali 1 ton.

Med III. in IV. stopnjo je polton ali $\frac{1}{2}$ tona i. t. d. do VIII. stopnje.

Ponovilo:

1.) O kateri lestvi ali skali smo se danes učili? (O C durovi lestvi).

2.) Zakaj se imenuje C durova lestva? (Ker se pričinja s tonom C).

3.) Kaj je tonska lestva ali skala sploh? (Vrsta 8 zaporednih tonov).

4.) Kako se imenujejo posamezni toni? (Stopnje).

5.) Koliko stopenj ima C durova lestva? (8).

6.) Kako se imenujejo posamezne stopnje s solmizacijskimi in navadnimi imeni? (do, ali c, re ali d i. t. d.).

7.) Iz kakšnih tonov sestoji C durova lestva, če mislimo na razdaljo? (Iz celih tonov in poltonov).

8.) Kje so celi toni? (Od I. do II. stopnje i. t. d.).

9.) Kje so poltoni? (Od III. do IV. stopnje in od VII. do VIII. stopnje).

10.) Koliko celih tonov ima C durova lestva? (5).

11.) Koliko poltonov ima C durova lestva? (2).

12.) Kako se imenuje osnovni ton ali tonika v C durovi lestvi? (C ali do).

13.) Kako dominantna? (g ali sol).

14.) Kako vodilni ton? (h ali si).

15.) Kako spodnja dominantna? (f ali fa).

Končno naj učenci imenujejo še stopnje na sliki XII., kakor jih kažeš s premično noto.

4. Ritmične vaje:

b) Nekatere takte v C in $\frac{3}{4}$ taktu naj učenci izpopolnijo.

5. Vaje v zadevanju tonov: Na sliki V.

1.) Poj tonsko C durovo lestvo navzgor in navzdol!

2.) Ponovi nekatere prejšnje vaje v obsegu $\bar{c}-\bar{c}'$!

6. Diktat: Kaži igrane tone na sliki V.; glej 16. lekcijo!
Obseg $\bar{c}-\bar{c}'$.

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 5. lekcijo!

b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 16. lekcijo!

8. **Primavistne table:** Melodične; list IV., 1. in 2. vaja.
 Pojo: a) posamezni, b) vsi učenci, in sicer:

- 1.) z navadnimi notnimi imeni;
- 2.) s solmizacijskimi zlogi;
- 3.) z besedilom.

9. **Pesem:** Druzovič, II. del: „Sv. Miklavž“.

XVIII. lekcija.

1. **Vaje v dihanju:** Glej 17. lekcijo!

2. **Vaje za izobraževanje glasu:** Glej 16. lekcijo na zloge „ka-ke“, „ka-ki“, „ka-ko“, „ka-ku“!

3. **Podavanje nove tvarine:** „G durova lestva“; # (višaj), ♯ (vračaj) pred noto.

1.) Ponovi C durovo lestvo!

Razločujemo še več drugih lestev, ki so lahko durove (trde) in molove (mehke). Ker so si lestve po skupnih tonih med seboj v sorodstvu (čim več skupnih tonov, tem tesnejše je sorodstvo), izvajamo še druge lestve iz C durove. Učenci določijo oba tetrakorda C durove lestve, učitelj pa napravi na začetnem tonu drugega tetrakorda, t. j. na „g“, novo lestvo, ki je s C durovo v tesnem sorodstvu, le vodilni ton „f“ zvišaj za pol tona, ostali toni pa ostanejo isti kakor pri C durovi lestvi.

<i>C dur</i>								<i>C dur</i>							
<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>a</i>	<i>h</i>	<i>c</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>a</i>	<i>h</i>	<i>c</i>
1	1	$\frac{1}{2}$	1	1	1	$\frac{1}{2}$		1	1	$\frac{1}{2}$	1	1	1	$\frac{1}{2}$	
<i>do</i>	<i>re</i>	<i>mi</i>	<i>fa</i>	<i>sol</i>	<i>la</i>	<i>si</i>	<i>do</i>	<i>do</i>	<i>re</i>	<i>mi</i>	<i>fa</i>	<i>sol</i>	<i>la</i>	<i>si</i>	<i>do</i>
								<i>do</i>	<i>re</i>	<i>mi</i>	<i>fa</i>	<i>sol</i>	<i>la</i>	<i>si</i>	<i>do</i>
								<i>g</i>	<i>a</i>	<i>h</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>fis</i>	<i>g</i>
								1	1	$\frac{1}{2}$	1	1	1	$\frac{1}{2}$	
<i>G dur</i>															

Vodilni ton „f“ zvišamo za pol tona, če napišemo pred noto „f“ višaj (#), ki pritakne noti zlog „is“: „fis“.

Pomnite: Višaj (#) zviša noto za pol tona in noto dobi končnico „is“. Naposled zaznamuj v G durovi lestvi pa

vzorcu C durove oba poltona, t. j. med 3. in 4. ter 7. in 8. stopnjo, na drugih stopnjah pa cele tone!

Učenci se vadijo pred tone (stopnje) postavljati višaj in jih imenovati:

Da ni treba v lestvi postavljati višaja vedno pred isti ton ali isto stopnjo, ga lahko postavimo že v začetku vrste za violinskim ključem, n. pr.:

Ta višaj velja za vse naslednje takte.

Kadar pa hočemo dotično noto, oziroma dotični ton vrniti na prvotno mesto, postavimo pred njo ♯ (vračaj). Z vračajem razvežemo in razveljavimo višaj. Vadi!

Pomnite: Sosednjo lestvo vsakega tonskega načina z višajem dobimo, če ga pričnemo s 5. tonom prejšnjega tonskega načina in če zvišamo vodilni ton za pol tona. G durova skala ima 1 višaj, t. j. „fis“. Vadi!

4. Ritmične vaje: Glej 17. lekcijo!

5. Vaje v zadevanju tonov:

1.) Ponovi C durovo lestvo!

2.) G durova lestva, ki jo učitelj kaži s premično noto. (Osnovni ton je vedno „do“).

3.) G durova lestva z notnimi imeni. Učitelj kaži posamezne stopnje na klaviaturi.

4.) G durovo lestvo pojo učenci s solmizacijskimi zlogi, učitelj pa jo kaži s premično noto v 3. oddelku slike V.

6. Diktat: Kaži igrane tone na sliki V.; glej 16. lekcijo!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha pri tej lekciji izostanejo.
- b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 16. lekcijo!
8. Primavistne table: Melodične; list IV., 1. in 2. vaja; glej 17. lekcijo!
9. Pesem: Ponovi katerokoli pesem!

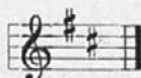
XIX. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 17. lekcijo!
2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 18. lekcijo; peti jo je na zloge „fa-fe“ i. t. d.

3. Podavanje nove tvarine: „D durova lestva“. Razvijaj jo iz G durove lestve na način kakor pri 18. lekciji (G durovo lestvo iz C durove lestve).

Pomnite: D durova lestva ima 2 višaja, in sicer pred noto „f“-fis in pred noto „c“-cis.

D dur

Vadi G in D durovo lestvo; učenci naj ju pojo.

4. Ritmične vaje: a) Glej 17. lekcijo!
- b) Nekatere takte v $\frac{4}{4}$, $\frac{3}{4}$ in $\frac{2}{4}$ taktu naj učenci izpopolnijo.

5. Vaje v zadevanju tonov na sliki V.

- 1.) Poj C durovo lestvo v sekundah in tercah!
- 2.) Poj G durovo lestvo s solmizacijskimi zlogi! Učitelj kaži posamezne stopnje v III. oddelku na sliki V.
- 3.) Poj D durovo lestvo! Učitelj jo kaži v III. oddelku obrnjene slike V. Osnovni ton je vselej „Do“.

6. Diktat: Po učiteljevem petju.

Učitelj označi osnovni ton in poj ali igra tone v vrednosti polovink, učenci pa napisujejo tone, ki so jih slišali, in sicer šele na 2. udarec, t. j. v četrtnkah, na tablo in v zvezke, na 1. udarec pa le poslušajo in označijo četrtnsko pavzo.

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 5. lekcijo!
- b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 16. lekcijo!

8. Primavistne table: Melodične; list V., 3. vaja; $\frac{3}{4}$ takt s predtaktom, trizvok v obsegu oktave. Obravnava kakor pri 1. vaji 14. lekcije.

9. Pesem: Glej 17. lekcijo!

XX. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 17. lekcijo!

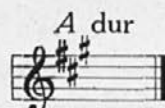
2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 16. lekcijo na zloge „ša-še“, kakor pri 18. lekciji!

3. Podavanje nove tvarine: „A durova lestva“.

1. Ponovi znane lestve!

2. Razvij A durovo lestvo iz D durove lestve; glej 18. lekcijo!

Pomnite: A durova lestva ima 3 višaje, in sicer „fis, cis in gis“.

Vadi in poj!

4. Ritmične vaje: a) Vaje v $\frac{4}{4}$ in $\frac{3}{4}$ taktu, sestavljene iz

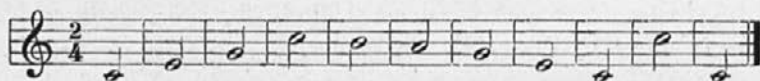
b) nekatere takte naj učenci izpopolnijo.

5. Vaje v zadevanju tonov: Slika V.

1.) Ponovi 10. in 11. vajo 11. lekcije, 12. in 13. vajo 13. lekcije, 14. in 15. vajo 14. lekcije, 16. vajo 15. lekcije in 18. vajo 16. lekcije! Obseg: Od $\bar{c}$ - $\bar{c}$.

2.) Poj C, G in A durovo lestvo s solmizacijskimi zlogi!

6. Diktat: Po učiteljevem petju; n. pr.: Učitelj poj nastopno vajo, učenci pa poslušajo in imenujejo dotične tone s solmizacijskimi zlogi:

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 5. lekcijo!

b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 16. lekcijo!

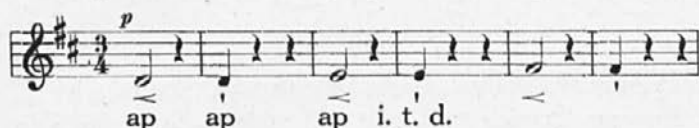
8. Primavistne table: Melodične; list V., 3. vaja; glej 1. vajo 17. lekcije!

9. Pesem: Ponovilo znanih pesmi, pri čemer naj poizkušajo učenci prosto zadeti začetni ton.

XXI. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Hitro vdihavanje skozi nos in skozi usta obenem, zadrževanje 4. sek., izdihavanje na „f“ 12 sek.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Obseg od $\bar{d}$ - $\bar{d}$.

Intoniraj $\bar{a}$ in poišči $\bar{d}$!

3. Podajanje nove tvarine: „E durova lestva“.

1. Ponovi znane lestve!

2. Razvij E durovo lestvo iz A durove lestve; glej 18. lekcijo!

Pomnite: E durova lestva ima 4 višaje, in sicer „fis, cis, gis in dis“.

Vadi in poj!

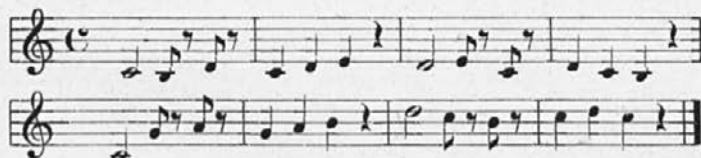
4. Ritmične vaje: a) kakor pri 20. lekciji.

b) Izpopolnjevanje nekaterih taktov v $\frac{4}{4}$ in $\frac{2}{4}$ taktu.

5. Vaje v zadevanju tonov: Na sliki V.; a) glej 19. lekcijo!

b) Učenci naj pojo naslednjo vajo, učitelj pa jo kaže s premično noto na sliki V.:

Zveza „re-do“.

c) Učenci pojo nove lestve s solmizacijskimi zlogi, učitelj pa jih kaže s premično noto na sliki V.

6. Diktat: Melodični.

1.) Učitelj napovej tonski in taktovni način namenjene vaje.

2.) Učitelj poj ali igray melodijo počasi v posameznih taktih, en učenec jo napiše na tablo, ostali pa v zvezke,

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 5. lekcijo!

b) Vaje v izurjenosti grla; n. pr.:

8. Primavistne table: Melodične; list V., 3. vaja; glej 17. lek.!

9. Pesem: Druzovič, II. del: „Od klasa do kruha“.

XXII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 21. lekcijo!

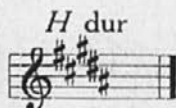
2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 21. lekcijo na zlog „ef“!

3. Podajanje nove tvarine: „H durova lestva“.

1.) Ponóvi znane lestve!

2.) Razvij H durovo lestvo iz E durove lestve; glej 18. lekcijo!

Pomnite: H durova lestva ima 5 višajev, in sicer „fis, cis, gis, dis, ais“.

Vadi in poj!

4. Ritmične vaje: Glej 17. lekcijo!

5. Vaje v zadevanju tonov: Na sliki VI.

Pripomba za učitelja:

Srednja nota znači C durovo lestvo, zgornja in spodnja vrsta pa vzporedno a molovo lestvo.

Učencem razloži, da so na tej sliki združene vse tonske zveze, ki smo se jih učili do sedaj. Pregled v 16. lekciji!

Temeljni ton „do“ je zaznamovan z rdečo črto, dominanta „sol“ pa z modro črto. (Učenci naj si to ogledajo). Združene so te-le tonske zveze:

1.) do-sol v srednji vrsti;

sol-do,

2.) Predhodni toni: si-do; re-do

la-sol; fa-sol so označeni na obeh straneh v sredi ležečih tonov;

3.) dvojni predhodni toni: mi re-do

la si-do so označeni v tonski lestvi c-c;

4.) ton „fa“, ki zahteva razvez navzdol, je označen v tonski lestvi c-c.

Pripomba za učitelja: Vrsta tonov od „a-e“ znači vzporedno molovo lestvo. Učitelj kaži razne vaje, sestavljene na isti način, kakor prej na sliki V., in sicer s palico. Opozóri pa učence na dotične zveze tonov, ki so v posameznih vajah, da prosto zadenejo n. pr. pri 10. vaji 11. lekcije „si“ v zvezi z „do“, ali pri 11. vaji 11. lekcije „si“ od vsakega tona i. t. d. Nato naj pojo še znane lestve po sliki V.

6. **Diktat:** Melodični; glej 21. lekcijo! Učitelj igraj lahko melodijo, učenci jo imenujejo s solmizacijskimi zlogi.

7. a) **Vaje v izobrazbi posluha:** Glej 5. lekcijo!

b) **Vaje v izurjenosti grla:** Glej 21. lekcijo!

8. **Primavistne table:** Melodične; list V., 4. vaja; predtakt v taktu. Obseg oktave. Obravnava kakor pri 14. lekciji.

9. **Pesem:** Ponóvi pesem 21. lekcije!

XXIII. lekcija.

1. **Vaje v dihanju:** Počasno vdihavanje 8. sek., zadrževanje 1 sek., izdihavanje na „s“ 8 sek.

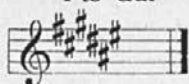
2. **Vaje za izobraževanje glasu:** Glej 21. lekcijo na zlog „ok“!

3. **Podavanje nove tvarine:** „*Fis* durova lestva“.

1.) Ponovi znane lestve!

2.) Razvij *Fis* durovo lestvo iz *H* durove lestve! Glej 18. lek.!

Fis dur

Pomnite: *Fis* durova lestva ima 6 višajev, in sicer: „*fis, cis, gis, dis, ais, eis*“. Vadi in poj!

4. **Ritmične vaje:** a) Glej 20. lekcijo!

b) Izpopolnjevanje nekaterih taktov.

5. **Vaje v zadevanju tonov:** Na sliki VI. Učenci naj pojo vaje 20. lekcije. Obravnava kakor pri 22. lekciji.

6. **Diktat:** Kontrolne naloge. N. pr.: Učitelj napiši na tablo lahko melodijo in jo potem zapoj ali zaigraj, vendar tako, da napraviš včasih napako. Učenci imajo nalogo, da napako izsledijo in določijo.

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 5. lekcijo!
b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 21. lekcijo!
8. **Primavistne table:** Melodične; list V., 4. vaja; izvajati jo je tako kakor 1. vajo pri 17. lekciji.
9. **Pesem:** Ponóvi katerokoli pesem!

XXIV. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 23. lekcijo!
2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 21. lekcijo na zlog „iš“!
3. Podajanje nove tvarine: „Cis durova lestva“. Glej 23. lek.!

Cis dur

- Ritmične vaje: a) v ♩, ♪, ♫, —, ♮, ♭, ♯, ♮ —
b) Izpopolnjevanje nekaterih taktov.

5. Vaje v zadevanju tonov: Slika V.
 - a) Ponóvi prejšnje vaje!
 - b) Poj *Cis* durovo lestvo s solmizacijskimi zlogi!
6. Diktat: Glej 16. lekcijo!
7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 5. lekcijo!
b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 21. lekcijo!
8. Primavistne table: Melodične; glej 23. lekcijo!
9. Pesem: Ponovi znane pesmi!

XXV. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 23. lekcijo!
 2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 21. lekcijo na zlog „u“!
 3. Podajanje nove tvarine: „F durova lestva“.
- 1.) Izvajaj jo iz C durove lestve, in sicer na zadnjem tonu prvega tetrakorda, t. j. „f“.

$\overbrace{c \ d \ e \ f \ g \ a \ h}^{C \ dur} \quad \overbrace{c \ d \ e \ f \ g \ a \ h \ c}^{C \ dur}$
 $\underbrace{1 \quad 1 \quad \frac{1}{2} \quad 1 \quad 1 \quad 1 \quad \frac{1}{2}}_{\text{do re mi fa sol la si do}}$
 $\text{do re mi fa sol la si do}$
 f g a hes c d e f
 $\underbrace{1 \quad 1 \quad \frac{1}{2} \quad 1 \quad 1 \quad 1 \quad \frac{1}{2}}_{F \ dur}$

2.) Učenci določijo, da je med 3. in 4. stopnjo celtonska (prevelika) razdalja.

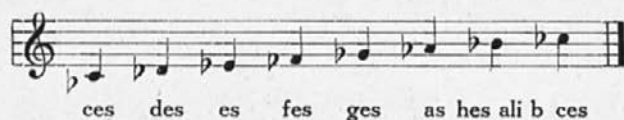
3.) Učitelj pokaži učencem znamenje, ki znižuje prvotni ton za pol tona, t. j. $\flat$ (nižaj) in ga postavi pred 4. stopnjo „h“. Nota dobi končnico „es“ (hes).

Pravilo: Nižaj ($\flat$) zniža noto za pol tona in nota dobi končnico es.

Če hočemo ton hes (b) vrniti na prvotno mesto h, napravimo pred noto vračaj ($\natural$). Nota dobi zopet svoje prvotno ime.

Pravilo: Z vračajem razvežemo in razveljavimo višaj in nižaj.

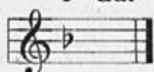
N. pr.:

Učenci se vadijo v pisavi $\flat$, $\sharp$ in $\natural$ in določijo njihov pomen.

Pomnite: Sosednjo lestvo vsakega tonskega načina z nižajem dobimo, ako postavimo na zadnjem tonu prvega tetrakorda osemtonsko lestvo in znižamo 4. stopnjo za pol tona. Ponavljaj! *F* durova lestva ima 1 nižaj, t. j. „hes“ ali „b“, ki velja za vse naslednje tone iste višine in ki ga — kakor višaj — stavimo v začetku vrste za violinskim ključem.

F dur

Ponovilo: 1.) Razločamo durove lestve z višaji in nižaji.

2.) Napiši že znane lestve s predznaki na tablo, učenci pa se jih nauče na pamet.

4. Ritmične vaje: Glej 24. lekcijo!

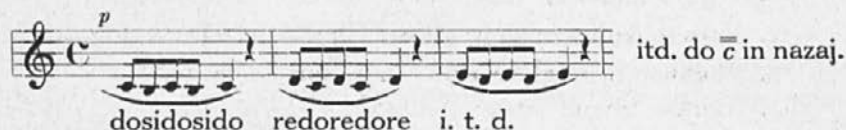
5. Vaje v zadevanju tonov: Poj „*F*“ durovo lestvo navzgor in navzdol s solmizacijskimi zlogi!

6. Diktat: Na povelje: Učitelj narekuje taktovni način in notno vrednost, učenci pa izvajajo vajo, dokler ne izpremeniš povelja.

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 5. lekcijo!

b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 21. lekcijo!

- 2.) *F* durovo lestvo v IV. oddelku obrnjene slike V.;
- 3.) *B* durovo lestvo v IV. oddelku neobrnjene slike V.!
6. **Diktat:** Kaži igrane tone na sliki V.; glej 16. lekcijo!
7. a) **Vaje v izobrazbi posluha:** Glej 5. lekcijo!
- b) **Vaje v izurjenosti grla;** n. pr.:

8. **Primavistne table:** Melodične; list VI., 5. vaja kakor pri 17. lekciji.

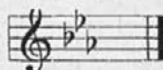
9. **Pesem:** Druzovič, II. del: „Žetev“. Po dispoziciji.

XXVII. lekcija.

1. **Vaje v dihanju:** Glej 21. lekcijo!
2. **Vaje za izobraževanje glasu:** Glej 26. lekcijo na zlog „te“!
3. **Podajanje nove tvarine:** „*Es* durova lestva“.
- 1.) Ponóvi znane tonske lestve!
- 2.) Razvij *Es* durovo lestvo iz *B* durove lestve; glej 25. lek.!

Pomnite: *Es* durova lestva ima 3 nižaje, in sicer: „*b*, *e* s in *a* s.“

Es dur

Vadi in poj!

4. **Ritmične vaje:** a) Glej vajo 24. lekcije!
- b) Učenci naj izpopolnijo nekatere nepopolne takte v $\frac{3}{4}$ taktovnem načinu.

5. **Vaje v zadevanju tonov:**

1.) Na sliki V. in VI.; učenci naj pojo *F*, *B* in *Es* durovo lestvo.

2.) Učitelj vadi trizvok v melodiji in harmoniji od osnovnega tona, ki ga zapoj!

6. **Diktat:** Po učiteljevem petju; a) glej 19. lekcijo!
- b) Kontrolne naloge; glej 23. lekcijo!

7. a) **Vaje v izobrazbi posluha:** Glej 5. lekcijo!

b) **Vaje v izurjenosti grla:** Glej 26. lekcijo!

8. **Primavistne table:** Melodične; glej 26. lekcijo!

9. **Pesem:** Glej 26. lekcijo!

XXVIII. lekcija.

1. **Vaje v dihanju:** Glej 23. lekcijo!

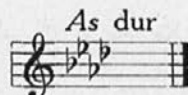
2. **Vaje za izobraževanje glasu:** Glej 26. lekcijo na zlog „ko“!

3. **Podavanje nove tvarine:** „As durova lestva“.

1.) Ponóvi znane lestve z nižaji!

2.) Razvij *As* durovo lestvo iz *B* durove lestve; glej 25. lek.!

Pomnite: *As* durova lestva ima 4 nižaje in sicer:
„b, es, as, des.“

Vadi in poj!

4. **Ritmične vaje:** Glej 20. lekcijo!

5. **Vaje v zadevanju tonov:**

1.) Učenci naj pojo *As* durovo lestvo na sliki V. (Učitelj kaži tone v oddelku 5. na obrnjeni sliki).

2.) Pojo naj tudi *Es*, *B* in *F* durovo lestvo, učitelj pa kaži dotične tone na klaviaturi.

3.) Ponóvi trizvok v melodiji in harmoniji!

6. **Diktat:** Kaži igrane tone na sliki V. Upoštevaj že obravnavane lestve!

7. a) **Vaje v izobrazbi posluha:** Glej 5. lekcijo!

b) **Vaje v izurjenosti grla:** Glej 26. lekcijo!

8. **Primavistne table:** Melodične; list VI., 6. vaja. Obseg decime $h-\bar{d}$; skok na „sol“. Glej 1. vajo 14. lekcije!

9. **Pesem:** Glej 26. lekcijo!

XXIX. lekcija.

1. **Vaje v dihanju:** Vdihavanje skozi nos in usta obenem 1. sek., zadrževanje 4. sek., izdihavanje na „f“ 8 sek.

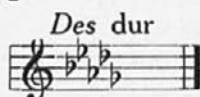
2. **Vaje za izobraževanje glasu:** Glej 26. lekcijo na zlog „ši“!

3. **Podavanje nove tvarine:** „Des durova lestva“.

1.) Ponóvi znane lestve z nižaji!

2.) Razvij *Des* durovo lestvo iz *As* durove lestve; glej 25. lek.!

Pomnite: *Des* durova lestva ima 5 nižajev, in sicer: „b, es, as, des, ges“.

Vadi in poj!

4. **Ritmične vaje:** a) Ponovi vaje 24. lekcije!

b) Učenci naj izpopolnijo nekatere nepopolne takte v $\frac{2}{4}$ in $\frac{3}{4}$ taktovnem načinu.

5. **Vaje v zadevanju tonov:**

1.) Učenci naj pojo obravnane lestve z nižaji na sliki IV. in V. Osnovni ton je vedno „do“.

2.) Učenci naj se vadijo prosto zadevati trizvok v harmoniji na različne osnovne tone.

6. **Diktat:** Kaži igrane tone na sliki V. in IV.! Upoštevaj že obravnane tonske lestve!

7. a) **Vaje v izobrazbi posluha:** Glej 5. lekcijo!

b) **Vaje v izurjenosti grla:** Glej 26. lekcijo!

8. **Primavistne table:** Melodične; glej vajo 28. lekcije!

9. **Pesem:** Ponóvi znane pesmi! Začetni ton vsake pesmi naj poizkušajo učenci prosto zadeti.

XXX. lekcija.

1. **Vaje v dihanju:** Glej 29. lekcijo!

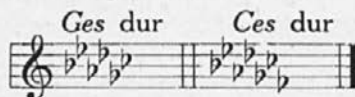
2. **Vaje za izobraževanje glasu:** Glej 26. lekcijo na zlog „fu“!

3. **Podavanje nove tvarine:** „Ges durova in Ces durova lestva“.

1.) Ponovi znane lestve!

2.) Razvij *Ges* in *Ces* durovo lestvo, prvo iz *Des* durove, drugo iz *Ges* durove lestve; glej 25. lekcijo!

Pomnite: *Ges* durova lestva ima 6 nižajev, in sicer: „b, es, as, des, ges in ces“. *Ces* durova lestva ima 7 nižajev, in sicer: „b, es, as, des, ges, ces in fes“.

Vadi in poj!

Ponóvi vse obravnavane durove lestve z nižaji in višaji tako, da jih učenci pojo s solmizacijskimi zlogi in z navadnimi notnimi imeni. Učitelj jih obenem kaži na klaviaturi.

Pripomba: Dobro je, ako napišeš imena zaporednih durovih lestev z višaji in nižaji na tablo in jih označiš s predznaki.

Pomnite: Pri lestvah z višaji vidimo v predznakih, da se nanaša zadnji višaj vedno na vodilni ton dotičnega tonskega načina. Pri lestvah z nižaji pa vidimo v predznakih, da se nanaša predzadnji nižaj vedno na temeljni ton dotičnega tonskega načina. Določaj to in ponavljaj!

V isti razporedbi, kakor si razvijal lestve, jih označi na krogu, ki ga imenujemo „kvintni krog“ (Nariši ga na tablo!) Učenci določijo, da sta na istem mestu po 2 lestvi: 1.) z višaji; 2.) z nižaji.

Pomnite: Toni, ki imajo isto višino, pa različno ime, so istozvočni ali enharmonični; n. pr.: *cis, des; dis, es; eis, f* i. t. d. 2. Enharmonične tonske lestve imajo skupaj 12 predznakov.

4. Ritmične vaje: Glej 20. lekcijo!

5. Vaje v zadevanju tonov:

1.) Ponóvi nekatere tonske lestve na sliki IV. in V.!

2.) Učenci se vadijo prosto zadevati na vsakem danem tonu trizvok od „sol“ navzdol in od „mi“ navzdol in navzgor; n. pr. „mi-do-sol.“

6. Diktat: Učitelj igraj razne tone posameznih lestev, en učenec pa kaže dotične stopnje na sliki V. ali VI., in sicer v oddelku, ki ga zahteva dotična lestva.

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 5. lekcijo!

b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 26. lekcijo!

8. Primavistne table: Melodične; glej 29. lekcijo!

9. Pesem: Ponóvi katerokoli pesem!

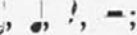
Pregled učne stvarine za III. šolsko leto.

1. lekcija: Pojem ♩ ; znak za $\frac{3}{4}$, $\frac{2}{4}$ in $\frac{4}{4}$ takt. Razločevanje durovega trizvoka od drugih akordov in obratov; naraščajoči toni.

2. lekcija: Notni sistem; ; imena not na črtah; premična nota.

3. lekcija: Imena not v prazninah; izpopolnjevanje taktov z notami in pavzami.

4. lekcija: Note na pomožnih črtah; diktat z uporabo slike V.; trizvok na durovem tonu.

5. lekcija: ; ritmične vaje, sestavljene iz ; vaje v tercah; ritmične primavistne table: list I., vaja 1. in 2.

6. lekcija: — na dva zloga, na en zlog. Ritmične vaje, sestavljene iz in ; ritmične primavistne table: list I., vaja 3, 4.

7. lekcija: „“ v $\frac{3}{4}$ taktu; ritmične vaje, sestavljene iz ; ritmične primavistne table: list I., vaji 5. in 6.; vaje v zadevanju tonov; skok od „do“ na „sol“ in obratno.

8. lekcija: Temeljni ton ali tonika. Trizvok v zvezi s $\bar{c}$; skok z oktave na osnovni ton; ritmične primavistne table: list I., vaja 7.

9. lekcija: Dominanta; ton po spominu; tetrakord; skok na „sol“ in oba temeljna tona „do“ in „sol“; ritmične primavistne table: list II., vaja 12.

10. lekcija: Tona po spominu: „fa“ in „mi“; pismen ritmičen diktat; ritmične primavistne table: list II., vaji 13. in 14.

11. lekcija: Pregled notnih vrednosti in pavz: ; ritmične vaje, sestavljene iz in ; vodilni ton „si“ v zvezi z „do“, ki naj se prosto zadene na vsakem tonu; pismen melodičen diktat; ritmične primavistne table: list II., vaja 8.

12. lekcija: Pojem „ton“; imena glavnih tonov; pojem: celi ton in polton; združitev tipke, note in tona v celoto.

13. lekcija: Zadevanje predhodnega tona „re“ v zvezi z „do“ od vsakega tona.

14. lekcija: Predhodna tona „fa“ in „la“ k dominantni „sol“ in zadevanje obeh; melodične primavistne table: list IV., vaja 1.

15. lekcija: Dvojni predhodni ton „mi-re“ k tonu „do“ ($\bar{c}$) in „la-si“ k tonu „do“ ($\bar{c}$); melodične primavistne table: list IV., vaja 2.

16. lekcija: Spodnja dominanta „fa“, ki zahteva razvez navzdol.

17. lekcija: C durova lestva, klaviatura (slika IV.), celi toni in poltoni durovih lestev. Pojem „stopnja“.

18. lekcija: G durova lestva; višaj $\sharp$ in vračaj $\flat$ pred noto.

19. lekcija: D durova lestva; diktat po učiteljevem petju; melodične primavistne table: list V., vaja 3.

20. lekcija: A durova lestva.

21. lekcija: *E* durova lestva; melodični diktat.
22. lekcija: *H* durova lestva; vaje v zadevanju tonov na sliki VI.; melodične primavistne table: list V., vaja 4.
23. lekcija: *Fis* durova lestva, kontrolne naloge.
24. lekcija: *Cis* durova lestva.
25. lekcija: *F* durova lestva; nižaj pred noto; melodične primavistne table: list VI., vaja 5.
26. lekcija: *B* durova lestva; dvojni višaj (x) [in dvojni nižaj (b)].
27. lekcija: *Es* durova lestva; trizvok od „do“.
28. lekcija: *As* durova lestva, melodične primavistne table: list IV., vaja 6.; diktat.
29. lekcija: *Des* durova lestva; trizvok od „sol“.
30. lekcija: *Ges* durova lestva in *Ces* durova lestva; pregled vseh durovih lestev z nižaji; enharmonični toni, trizvok od „mi“; diktat.
-

IV. razred.

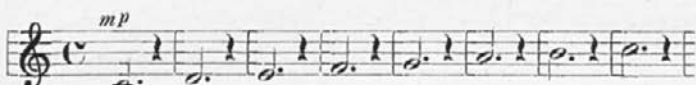
I. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Hitro vdihavanje skozi nos 1 sekundo, zadrževanje 8 sekund, izdihavanje 1 sekundo.

2. Vaje za izobraževanje glasu:

Široki „ô“ z „m“ z mehkim nastavkom.

mp

in nazaj
do c.

mô i. t. d.

Pripomba: Široki „ô“, n. pr. môja; „“ = mehak nastavek.

3. Podavanje nove tvarine: a) Medianta; b) $\frac{6}{4}$ takt.

a) Ponóvi glavne stopnje tonske lestve: tonika, zgornja in spodnja dominanta, vodilni ton.

Pomnite: Tretji ton od tonike navzgor je medianta ali natančneje: zgornja medianta. Tretji ton od tonike navzdol pa je spodnja medianta. Ponavljaj!

b) 1.) Učitelj napiši 4 takte v vrednosti četrtnik v $\frac{3}{4}$ taktu na tablo in zaznamuj vsako prvo četrtniko s poudarom.

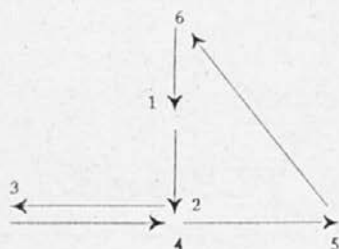
2.) Izbrisi prvo in tretjo vmesno taktnico in združi tako po dva prejšnja $\frac{3}{4}$ takta v en takt.

3.) Učenci določijo, da ima sedaj vsak takt $\frac{6}{4}$ in da se zato imenuje $\frac{6}{4}$ takt.

4.) Določijo tudi poudar (prva četrtnika poudarjena, četrta nekoliko manj poudarjena).

Pomnite: Pri $\frac{6}{4}$ taktu je prvi del poudarjen, četrta manj poudarjen.

Taktiranje $\frac{6}{4}$ takta: 1.) Učitelj nariši na tablo sliko $\frac{6}{4}$ takta:

2.) Vaja v taktiranju.

4. **Ritmične vaje:** V $\frac{6}{4}$ taktu v vrednosti četrtnskih not in četrtnskih pavz. Pázi na poudar!

5. **Vaje v zadevanju tonov:** Slika V., obseg decime.

1. Enoglasno: 1.) Vaje v sekundah; glej 5. lekcijo III. razreda! C dur.

2.) Trizvok z oktavo. Skok z oktave na osnovni ton; glej 8. lekcijo III. razreda, 5. vajo!

3.) Trizvok z decimo: N. pr.

II. Dvoglasno po tercah: do mi, mi sol.

6. **Diktat:** Melodične vaje po spominu za oko. Učitelj napiši na list kratko melodijo (največ v obsegu dveh taktov) ter jo pokaži učencem le za hip, 1—2 sekundi. Nato jo skrij, učenci pa jo morajo zapisati v zvezke, kakor so si jo zapomnili.

7. **Vaje v izurjenosti grla:** Vaja v naraščanju tona od „pp do mf“ in obratno.

8. **Primavistne table:** Ritmične, list II., 8., 12., 13. in 14. vaja.

9. **Pesem:** Druzovič, II. del: „Mačka“. Odslej napisuj pri obravnavi vsako pesem v pravih notah na tablo!

II. lekcija.

1. **Vaje v dihanju:** Glej 1. lekcijo!

2. **Vaje za izobraževanje glasu:** Glej 1. lekcijo!

3. **Podavanje nove tvarine:** Pojma $\frac{3}{8}$ in $\frac{6}{8}$ takt.

- 1.) Ponóvi znane taktovne načine: $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ in $\frac{5}{4}$ takt.
- 2.) Ponóvi pomen zgornje ulomkove številke pri taktovnih znakih; n. pr. $\frac{2}{4}$ takt: Zgornja številka kaže, da mora imeti vsak takt dva dela ali udarca, spodnja številka 4 pa kaže, da je vsak del „četrtnika“. Določaj tako tudi pri drugih znanih taktovnih načinih!

3.) Učitelj napiši na tablo znak za $\frac{3}{8}$ takt, učenci pa določijo, da ima vsak takt 3 dele, vredne po eno osminko. — Učitelj napiši na tablo vajo v $\frac{3}{8}$ taktu in opozori učence, da ga taktiramo tako kakor $\frac{3}{4}$ takt.

$\frac{6}{8}$ takt:

1.) Učitelj združi dva $\frac{3}{8}$ takta v en takt, učenci določijo, da smo dobili 6 osmink v enem taktu in da imenujemo tak taktovni način $\frac{6}{8}$ takt.

2.) Učitelj napiši znak za $\frac{6}{8}$ takt in vajo v $\frac{6}{8}$ taktu ter opozori učence, da ga taktiramo tako kakor $\frac{6}{4}$ takt.

4. Ritmične vaje:

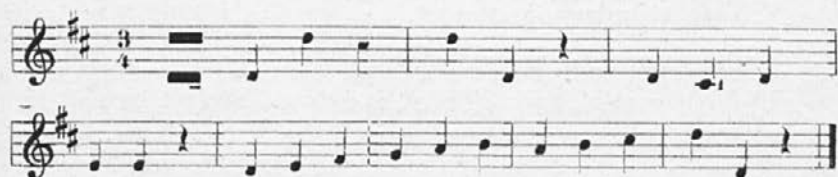

Učenci naj izpopolnijo tudi te-le takte:

5. Vaje v zadevanju tonov:

1. Enoglasno: 1.) Glej 1. lekcijo!
- 2.) Vaje v sekundah. — Trizvoki v zvezi z oktavo v *D* in *E* duru na sliki V. in IV. Učenci naj pojo s solmizacijskimi zlogi; osnovni ton je „do“.
- 3.) Pojo naj še te vaji:

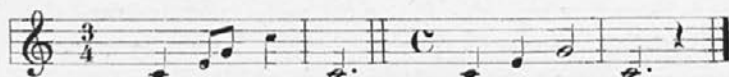

Pripomba: Črta spredaj značita osnovni ton.

II. Dvoglasno: Glej 1. lekcijo!

6. Diktat: Melodične vaje po spominu za oko; glej 1. lekcijo! N. pr.:

7. Vaje v izurjenosti grla: Glej 1. lekcijo!

8. Primavistne table: Ritmične, list II., 9. vaja. Obravnava kakor pri 5. lekciji III. razreda.

9. Pesem: Glej 1. lekcijo!

III. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Vdihavanje skozi nos 8 sekund, zadrževanje 4 sekunde, izdihavanje 16 sekund na „f“.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 1. lekcijo, le na srednji „ö“ (n. pr. v besedi „moj“) z mehkim nastavkom.

3. Podajanje nove tvarine.

1.) Ponovilo znanih takovnih načinov in njih taktiranje.

2.) Ponovilo notnih imen na sliki XII., kakor kaže učitelj s premično noto.

3.) Ponovilo lestev na klavirju.

4. Ritmične vaje: v $\frac{6}{4}$, $\frac{6}{8}$ in $\frac{3}{8}$ taktu (kakršnekoli).

5. Vaje v zadevanju tonov.

1. Enoglasno: 1.) Glej 1. lekcijo!

2.) Vaje v sekundah. Trizvok z oktavo. Skok z oktave na osnovni ton v *F* in *A* duru na sliki IV. in V. s solmizacijskimi zlogi.

3.) Pojte še te vaji:

II. Dvoglasno: Glej 1. lekcijo!

6. Diktat: Melodične vaje po spominu za oko; glej 2. lekcijo!

7. Vaje v izurjenosti grla: Glej 1. lekcijo na zlog „mo“!

8. Primavistne table: Ritmične, list II., 9. vaja; glej 2. lekcijo!

9. Pesem: Druzovič, II. del: „Božji volek“. Po dispoziciji.

IV. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 3. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 3. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine:

1.) Ponóvi znane notne in pavzne vrednosti!

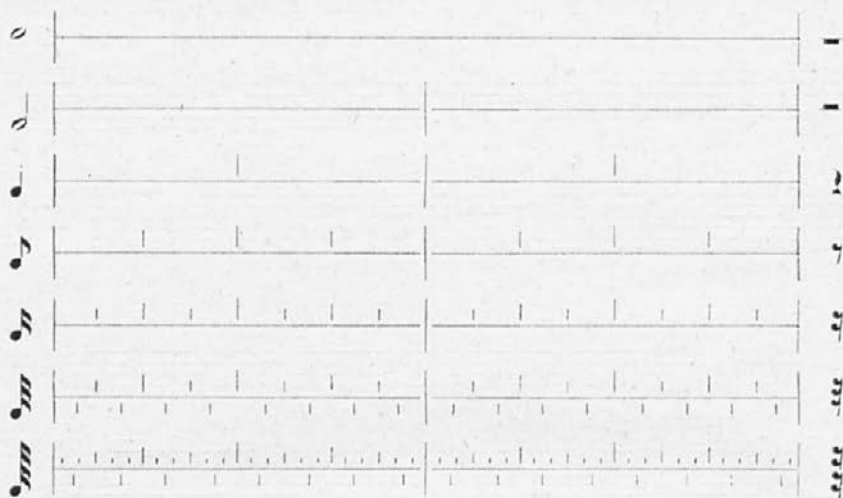
2.) Razvij noto „šestnajstinko“ iz črtne note „osminke“ na način, kakor kaže splošna opomba za noto osminko, nato pa izvajaj tudi pravo notno obliko note šestnajstinke.

Na ta način obravnavaj tudi in !

Šestnajstinska pavza: Razvij jo iz le s to razliko, da ima dve zastavici. Vredna je toliko kolikor .

Prav tako razvij tudi in !

Slika na tabli:

$$\begin{array}{l}
 \text{—} \quad \text{—} \quad \text{♩} \quad \text{♪} \quad \text{♫} \quad \text{♬} \quad \text{♭♯} \\
 \frac{1}{1} = \frac{2}{2} = \frac{4}{4} = \frac{8}{8} = \frac{16}{16} = \frac{32}{32} = \frac{64}{64} \\
 \frac{1}{2} = \frac{2}{4} = \frac{4}{8} = \frac{8}{16} = \frac{16}{32} = \frac{32}{64} \\
 \frac{1}{4} = \frac{2}{8} = \frac{4}{16} = \frac{8}{32} = \frac{16}{64} \\
 \frac{1}{8} = \frac{2}{16} = \frac{4}{32} = \frac{8}{64} \\
 \frac{1}{16} = \frac{2}{32} = \frac{4}{64} \\
 \frac{1}{32} = \frac{2}{64}
 \end{array}$$

Ponovilo: Ponovi vse durove lestve s pomočjo premične note na sliki V.!

4. Ritmične vaje:

b) Izpopolnjevanje nekaterih taktov v $\frac{3}{4}$ in $\frac{6}{8}$ taktu.

5. Vaje v zadevanju tonov.

1. Enoglasno. 1.) Glej 1. lekcijo!
- 2.) Glej 3. lekcijo v *H* in *B* duru!

3. Nastopni vaji:

II. Dvoglasno: Glej 1. lekcijo!

6. Diktat:

Melodične vaje po spominu za oko; n. pr.:

7. Vaje v izurjenosti grla: Glej 1. lekcijo na zlog „mi“!

8. Primavistne table: Ritmične, list II., 10. vaja. Štej: prva, druga, tretja itd.!

9. Pesem: Glej 3. lekcijo!

V. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 3. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 1. lekcijo na srednji „ä“ (n. pr. „maj“) v zvezi z „m“ in mehkim nastavkom.

3. Podajanje nove tvarine: Ponovi: a) znane takte, b) lestve, c) glavne stopnje tonske lestve.

4. Ritmične vaje: a) Glej 4. lekcijo!

b) Izpopolnjevanje nekaterih taktov v $\frac{3}{8}$ in $\frac{6}{8}$ taktovnem načinu.

5. Vaje v zadevanju tonov:

1. Enoglasno. 1.) Glej 1. lekcijo!

2.) Vaje v sekundah. Trizvok v zvezi z oktavo; skok z oktave na osnovni ton v *Des*, *Es* in *Fis* duru.

3.) Nastopni vaji:

II. Dvoglasno: Glej 1. lekcijo!

6. Diktat: Ritmične vaje po spominu za oko: Učitelj pokaži na listu kratko ritmično vajo (en takt) in skrij list, učenci pa naj si jo zapomnijo, določijo taktovni način ter jo izvajajo;
n. pr.:

7. Vaje v izurjenosti grla: Glej 1. lekcijo na zlog „mu“!

8. Primavistne table: Ritmične; glej 4. lekcijo!

9. **Pesem:** Katerakoli enoglasna v obsegu $h-\bar{f}$; obravnava po dispoziciji.

VI. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 5. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 5. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: „♩.“ in „♩.“ v $\frac{3}{8}$ taktu.

1.) Učenci določijo, da pika v obče podaljša noto za polovico njene vrednosti.

2.) Učitelj napiši na tablo ♩ ; učenici določijo, da je vred-
na $\frac{2}{8}$.

3.) Učitelj naredi za $\bullet$ še piko „ $\bullet$ “; učenci določijo, da je sedaj vredna $\frac{3}{8}$. — Prav tako postopaj pri „ $\bullet$ “!

Vaja: Učitelj napiši v $\frac{3}{8}$ taktovnem načinu nekaj ♩ in ♩ ;
učenci izvajajo!

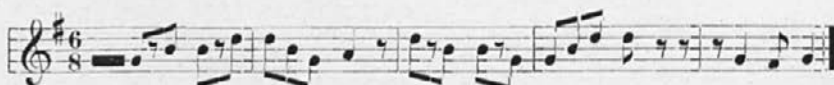
4. Ritmične vaje: a) v $\frac{3}{8}$ in $\frac{6}{8}$ taktu.

b) Izpopolnjevanje nekaterih taktov v $2/4$ in $3/8$ taktovnem načinu.

5. Vaje v zadevanju tonov:

1. Enoglasno; glej 5. lekcijo, in sicer 2.) v *Ges in As duru*!

2.) Nastopni vaji:

Učitelj nariši na tablo majhen lok $\frown$.

Pomnite: a) Lok, ki veže več not iste višine in jih takorekoč druži v eno noto, se imenuje „vezaj“; n. pr. ali i. t. d.

b) Lok, ki veže več not različne višine, je pa le znamenje za vezanje in pove, da se pojo vse note na en zlog; n. pr.

4. Ritmične vaje: V $\frac{6}{8}$ in $\frac{3}{8}$ taktu „z vezajem“.

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno. 1.) Učenci naj se vadijo prosto zadeti vodilni ton „si“ v zvezi z „do“ od vsakega tona; glej 10. in 11. vajo v 11. lekciji III. razreda v *C* duru! Obseg decime. Pojo naj s solmizacijskimi zlogi na sliki V. in IV. Isto v *D* in *H* duru.

2.) Izpreminjanje enega tona; n. pr. „sol“ v „do“. Če izpremenimo „sol“ v „do“, preidemo v tonski način zgornje dominante. Pri *D*, *F* in *A* duru preidi v 5. nevtralni oddelek slike V., rdečo črto za osnovni ton pa si morajo učenci samo misliti. Učitelj zakliči: „sol = do“; n. pr.:

1. vaja „sol = do“

Prav tako preidemo v tonski način spodnje dominante, če izpremenimo „fa“ v „do“. Učitelj zakliči n. pr.: „fa“ bodi „do“!

2. vaja „fa = do“

3. vaja z obema izpremenitvama:

II. Dvoglasno: Glej 6. lekcijo!

6. Diktat: Ritmične vaje po spominu za oko; glej 5. lek.!

7. Vaje v izurjenosti grla: Glej 1. lekcijo na zlog „ma“!

8. Primavistne table: Ritmične; list III., 17. vaja: vezaj v C taktu čez taktno črto; glej 5. lekcijo III. razreda!

9. Pesem: Enoglasna. Obseg od $h-\bar{f}$. Po dispoziciji.

VIII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 7. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 7. lekcijo!

3. Podajanje nove tvarine: Triola.

1.) Učitelj nariši na tablo črtno noto četrtniko ter jo razdeli na 3 enake dele.

2.) Povej učencem, da se imenuje trodelna nota „triola“ in da se zaznamuje s številko 3 pod lokom „ $\underset{3}$ “ ali nad lokom „ $\overset{3}$ “. Pri trioli je poudarjen vedno prvi del. V triolah so tudi lahko pavze; n. pr. ali i. t. d.

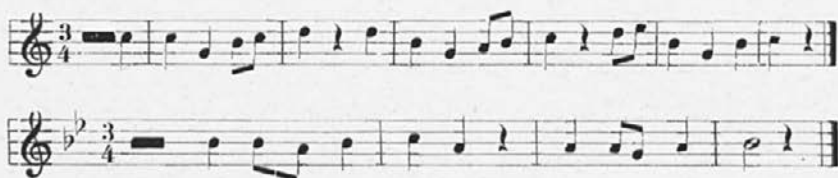
Pregled:

4. Ritmične vaje: Sestavljene iz različnih notnih vrednosti in triol v $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$ in $\frac{6}{8}$ taktovnem načinu.

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno: 1.) Učenci naj pojo vaje na IV. in V. sliki v C duru, nato v A in B duru na sliki V. in IV. Napiši na tablo še te-le vaji:

2.) Izpremenitve kakor pri 7. lekciji.

II. Dvoglasno: Slika V.; dve premični noti. Note, ki imajo vratove obrnjene navzgor, so za prvi glas, one, ki imajo vratove obrnjene navzdol, pa za drugi glas; n. pr.:

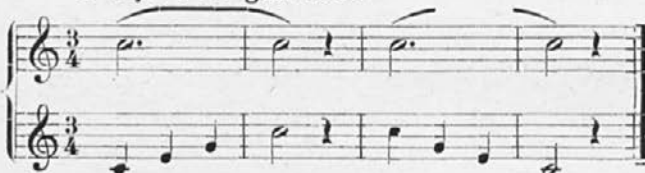
1. vaja.

2. vaja. Prvi glas leži!

3. vaja. Prvi glas leži!

6. Diktat: Učitelj narekuje razne notne vrednosti, učenci jih zapisujejo na tablo.

7. Vaje v izurjenosti grla: Naraščajoči toni na zlog „mo“; glej 1. lekcijo!

8. Primavistne table: Ritmične; list III., 18. vaja. Vežaj v $\frac{6}{8}$ taktu.

9. Pesem: Enoglasna, v obsegu $h-\bar{f}$.

IX. lekcija.

1. Vaje v dihanju kakor pri 7. lekciji. Izdihavanje na „s“.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 1. lekcijo: ozki „e“ (n. pr. „snež“) v zvezi in brez zveze z „m“ z mehkim nastavkom.

3. Podavanje nove tvarine. 1.) „e.“ in „-.“.

2.) $\frac{2}{2}$ = ♩ takt.

a) Učenci določijo, da pika za noto podaljšuje to noto za polovico njene vrednosti.

b) Učitelj napiši na tablo noto celotinko s piko: ♩ ; učenci določijo, da je ta nota vredna 6 udarcev, t. j. 3 polovinke.

Prav tako razvij „-.“!

♩ takt: Če vzamemo za časovno enoto „polovinko“ namesto četrтинke, dobimo takozvani „polovinski“ takt namesto „četrтинskega“. In če ima 1 takt dve polovinki kot časovni enoti, se imenuje $\frac{2}{2}$ ali ♩ (alabreve) takt. — Poleg takih polovnih časovnih enot smatramo torej ♩ za polovično vrednost enega udarca i. t. d. — Ponavljaljaj in vadi!

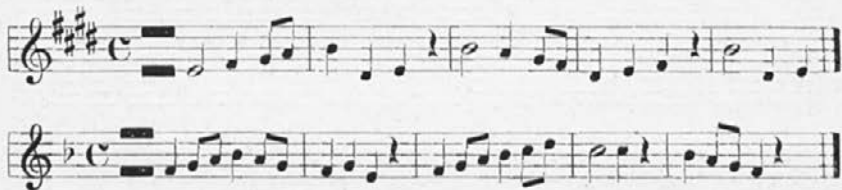
4. Ritmične vaje: a) v ♩ in $\frac{6}{4}$ taktu.

b) Učenci naj izpopolnijo nekatere takte v $\frac{6}{8}$ in $\frac{6}{4}$ taktovnem načinu.

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno. 1.) Glej 1. točko 7. lekcije! Vaje v C duru na sliki IV. in V., nato še v E in F duru.

Nastopni vaji:

2.) Izpremenitve:

Pripomba: Vsaka stopnja postane lahko „do“. Učitelj naj vsakokrat določi to stopnjo.

II. Dvoglasno: Na sliki V. z dvema premičnima notama; glej 8. lekcijo!

6. Diktat: Učitelj narekuj različne notne vrednosti, učenci jih napisujejo.

7. Vaje v izurjenosti grla: Naraščajoči ton na [zlog „mu“; glej 1. lekcijo!

8. Primavistne table: Melodične; glej 17. lekcijo!

9. Pesem: Enoglasna po dispoziciji. Obseg $h - \bar{f}$.

X. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 9. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 9. lekcijo!

3. Podajanje nove tvarine: $\bullet$ in γ . Razvij ju iz $\bullet$ in γ kakor $\bullet$ in γ . iz $\bullet$ in γ !

4. Ritmične vaje:

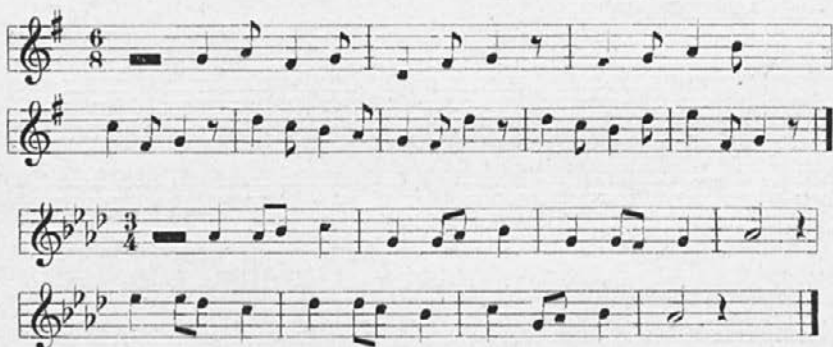
1.) „ $\bullet$ “ v zvezi z drugimi notnimi vrednostmi v $\frac{2}{4}$ in $\frac{3}{4}$ taktovnem načinu.

2.) Izpopolnjevanje nekaterih taktov.

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno. 1.) *Cis* in *As* durova lestva na sliki IV. in V.; glej 9. lekcijo!

Poj še te-le vaji!

2.) Izpremenitve: Glej 9. lekcijo!

II. Dvoglasno: Slika V. z dvema premičnima notama; prvi glas leži, drugi glas poje melodijo: kakorkoli.

6. Diktat: Glej 9. lekcijo!

7. Vaje v izurjenosti grla: Naraščajoči toni od *pp* - *mf* in obratno.

8. Primavistne table: Melodične; glej 2. vajo lista IV.!

9. Pesem: Enoglasna; obseg *h-f*.

XI. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Vdihavanje skozi nos 4 sek., zadrževanje 1 sek., hitro izdihavanje skozi usta 1 sek.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 1. lekcijo; polglasni „e“ (*vrt*, *srd* itd.).

3. Podavanje nove tvarine:

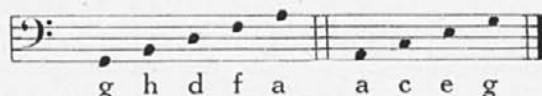
1.) „ G “ = basovski ključ.

2.) Basovske note na črtah in v prazninah.

Ponovi note v violinskem ključu na črtah in v prazninah!

1.) Učitelj napiši na tablo G : na 4. črto in povej učencem, da stoji basovski ključ na četrti črti kakor nota „f“, zato ga imenujemo tudi „f“ ključ.

2.) Učitelj napiši na črte in v praznine še druge basovske note, kakor jih imenujejo učenci. Merilo je nota „f“ na 4. črti.

Vadi in ponavljaj!

4. Ritmične vaje: 1.) Glej 10. lekcijo!

2.) Učenci naj izpopolnjujejo nekatere takte.

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno. 1.) Glej 9. lekcijo! Vaje v *C*, *Des* in *Fis* duru na sliki IV., V., VI.

2.) Učitelj napiši na tablo melodično vajo v *Des* duru; učenci jo pojo. Glej n. pr. 10. lekcijo!

3.) Izpremenitve: Prehodi iz različnih stopenj v toniko nove tonske lestve; glej 9. lekcijo!

II. Dvoglasno; glej 10. lekcijo!

6. Diktat: Učitelj narekuje različna imena not, učenec jih piše na tablo; n. pr.: Napiši vse znane „g“ itd.

7. Vaje v izurjenosti grla: Vadi crescendo $\leq$!
8. Primavistne table: Melodične; glej 10. lekcijo!
9. Pesem: Enoglasna v obsegu $h-\bar{f}$. Po dispoziciji.

XII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 11. lekcijo!
2. Vaje v izobraževanju glasu: Glej 11. lekcijo!
3. Podajanje nove tvarine: Basovske note pod črtovjem.
 - 1.) Ponóvi basovske note v črtovju!
 - 2.) Učitelj napiši note pod črtovjem do A, učenci pa jih napišejo v zvezke in se jih nauče.

4. Ritmične vaje:

- 1.) v $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{8}$ in $\frac{6}{8}$ taktu.
- 2.) Izpopolnjevanje nekaterih taktov v $\frac{6}{8}$ in $\frac{3}{4}$ taktovnem načinu.

5. Vaje v zadevanju tonov:

- I. Enoglasno. 1.) *Es* in *Ges* durova lestva na sliki V. in VI. 2.) Učitelj napiši katerokoli melodijo v $\frac{6}{8}$ taktu *Es* dura na tablo, učenci jo pojo.

II. Dvoglasno: Glej 10. lekcijo!

6. Diktat: Glej 11. lekcijo!
7. Vaje v izurjenosti grla: Glej 10. lekcijo!
8. Primavistne table: Ponóvi 3. vajo lista V.!
9. Pesem: Enoglasna v obsegu $h-\bar{f}$.

XIII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Vdihavanje 1 sek., zadrževanje 5 sek., sunkoma izdihavanje skozi nos med $\frac{4}{4}$ taktom (na vsak udarec 1 sunek).
2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 1. lekcijo!
3. Podajanje nove tvarine: Basovske note nad črtovjem.
 - 1.) Ponovi basovske note med črtovjem in pod njim!

2.) Učitelj napiši note nad črtovjem do g, učenci jih pišejo v zvezke in se jih nauče.

4. Ritmične vaje: a) v C , C in $\frac{6}{8}$ taktu.

b) Izpopolnjevanje taktov v $\frac{2}{4}$ in $\frac{3}{4}$ taktovnem načinu.

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno: 1.) Predhodni ton „re“ v zvezi z „do“ naj učenci od vsakega tona prosto zadevajo. Glej vaji 13. lekcije III. razreda v C duru (obseg decime)! Iste vaje v D in H duru na slikah IV. in V.

2.) Učitelj napiši na tablo katerokoli vajo v C ali D duru, učenci jo pojo.

3.) Izpremenitve: Vsaka stopnja lahko postane „do“; glej 9. lekcijo!

II. Dvoglasno: Glej 10. lekcijo!

6. Diktat: Učitelj narekuje različna imena not in notnih vrednosti, ki naj jih učenci zapisujejo.

7. Vaje v izurjenosti grla: Naraščajoči toni; glej 10. lek.!

8. Primavistne table: Glej 12. lekcijo!

9. Pesem: Enoglasna; obseg $h-f$. Po dispoziciji.

XIV. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 13. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 1. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: Ponóvi:

1.) basovske note na črtovju, med črtovjem, pod njim in nad njim;

2.) note v violinskem ključu;

3.) vse durove lestve z višaji in nižaji!

4. Ritmične vaje: 1.) v C , $\frac{3}{8}$ in $\frac{3}{4}$ taktu.

2.) Izpopolnjevanje nekaterih taktov.

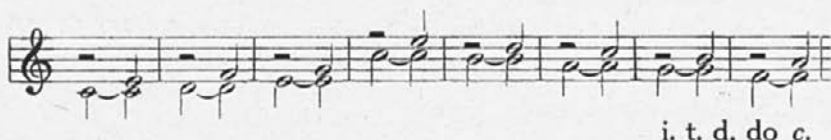
5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno. 1.) v *C* duru na sliki IV. in VI., v *B* in *A* duru na sliki V. in IV.

2.) Učitelj napiši katerikoli melodični vaji v *A* in *B* duru na tablo; učenci ju pojo.

3.) Izpremenitve: Glej 9. lekcijo!

II. Dvoglasno na sliki V. z dvema premičnima notama. Predhodna vaja za držanje terc:

6. Diktat: Glej 13. lekcijo!

7. Vaje v izurjenosti grla: Naraščajoči ton na zlog „mu“; glej 10 lekcijo!

8. Primavistne table: Melodične. Ponóvi 4. vajo lista V.!

9. Pesem: Enoglasna v obsegu *h-f*.

XV. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 13. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 3. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: Ponóvi:

1.) vse note v violinskem in basovskem ključu;

2.) vse durove lestve! Učitelj pokaži učencem sliko klaviature (IV) ter jih opozóri na razdaljo posameznih tonov (stopenj) med seboj.

Pomnite: Razdalje od tona do tona (od stopnje do stopnje) imenujemo intervale. Določamo jih lahko navzgor ali navzdol.

Določanje intervalov:

Razdalja od 1. stopnje na 1. stopnjo = prima; n. pr. $\bar{c} \bar{c}$.

„ „ 1. „ „ 2. „ = sekunda; „ „ $\bar{c} \bar{d}$ i. t. d.

Pripomba: Pokáži učencem intervale do decime tudi na klaviaturi!

Intervali so lahko: veliki, čisti, mali, zmanjšani, zvečani.

Veliki intervali so: sekunda, terca, seksta in septima.

Čisti intervali so: prima, kvarta, kvinta, oktava.

Mali intervali so tisti, ki so za pol tona manjši od velikih.

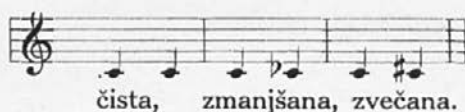
Zmanjšani intervali so tisti, ki so za pol tona manjši od malih ali za pol tona manjši od čistih.

Zvečani intervali so tisti, ki so za pol tona večji od velikih in čistih.

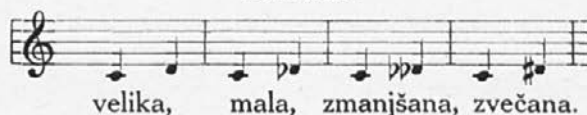
Učitelj napiši na tablo pregled vseh intervalov in učenci jih natančno določijo. Vadi in ponavlja!

Pregled vseh intervalov:

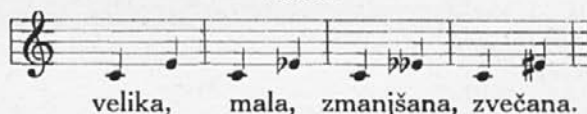
Prime:

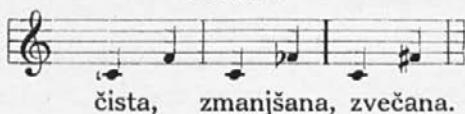
Sekunde:

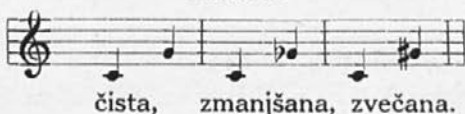
Terce:

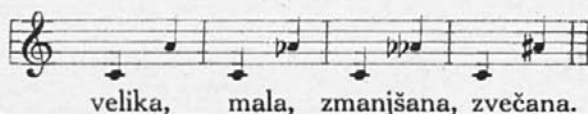
Kvarte:

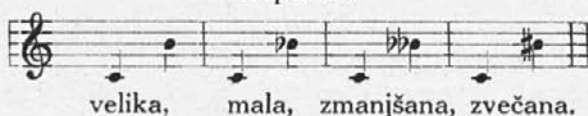
Kvinte:

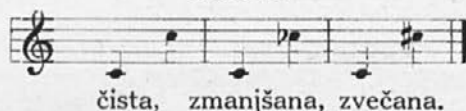
Sekste:

Septime:

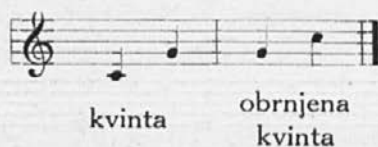
Oktave:

Intervale tudi lahko obrnemo:

Prima	postane	oktava,	kvinta	postane	kvarta,
sekunda	„	septima,	seksta	„	terca,
terca	„	seksta,	septima	„	sekunda,
kvarta	„	kvinta,	oktava	„	prima.

Pomnite: Interval obrnemo, če postavimo njegov spodnji ton za oktavo višje ali zgornji ton za oktavo nižje. N. pr.

Pri obrnitvi postanejo:	čisti	intervali	čisti,
	veliki	„	mali,
	mali	„	veliki,
	zvečani	„	zmanjšani,
	zmanjšani	„	zvečani.

Ponavljaj!

4. Ritmične vaje: 1.) v $\frac{6}{8}$ in $\frac{3}{4}$ taktu.

2.) Izpopolnjevanje nekaterih taktov.

5. Vaje v zadevanju tonov:

1. Enoglasno: 1.) *F* in *E* durova lestva na sliki V. in IV.

Učitelj napiši še katerokoli melodično vajo v *E* in *F* duru na tablo, učenci jo pojo.

2.) Izpremenitve: Glej 9. lekcijo!

II. Dvoglasno na sliki V. z dvema premičnima notama; glej 14. lekcijo!

6. Diktat: Glej 13. lekcijo!

7. Vaje v izurjenosti grla: Glej 10. lekcijo!

8. Primavistne table: Glej 14. lekcijo!

9. Pesem: Ponóvi znane pesmi v obsegu „*h-f*“.

XVI. lekcija.

1 Vaje v dihanju: Vdihavanje na „*f*“ 8. sek., zadrževanje 4 sek., enakomerno izdihavanje na „*s*“ 12 sek.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 3. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: Ponóvi: 1.) vse znane taktovne načine; 2.) vse basovske note na obrnjeni sliki XII. (izven vrste); 3.) vse o intervalih, ki se jih učenci vadijo določati.

4. Ritmične vaje: 1.) $\frac{3}{4}$, C in $\frac{6}{4}$ taktu.

2.) Izpopolnjevanje nekaterih taktov.

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno: a) *Cis* in *As* durova lestva na sliki IV. in V.

b) Učitelj napiši katerokoli melodično vajo v „*As*“ duru na tablo; učenci jo pojo.

c) Izpremenitve na sliki V.; glej 9. lekcijo!

II. Dvoglasno na sliki V. z dvema premičnima notama.

Vzporedno stopanje terc; n. pr.:

Oba glasova imata isto smer: $\equiv \equiv$.

6. Diktat: Po učiteljevem petju; glej 19. lekcijo III. razreda!

7. Vaje v izurjenosti grla: „Decrescendo“ na zlog „*ma*“.

8. Primavistne table: Melodične; glej 5. vajo, list VI.!

9. Pesem: Enoglasna v obsegu *h-f*.

XVII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 16. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 5. lekcijo!

3. Podajanje nove tvarine: Oktave. Ker razločujemo v vseh oktavah istoimenske note, imamo za vsako oktavo svoje ime. Začnimo s „c“ sredi klaviature, pisanim v violinskem ključu pod črtovjem. Imenuje se enočrtani $c = \bar{c}$.

Z ozirom na $\bar{c}$ dolóči vse druge oktave in jih napiši na tablo, učenci pa v zvezke.

Razločujemo 8 oktav. Te so:

1. Subkontra oktava:

C D E F G A H

5. Enočrtana oktava:

c d e f g a h

ali $c' d' e' f' g' a' h'$

2. Kontra oktava:

C D E F G A H

6. Dvočrtana oktava:

c d e f g a h

ali $c'' d'' e'' f'' g'' a'' h''$

3. Velika oktava:

C D E F G A H

7. Tročrtana oktava:

c d e f g a h

ali $c''' d''' e''' f''' g''' a''' h'''$

4. Mala oktava:

c d e f g a h

8. Štiričrtana oktava:

c d e f g a h

ali $c'''' d'''' e'''' f'''' g'''' a'''' h''''$

Ponóvi intervale, basovske note, taktiranje $\frac{3}{8}$, $\frac{6}{8}$ in $\frac{6}{4}$ takta!

4. Ritmične vaje: a) Glej vaje 16. lekcije!

b) Izpopolnjevanje nekaterih taktov.

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno:

a) Vadi *Des* in *Fis* durovo lestvo na sliki IV. in V.!

b) Učitelj napiši katerokoli melodično vajo na tablo, učenci jo pojo.

c) Izpremenitve: Glej 9. lekcijo; vadi jih na sliki V.!

II. Dvoglasna predhodna vaja za držanje sekst; n. pr.:

6. Diktat: Po učiteljevem petju; glej 19. lekcijo III. razreda

7. Vaje v izurjenosti grla: Decrescendo na zlog „mo“.

8. Primavistne table: Melodične; glej 16. lekcijo!

9. Pesem: Enoglana v obsegu *h-f*.

XVIII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 16. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 5. lekcijo!

3. Podajanje nove tvarine: Durov, molov, zmanjšani in zvečani trizvok.

Ponóvi znano pravilo o trizvoku (donenje 3 tonov: prvega, tretjega in petega)!

Pomnite: Temeljni ton, terca in kvinta skupaj tvorijo trizvok. Razločamo 4 vrste trizvoka:

a) Durov trizvok ima osnovni ton, veliko terco in čisto kvinto. Učitelj ga zaigraj in napiši na tablo!

Durov trizvok:

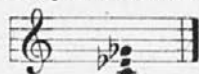
b) Molov trizvok ima osnovni ton, malo terco in čisto kvinto. Zaigraj in napiši ga na tablo!

Molov trizvok:

c) Zmanjšani trizvok ima malo terco in zmanjšano kvinto. Zaigraj in napiši ga na tablo!

Zmanjšani trizvok:

č) Zvečani trizvok ima veliko terco in zvečano kvinto. Zaigraj in napiši ga na tablo!

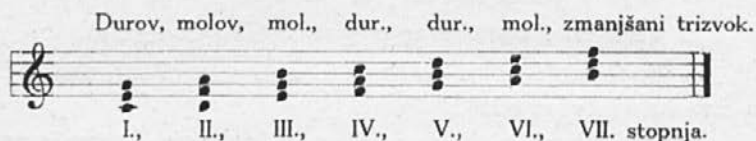
Zvečani trizvok:

Učenci primerjajo trizvoke med seboj, v čem so si podobni, oziroma različni.

Vaja: Učenci naj tvorijo različne trizvoke na zahtevane tone.

V pregled napiši učitelj vse trizvoke *C* durove lestve na tablo in označi pod njimi stopnje:

4. Ritmične vaje: a) Ponóvi vaje 15. lekcije!

b) Učenci naj izpopolnijo nekatere takte.

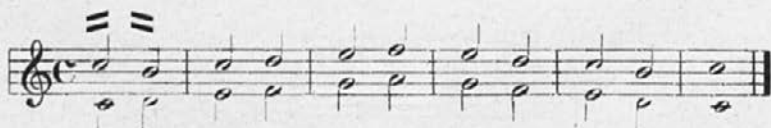
5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno:

a) Intervali: Učitelj kaži na sliki IV. vse intervale v *C* durovi lestvi, učenci naj jih pojo s solmizacijskimi zlogi ter jih obenem imenujejo.

b) Pojo naj vaje v *Es* in *Ges* duru na sliki IV. in V.

II. Dvoglasno: Ponovi 1. in 2. vajo 16. lekcije in predhodno vajo za držanje sekst; glej 17. lekcijo! Nastopno vajo v paralelno stopajočih sekstah napiši na tablo, učenci naj jo pojo:

6. Diktat: Kaži igrane tone na klaviaturi (slika IV.)!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Razločanje durovega trizvoka od molovega. Učitelj udarjaj trizvoke na klavirju, učenci jih določajo.

b) Vaje v izurjenosti grla: Naraščajoči toni.

8. Primavistne table: Melodične; glej 6. vajo, list IV.!

9. Pesem: Ponovi znane pesmi!

XIX. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Vdihavanje skozi usta na „f“ 8 sek., zadrževanje 4 sek., izdihavanje na „s“ 16 sek.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 7. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: Ponovilo:

1.) durovega, zvečanega, molovega in zmanjšanega trizvoka tako, da jih tvoriš na danih tonih in na klavirju;

2.) vseh intervalov;

3.) vseh not v violinskem in basovskem ključu.

4. Ritmične vaje: a) v $\frac{3}{4}$, $\frac{6}{8}$ in C taktu.

b) Izpopolnjevanje posameznih taktov.

5. Vaje v zadevanju tonov:

1. Enoglasno: a) Učenci naj pojo intervale v kateremkoli tonskem činu.

b) Predhodna tona „fa in la“ v zvezi s „sol“ naj poizkušajo učenci prosto zadeti; glej vaji 14. lekcije III. razreda!

c) Pojo naj vaje v D in H duru na slikah IV. in V.

č) Učitelj napiši na tablo melodično vajo v C duru.

d) Izpremenitve na sliki V. Osnovni ton „do“ prejšnjega tonskega načina izpremenimo lahko v vsako drugo stopnjo novega tonskega načina. N. pr.:

do - sol do - re do - mi do - si

V. stopnja	II. stopnja	III. stopnja	VII. stopnja
v F duru.	v Es duru.	v H duru.	v C duru.

Učitelj zakliči: do = sol! (Učenci morajo takoj vedeti, da je sol $\bar{c}$ V. stopnja v *F* duru in da pojo s premično noto kazane tone v *F* duru.) Učitelj: do = re! Ton re = *f*, t. j. II. stopnja v *Es* duru itd.)

II. Dvoglasno: Glej vajo 16. in vajo 18. lekcije!

6. Diktat: Kaži igrane tone na sliki IV.! Obseg $\bar{d}-\bar{fis}$.

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 18. lekcijo!

b) Vaje v izurjenosti grla: Decrescendo na zlog „mi“.

8. Primavistne table: Melodične; list VII., 7. vaja (vodilni ton „si“ v zvezi z „do“).

9. Pesem: Enoglasna v obsegu $h-\bar{f}$. Po dispoziciji.

XX. lekcija.

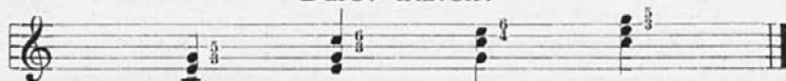
1. Vaje v dihanju: Glej 19. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 7. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: Obrati trizvoka.

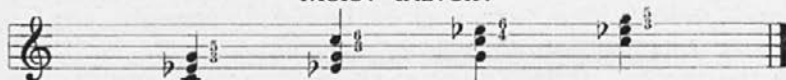
Kakor obrnemo interval, tako lahko obrnemo tudi trizvok. Pomnite: Trizvok obrnemo, če postavimo spodnji ton za eno oktavo višje, druga dva tona pa ostaneta na svojem mestu. N. pr.:

Durov trizvok:

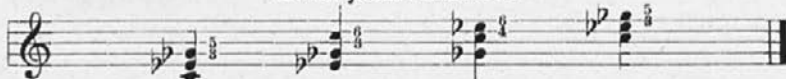
osnovna leža; prvi obrat; drugi obrat; osnovna leža.

Molov trizvok:

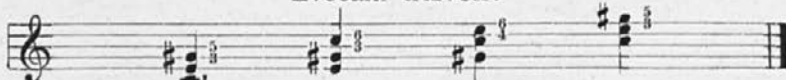
osnovna leža; prvi obrat; drugi obrat; osnovna leža.

Zmanjšani trizvok:

osnovna leža; prvi obrat; drugi obrat; osnovna leža.

Zvečani trizvok:

osnovna leža; prvi obrat; drugi obrat; osnovna leža.

Pomnite: Najnižji ton vsakega akorda se imenuje basovski ton akorda. Akord pa dobi svoje ime po oddaljenosti posameznih tonov od basovskega tona. N. pr. Osnovna leža ima: osnovni ton, terco in kvinto = 1. 3. 5. ter se imenuje kratko kvintakord; krajša označba zanj je $\frac{5}{3}$. Prvi obrat je sestavljen iz basovskega tona, terce in sekste ter se imenuje sekstakord; zaznamujemo ga $\frac{6}{3}$ ali krajše 6. Drugi obrat je sestavljen iz basovskega tona, kvarte in sekste ter se imenuje kvart-sekstakord; zaznamujemo ga $\frac{6}{4}$.

Prav tako postopaj z molovimi, zmanjšanimi in zvišanimi trizvoki!

Vaja: Učenci naj tvorijo vseh vrst trizvoke in njih obrate na danih tonih a) na klavirju; b) pismeno na šolski tabli.

Ponovilo: 1.) vseh znanih taktovnih načinov; 2.) vseh dur-rovih lestev; 3.) vseh intervalov.

4. Ritmične vaje: a) v raznih taktovnih načinih.

b) Izpopolnjevanje nekaterih taktov.

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno: a) Glej 18. lekcijo (petje intervalov)!

b) Učenci naj pojo vaje v A in B duru na sliki IV. in V.

c) Učitelj napiši katerokoli melodično vajo v A in B duru na tablo, učenci jo pojo.

č) Izpremenitve: Osnovni ton prejšnjega tonskega načina izpremeni v drugo stopnjo novega tonskega načina!

II. Dvoglasno: Ponovi vaje v tercah in sekstah!

6. Diktat: Učitelj igray posamezne takte v A duru, učenec jih kaže na sliki IV.

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Razločanje molovega trizvoka od znižanega.

1.) Učitelj povej učencem, da doni zmanjšani trizvok še temneje nego molov, zato zahteva razvez; molov trizvok pa je umerjen.

2.) Učitelj udarjaj na klavirju različne molove in zmanjšane trizvoke, učenci jih določajo.

b) Vaje z izurjenosti grla: „Decrescendo“ na zlog „me“; glej 16. lekcijo IV. razreda!

8. Primavistne table: Melodične; list VII., 7. vaja.

9. Pesem: Enoglasna, v obsegu $h-f$.

XXI. lekcija.

1. Vaja v dihanju: Glej 19. lekcijo!
2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 7. lekcijo!
3. Podavanje nove tvarine: Ponovi:
 - 1.) vse vrste trizvokov na danih tonih tako, da jih učenci tvorijo na klavirju in napisujejo na tablo;
 - 2.) obrate trizvokov;
 - 3.) vse durove lestve z nižaji;
 - 4.) vsakovrstne intervale na danih tonih na klavirju in na šolski tabli ter na sliki IV.!
4. Ritmične vaje: 1.) v raznih taktovnih načinih.
2.) Izpopolnjevanje nekaterih taktov.
5. Vaje v zadevanju tonov:
 - I. Enoglasno. 1.) Učenci pojo intervale v kateremkoli tonskem načinu.
 - 2.) Vaje v *F* in *E* duru na slikah IV. in V.
 - 3.) Učitelj napiše na tablo katerokoli melodično vajo v *E* duru, učenci jo pojo.
 - 4.) Izpremenitve: Glej 20. lekcijo!
 - II. Dvoglasno: Glej 20. lekcijo!
6. Diktat: Ritmični; učitelj napovej taktovni način in udarjaj vajo s svinčnikom, učenec napiše na tablo, kar si je zapomnil.
7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 20. lekcijo!
b) Vaje v izurjenosti grla: „Decrescendo“ na zlog „mi“.
8. Primavistne table: Glej 20. lekcijo!
9. Pesem: Enoglasna, v obsegu $h - \bar{f}$. Po dispoziciji.

XXII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 13. lekcijo!
2. Vaje za izobraževanje posluha: Glej 9. lekcijo!
3. Podavanje nove tvarine. Ponovilo: 1.) trizvoki; 2.) obrati na danih tonih; 3.) durove lestve z višaji; 4.) intervali.
4. Ritmične vaje: a) Glej 21. lekcijo!
b) Izpopolnjevanje nekaterih taktov.
5. Vaje v zadevanju tonov:
 - I. Enoglasno: a) intervali; glej 18. lekcijo! b) Vaje v *Cis* in *As* duru na slikah IV. in V.; c) melodična vaja v *As* duru, ki jo napiše na tablo; č) izpremenitve; glej 19. lekcijo!

II. Dvoglasno: Držanje terc in sekst.

6. Diktat: Ritmične vaje; glej 21. lekcijo!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha. Razločanje zmanjšane trizvoka od zvečanega. Učitelj povej, da sta oba trizvoka disonanci, ki zahtevata razvez — torej nista umerjena. Zmanjšani trizvok izvajamo iz molovega tako, kakor bi ga hoteli še bolj stisniti. Lahko bi rekli, da je to akord jeseni — mehek, nežen. Zvečani trizvok pa je izveden iz durovega, le da se hoče še bolj razširiti. Lahko bi rekli, da je akord spomladi, ker sili v življenje.

Vaja: Učitelj udarjaj razne zmanjšane in zvečane trizvoke, učenci jih določijo.

b) Vaja v izurjenosti grla: Crescendo in decrescendo.

8. Primavistne table: Melodične; list VII., 8. vaja. Predhodni ton „re“ v zvezi z „do“.

9. Pesem: Enoglasna v obsegu $h - \bar{f}$. Ponóvi znane pesmi!

XXIII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Počasno vdihavanje skozi nos in usta 8 sek., zadrževanje 4 sek., izdihavanje skozi usta 1 sek.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 9. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: Tvóri: a) trizvoke; b) njih obrate na danih tonih; c) zmanjšane in zvečane intervale katerekoli durove lestve!

4. Ritmične vaje: a) v raznih taktovnih načinih.

b) Izpopolnjevanje nekaterih taktov.

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno. Učenci naj pojo: a) intervale v melodiji (čiste, velike, male); b) zvečane intervale v C duru s solmizacijskimi zlogi; slika IV.; c) vaje v *Fis* in *Des* duru na slikah IV. in V.; glej 1. točko 19. lekcije IV. razreda! č) Izpremenitve: Osnovni ton prejšnjega tonskega načina izpremeni v drugo stopnjo novega tonskega načina; glej 19. lekcijo IV. razreda!

II. Dvoglasno: Držanje terc in sekst.

6. Diktat: Ritmični; glej 21. lekcijo!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 22. lekcijo!

b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 22. lekcijo!

8. Primavistne table: Melodične; 8. vaja, list III.

9. Pesem: Enoglasna od $h - \bar{f}$.

XXIV. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 23. lekcijo!
2. Vaje za izobraževanju glasu: Glej 11. lekcijo!
3. Podajanje nove tvarine:
 - 1.) Tvóri vseh vrst trizvoke na danih tonih!
 - 2.) Vádi obrate trizvokov na danih tonih!
 - 3.) Vádi zvečane in zmanjšane intervale na vseh stopnjah katerekoli durove lestve!
 - 4.) Vádi taktiranje $\frac{3}{8}$, $\frac{6}{8}$ in C takta!
4. Ritmične vaje: 1.) Glej 23. lekcijo!
2.) Izpopolnjevanje nekaterih taktov.
5. Vaje v zadevanju tonov:
 - I. Enoglasno. Učenci pojo: 1.) male, velike in čiste intervale v kateremkoli tonskem načinu;
 - 2.) vse zvečane intervale v kateremkoli tonskem načinu;
 - 3.) vaje v *Es* in *Ges* duru na slikah IV. in V.; glej 1. točko 19. lekcije, IV. razreda!
 - 4.) katerokoli melodično vajo v *Des* duru, ki jo napišeš na tablo.
 - 5.) Izpremenitve: Glej 23. lekcijo!
- II. Dvoglasno: terce in sekste.
6. Diktat: Ritmični; glej 21. lekcijo!
7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Razločanje durovega trizvoka od zvečanega ali zmanjšanega.
b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 22. lekcijo!
8. Primavistne table: Glej 23. lekcijo!
9. Pesem: Enoglasna, v obsegu $h - \bar{f}$.

XXV. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 23. lekcijo!
2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 11. lekcijo!
3. Podajanje nove tvarine: Glej 24. lekcijo!
4. Ritmične vaje: a) v $\frac{3}{8}$, $\frac{6}{8}$ in C taktu.
b) Izpopolnjevanje nekaterih taktov.
5. Vaje v zadevanju tonov:
 - I. Enoglasno. Glej 24. lekcijo, točko 1. in 2.! Učenci pojo:

3.) dvojna predhodna tona „mi—re“ in „la—si“ k tonu „do“;

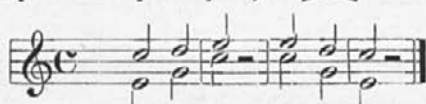
4.) vaje v *D* in *H* duru na slikah IV. in V.;

5.) katerokoli melodično vajo v *C* duru, ki jo napišeš na tablo.

6.) Izpremenitve: Glej 23. lekcijo!

II. Dvoglasno: Predhodna vaja za rogovne kvinte:

1. vaja: Vzporedno postopanje: $\equiv \equiv$

2. vaja:

Pripomba za učitelja: Pri rogovnih kvintah gredo toni v zgorjem glasu postopno diatonično, drugi glas pa poje razdeljen trizvok.

6. Diktat: Ritmični; glej 21. lekcijo!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 24. lekcijo!

b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 22. lekcijo na zlog „mu“ (crescendo in decrescendo.)

8. Primavistne table: Melodične; list VIII., 9. vaja; „la“ v zvezi s „sol“ — znamenje za vezanje.

9. Pesem: Enoglasna, v obsegu *h* — $\bar{f}$.

XXVI. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Vdihavanje skozi nos 1 sek., zadrževanje 12 sek., izdihavanje skozi usta 1 sek.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 1. lekcijo!

3. Podajanje nove tvarine: Vádi:

1.) vse vrste trizvokov in obrate na danih tonih;

2.) zvečane in zmanjšane intervale v raznih durovih lestvah;

3.) taktiranje C , $\frac{3}{8}$ in $\frac{6}{4}$ takta.

4. Ritmične vaje: Glej 25. lekcijo!

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno. Učenci naj pojo:

1.) čiste, velike in male intervale;

2.) zvečane intervale v kateremkoli tonskem načinu na sliki IV. (izven vrste);

3.) vaje v *C* duru na sliki IV. in VI. in vaje v *A* in *B* duru na slikah V. in IV.;

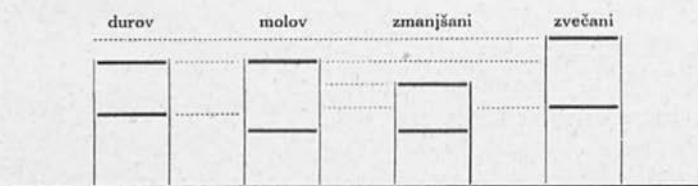
- 4.) katerokoli melodično vajo, ki jo napišeš na tablo.
- 5.) Izpremenitve: Glej n. pr. 23. lekcijo!
- II. Dvoglasno: Glej 25. lekcijo!
6. Diktat: Ritmični; n. pr.:

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Razločanje molovega trizvoka od zvečanega.
- b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 22. lekcijo!
8. Primavistne table: Melodične. Ponovi: list VIII., 9. vajo!
9. Pesem: Ponóvi znane pesmi! Obseg $h - \bar{f}$.

XXVII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 26. lekcijo!
2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 3. lekcijo!
3. Podavanje nove tvarine: Glej 26. lekcijo!
4. Ritmične vaje: Glej 21. lekcijo!
5. Vaje v zadevanju tonov: I. Enoglasno.
 - 1.) Učenci pojo čiste, male in velike intervale v kateremkoli tonskem načinu;
 - 2.) zvišane intervale v kateremkoli tonskem načinu;
 - 3.) vse zmanjšane intervale v C duru s solmizacijskimi zlogi.
 - 4.) Glej 1. točko 26. lekcije IV. razreda! Pojo naj vajo v C duru na slikah IV. in VI., v E in F duru pa na slikah IV. in V.
 - 5.) Izpremenitve: Glej 19. lekcijo!
- II. Dvoglasno: Glej 25. lekcijo!
6. Diktat: Kontrolne naloge; glej 23. lekcijo III. razreda!
7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Učitelj nariši na tablo nazorno sliko vseh 4 vrst trizvoka:

Iz tega izhaja: Če imajo štirje temeljni trizvoki isti temeljni ton, imata durov in molov $\frac{5}{3}$ enako čisto kvinto, durov

in zvečani $\frac{5}{3}$ enako veliko terco, molov in zmanjšani $\frac{5}{3}$ enako malo terco. Vadi!

b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 22. lekcijo na zlog „ma“!

8. Primavistne table: Melodične; glej 26. lekcijo IV. razreda!

9. Pesem: Enoglasna, v obsegu $h - \bar{f}$.

XXVIII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 26. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 5. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: Glej 26. lekcijo!

4. Ritmične vaje: a) v $\frac{6}{8}$ in $\frac{2}{4}$ taktu.

b) Izpopolnjevanje taktov.

5. Vaje v zadevanju tonov: Glej 27. lekcijo!

6. Diktat: Kontrolne naloge; glej 23. lekcijo III. razreda!

7. a) **Vaje v izobrazbi posluha:** Spoznavanje durovih trizvokov. Učitelj imenuj en ton, n. pr. „g“. Ta je lahko temeljni ton, terca ali kvinta durovega trizvoka; n. pr.:

a) b) c)

$g = \text{temelini ton,}$ $g = 3,$ $g = 5.$

$$g = \text{temeljini ton, } g = 3, \quad g = 5.$$

Učitelj udari ton „g“, pokaži na tabli trizvok *a)* in povej: Predstavljajte si donenje tega akorda v mislih. Nato udari učitelj zaporedoma — s kratkim presledkom četrtske pavze — različne akorde, učenci pa takoj določijo trizvok *a)*, ki so si ga predstavljali v mislih. (Dani ton „g“ ne smeš izpremeniti!) N. pr.:

a) „g“ kot temeljni ton durovega $\frac{5}{3}$.

Prav tako postopaj z akordom *b)* in *c)*! N. pr.:

b) „g“ kot terca durovega .

c) „g“ kot kvinta durovega $\frac{15}{3}$.

Trizvoke *a), b), c)* (po sliki) je peti enoglasno in troglasno.

b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 22. lekcijo na zlog „mo“!

8. Primavistne table: Melodične; list VIII., 10. vaja; „fa“ v zvezi s „sol“; $\text{fa} \text{ sol}$; vezaj.

9. Pesem: Enoglasna, v obsegu $h-f$.

XXIX. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 16. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 7. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: Pojem „sinkopa“.

1.) Ponovilo kakor pri 26. lekciji!

2.) Ponovilo znanih taktovnih načinov in poudara v taktu.

Pomnite: Poudarjeni deli takta se imenujejo tudi težki deli, nepoudarjeni pa lahki deli.

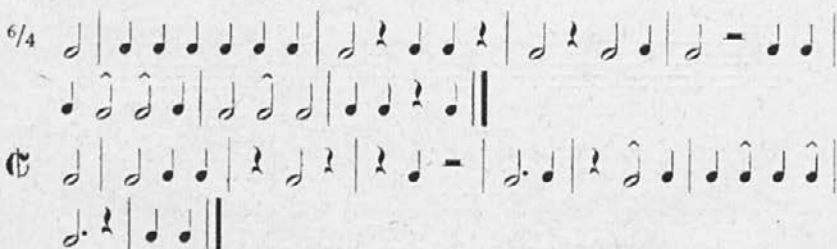
a) Učenci določijo lahke dele takta v C taktu (2. in 4.).

b) Učenci določijo lahke dele takta v $\frac{6}{4}$ taktu (2., 3. in 5., 6.) Prav tako določijo težke dele takta.

Pomnite: Če združimo lahek taktovni del z naslednjim težkim taktovnim delom v eno enoto, dobi lahki del že od združenega težkega dela poudar, oziroma prenesemo poudar od težkega taktovnega dela na lahki del. Tak poudar se imenuje „sinkopa“

N. pr.: $\frac{6}{4}$ ali bolje pisano:

4. Ritmične vaje: Sestavljene iz sinkop; n. pr.:

Pripomba: Učenci določajo sinkope in štejejo težke taktovne dele glasno, lahke pa bolj tiho.

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno:

a) Učenci pojo: 1.) nekaj čistih, velikih in malih intervalov na sliki IV. v kateremkoli tonskem načinu; 2.) izven vrste vse zvečane in zmanjšane intervale v kateremkoli tonskem načinu na sliki IV.

b) 1.) Učenci pojo vaje na sliki IV. in V. v *Des* in *Fis* duru. Glej 26. lekcijo!

2.) Izpremenitve: Glej 26. lekcijo IV. razreda!

II. Dvoglasno: Nasprotno postopanje dveh glasov: $\leq \geq$;
n. pr.:

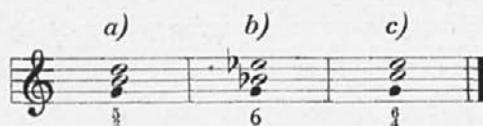
c) Učenci naj pojo katerokoli melodično vajo v C duru, ki jo napišeš na tablo.

d) Izpremenitve: Glej 29. lekcijo!

II. Dvoglasno: Nasprotno postopanje dveh glasov; glej 29. lekcijo!

6. Diktat: Glej 29. lekcijo!

7. Vaje v izobrazbi posluha: Spoznavanje obratov durovega trizvoka, n. pr.:

1.) Učitelj imenuj en ton, n. pr. „g“, ki naj tvori bas durovega trizvoka, sekstakorda in kvartsekstakorda. Učenci določajo akorde.

2.) Učitelj udarjaj različne akorde, učenci jih določajo, so li $\frac{5}{3}$, 6 ali $\frac{6}{4}$ akordi.

3.) Učenci naj pojo obrate durovega trizvoka; n. pr. do-mi-sol, mi-sol-do, sol-do-mi.

4.) Pojo naj vse tri akorde troglasno.

b) Vaje v izurjenosti grla: Naraščajoči toni.

8. Primavistne table: Ritmične; list II., 11. vaja: sinkopa v C taktu.

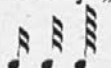
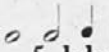
9. Pesem: Enoglasna, v obsegu $h-f$. Ponovi že znane pesmi!

Pregled učne tvarine za IV. šolsko leto.

1. lekcija: Široki „o“. Medianta. — $\frac{6}{4}$ takt. — Glavne stopnje osemtonske lestve.

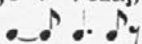
2. lekcija: $\frac{3}{8}$, $\frac{6}{8}$ takt. — Primavistne table: Ritmične; list II., vaja 9.

3. lekcija: Jasni ali srednji „o“. Taktiranje $\frac{6}{4}$, $\frac{6}{8}$ in $\frac{3}{8}$ takta.

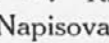
4. lekcija: Pojem Ritmične vaje, sestavljene iz in . — Primavistne table: Ritmične, list II., vaja 10.

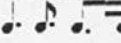
5. lekcija: Jasni ali srednji „a“. Ritmične vaje po spominu za oko.

6. lekcija: in $\frac{1}{2}$. Ritmične vaje, sestavljene iz
in $\frac{1}{4}$. Dvoglasno petje: stranski postop glasov (spodnji glas drži en ton, zgornji poje melodijo). Primavistne table: Ritmične; list III., vaja 16.

7. lekcija: Globoki ali temni „ê“. Vezaj, znamenje za vezanje. Ritmične vaje, sestavljene iz . Izpremenitve: sol = do. Primavistne table: Ritmične; list III., vaja 17.

8. lekcija: Pojem „triola“. Ritmične vaje, sestavljene iz triol. Dvoglasno petje. Stranski postop: zgornji glas drži en ton, spodnji poje melodijo. Primavistne table: Ritmične; list III., vaja 18.

9. lekcija: Ozki „e“. . Ritmične vaje, sestavljene iz . Napisovanje notnih vrednosti.

10. lekcija: . Ritmične vaje, sestavljene iz
. Izpremenitve: Vsaka stopnja postane lahko

„do“. Dvoglasno stransko gibanje.

11. lekcija: Polglasni „e“. Pojem . Basovske note na črtah in v prazninah. Napisovanje not.

12. lekcija: Basovske note pod črtovjem.

13. lekcija: Basovske note nad črtovjem.

14. lekcija: Basovske note izven vrste. Predhodna vaja za držanje terc.

15. lekcija: Intervali.

16. lekcija: Vzoredni postop dveh glasov. Držanje terc.

17. lekcija: Imena vseh oktav klaviature.

18. lekcija: Durov, molov, zvečani in zmanjšani trizvok. Tvorba vseh vrst trizvokov. Petje čistih, velikih in malih intervalov. Držanje sekst. Razločanje durovega trizvoka od molovega.

19. lekcija: Osnovni ton „do“ prejšnega tonskega načina izpremenimo lahko v drugo stopnjo novega tonskega načina. Primavistne table, list VII., vaja 7.

20. lekcija: Obrati trizvoka. Razločanje molovega trizvoka od zmanjšanega.

21. lekcija: Ponavljanje.

22. lekcija: Primavistne table: Melodične; list VII., vaja 8. Razločanje zmanjšanega trizvoka od zvečanega.

23. lekcija: Vaje v zmanjšanih in zvečanih intervalih.

24. lekcija: Razločanje durovega $\frac{5}{3}$ od zvečanega in zmanjšanega.

25. lekcija: Rogovne kvinte: Primavistne table: Melodične; list VIII., vaja 9.

26. lekcija: Vsako stopnjo prejšnjega tonskega načina lahko izpremenimo v drugo stopnjo novega tonskega načina.

27. lekcija: Petje vseh zmanjšanih intervalov v C duru. Razločanje vseh 4 vrst trizvoka.

28. lekcija: Spoznavanje durovih trizvokov. Petje durovih $\frac{5}{3}$.

29. lekcija: Pojem „sinkopa“. Nasprotno stopanje dveh glasov. Ugibanje pesmi.

30. lekcija: Spoznavanje obratov durovega trizvoka. Primavistne table: Ritmične; list II., vaja 11.

V. razred.

I. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Vdihavanje skozi nos 8 sek., zadrževanje 8 sek., izdihavanje na „f“ 16 sek.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Srednji „ö“ v zvezi s temnim „õ“ in obratno:

Pripomba: To vajo naj pojo učenci jako vezano in mehko. En ton naj se preliva v drugega.

3. Podajanje nove tvarine: Pojmi „“. Obravnavaj kakor ! Glej 10. lekcijo IV. razreda, le da podaljšuje pika šestnajstinko za eno dvaintridesetinko.

Slika na tabli: = = = $\frac{3}{32}$; =

Ponóvi: 1.) imena vseh not v violinskem in basovskem ključu na sliki XII.; kaži jih s premično noto!

2.) Vse durove lestve z višaji na sliki IV.! Učenci naj jih čitajo sami s klaviature.

4. Ritmične vaje: 1.) v in $\frac{3}{4}$ taktu.

2.) Izpopolnjevanje nekaterih taktov.

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. a) Enoglasno. Obseg v C duru od $\bar{c}$ - $\bar{g}$.

1.) C durova skala navzgor in navzdol;

2.) vaje v sekundah navzgor in navzdol; glej 5. lekcijo III. razreda!

3.) Vaje v tercah navzgor in navzdol; glej 5. lekc. III. razr.!

b) Izven vrste; glej 16. lekcijo III. razreda!

4.) Skok na osnovni ton s tonov mi, sol in z oktave osnovnega tona; glej 5. lekcijo III. razreda!

5.) Trizvok v zvezi z zgornjim „do“. Skok z oktave na osnovni ton; glej 8. lekcijo III. razreda!

Učenci naj pojo te vaje s solmizacijskimi zlogi s pomočjo premične note na sliki V.

Pojó naj izven vrste čiste, velike in male intervale v kakršnemkoli tonskem načinu s solmizacijskimi zlogi na sliki IV. Učitelj kaže, učenci pojo.

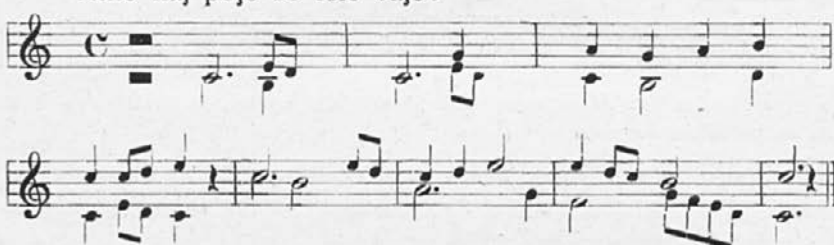
6.) Izpremenitve: „sol“, „fa“ izpremenimo v „do“; glej 7. lekcijo IV. razreda! Uporablaj sliko IV.!

II. Dvoglasno. Tonska lestva dvoglasno.

C dur:

Nato naj pojo še tole vajo:

6. Diktat: Melodične vaje po spominu za oko; glej 1. lekcijo IV. razreda!

7. Vaje v izobrazbi posluha:

1.) Spoznavanje obratov durovega trizvoka; glej 30. lekcijo IV. razreda! Basovski ton je „e“.

2.) Obrate in trizvok pojo učenci troglasno.

8. Vaje v izurjenosti grla: Naraščajoči toni na zlog „ma“ v C duru: od *pp-f* in obratno. Vendar naj učenci ne pojo kričeče!

9. Primavistne table: Ritmične; list III., 15. vaja.

10. Pesem: Dvoglasna: „Jutro“. Glej p. Ang. Hribar: „Mladinski glasi“.

Obravnavaj po tej dispoziciji: 1.) Ritmične predhodne vaje; 2.) melodične predhodne vaje; 3.) obravnava besedila; 4.) napev a) s pomočjo premične note na sliki V. s solmizacijskimi zlogi; b) z besedilom in s pomočjo premične note na sliki V.; c) s table s solmizacijskimi zlogi; č) s table z besedilom.

Pripomba: Najprej vadi II. glas, potem I. glas! Ko vadiš posamezna glasova, naj pojo en glas vsi učenci.

5.) Razlaga k predavanju; 6.) ponovitev pesmi a) s posameznimi, b) z vsemi učenci.

Priponba: Razloži učencem pomen časovne mere: Allegretto - lahko in veselo. - Razloži tudi dinamične znake: *pp*, *p*, *mp*, (zmerno tiho), *mf* (zmerno glasno), *f*, *ff*, *♧* = marcato. — Ponóvi še < > (crescendo in decrescendo ali diminuendo).

Učenci naj si te znake napišejo ter se jih nauče na pamet.

II. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 1. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 1. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: — $\frac{3}{2}$ takt.

1.) obravnavaj tako kakor ; glej 10. lekcijo IV. razreda! Razložek je samo ta, da podaljšuje pika noto 32 tinko za vrednost ene 64 tinke. Isto velja za .

Učitelj napiši na tablo pregledno sliko vseh obravnanih notnih in pavznih vrednosti s piko.

Pregled notnih in pavznih vrednosti s piko:

 = = $\frac{3}{2}$	 = = $\frac{3}{2}$
 = = $\frac{3}{4}$	 = = $\frac{3}{4}$
 = = $\frac{3}{8}$	 = = $\frac{3}{8}$
 = = $\frac{3}{16}$	 = = $\frac{3}{16}$
 = = $\frac{3}{32}$	 = = $\frac{3}{32}$
 = = $\frac{3}{64}$	 = = $\frac{3}{64}$

Učenci si napišejo sliko v zvezke.

2.) a) Ponóvi znane taktovne načine: $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$, $\frac{6}{4}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{6}{8}$ in $\frac{9}{8}$ takt!

b) Razvij pojem „ $\frac{3}{2}$ takt“ tako, da napišeš na tablo 2 takta v $\frac{6}{4}$ taktu. (Zaradi ponazorovanja je najbolje, da jih napišeš v črtnih notah). Nato združiš po dve četrtniki v 1 celoto, da dobi

v vsakem taktu po 3 polovinke. Učenci določijo, da ima sedaj vsak takt tri dele, vsak del je vreden po 1 polovinko, zato ga imenujemo $\frac{3}{2}$ takt.

c) Razdéli časovne enote, t. j. polovinke, v dva enaka dela, da dobiš tako po 2 četrтинки. Učenci določijo, da je vsaka izmed teh vredna pol udarca ali 1 zlog.

Ponovilo: 1.) vseh durovih lestev z nižaji na sliki IV.;

2.) vseh čistih, velikih in malih intervalov na sliki IV.

4. **Ritmične vaje:** a) vaje v $\frac{3}{2}$ in $\frac{2}{4}$ taktu. b) Izpopolnjevanje nekaterih taktov v $\frac{3}{2}$ taktovnem načinu.

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno: 1.) Učenci naj pojo vaje v *E* duru na sliki IX. s pomočjo premične note in s solmizacijskimi zlogi.

Pripomba: Zadnje tri višaje (*ais*, *eis* in *his*) na sliki IX. pokrij z listkom, da vidijo učenci le *E* dur. Osnovni ton ni več zaznamovan z rdečo črto kakor na sliki V., ampak učenci si ga morajo sami predstavljati. Tonski način pa naj določijo učenci sami po zadnjem višaju dotičnega vodilnega tona. Važno je, da učenci nikdar ne zgreše temeljnega tona.

2.) Učenci naj pojo izven vrste vse zvečane intervale v kateremkoli tonskem načinu s solmizacijskimi zlogi na sliki IV.

3.) Izpremenitve: Glej 23. lekcijo IV. razreda!

II. Dvoglasno. Na sliki V. *G* durova tonska lestva. Toni pri drugem glasu naj bodo razvrščeni tako kakor v *C* durovi lestvi v 1. lekciji.

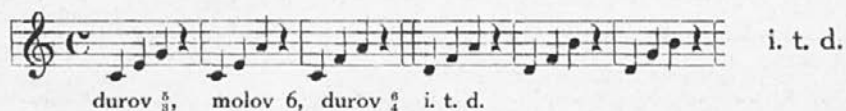
4.) Učenci pojo katerokoli melodično vajo v *C* duru, ki jo napišeš na tablo.

6. Diktat: Melodične vaje po spominu za uho.

Učitelj udari na klavirju katerikoli ton, n. pr. *cis* = do, ki naj si ga učenci zapomnijo. Nato pa udari akord nekoliko oddaljen od „*cis*“ in zahtevaj od učencev, naj zapoje ton, ki so si ga zapomnili pred akordom, t. j. „*cis*“. Učenci ga zapoje na „do“. N. pr.:

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: 1.) Predhodna vaja za tvorbo molovih trizvokov v C duru. Učitelj kaži na klaviaturi nastopno vajo, učenci jo pojo s solmizacijskimi zlogi.

Izpremeni vedno samo en ton!

b) Vaje v izurjenosti grla: Naraščajoči toni na zlog „mo“; glej 1. lekcijo!

9. Primavistne table: Ritmične; list III., 20. vaja: $\frac{3}{8}$ takt.

9. Pesem: Dvoglasna: „Večerna molitev“; glej p. Ang. Hribar „Mladinski glasi“. Obravnavo glej pri 1. lekciji V. razreda!

Prípomba: Pri 5. točki dispozicije omeni časovno mero „moderatlo“ = zmerno — in znak $\left(\begin{array}{c} | \\ : \\ : \\ | \end{array} \right)$ ali $\left| \begin{array}{c} : \\ : \\ : \end{array} \right|$ = „ponavljaj“, ki pomeni, da ponavljamo del pesmi, stoječ v tem znaku.

III. lekcija.

1. Vaje v dihanju. Glej 1. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Temni „ô“ in jasni „ä“ v zvezi z „n“; glej 1. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: Pojmi: a) $\text{♩}.. \text{---}$; b) $\frac{4}{8}$ takt.

a) 1.) Ponóvi pojem: pika za noto in za pavzo!

2.) Učitelj nariši na tablo črtno noto polovinko s piko. Učenci določijo, da jo morajo zato podaljšati za eno črtno noto četrtnko.

3.) Učitelj narédi poleg prve pike še drugo poudarjajoč, da podaljšuje prva pika noto za polovico vrednosti. V tem primeru pa podaljšuje druga pika tudi prvo piko ($\frac{1}{4}$) za polovico njene vrednosti, t. j. za eno črtno noto osminko.

4.) Učenci določijo, da je polovinka z dvema pikama vredna $\frac{3}{4} + \frac{1}{8}$.

Pomnite: Če stojita za noto dve piki, podaljšuje noto druga pika za polovico vrednosti prve pike. Vaja na raznih primerih! Enako postopaj pri pavzi z dvema pikama!

b) $\frac{4}{8}$ takt: 1.) Učitelj napiši na tablo dva takta v $\frac{2}{4}$ taktovnem načinu, in sicer v vrednosti četrtskih not.

2.) Razdeli vsako noto četrtniko na dva enaka dela, t. j. na $\frac{2}{8}$.

2.) Učenci določijo, da imamo sedaj v vsakem taktu štiri note osminke in da se tak takt imenuje $\frac{4}{8}$ takt.

$\frac{4}{8}$ takt taktiramo tako kakor $\frac{4}{4}$ takt. Vádi!

Ponovilo: Učenci določijo različne intervale na sliki IV.

4. **Ritmične vaje:** Na povelje učiteljevo; n. pr.: Učitelj imenuj taktovni način in notno vrednost, učenci udarjajo določene notne vrednosti v določenem taktovnem načinu na klop, dokler ne izpremeniš povelja.

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno.

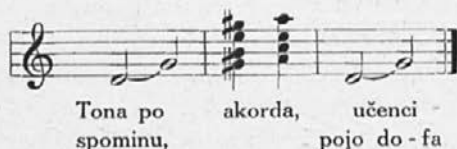
1.) Učenci pojo vajo v B duru na sliki X. Zadnjih 5 nižajev zakrij! Glej 1. lekcijo!

2.) Pojo naj na sliki IV. vse zmanjšane intervale.

3.) Izpremenitve; glej 23. lekcijo IV. razreda!

II. Dvoglasno: D durova lestva. Glej 1. lekcijo v C duru!

6. **Diktat:** Melodične vaje po spominu za uho. Tona po spominu naj tvorita določen interval; n. pr. d - g = do - fa, ki naj si ga učenci zapomnijo. Medtem udári učitelj dva različna akorda, ki pa učencem ne smeta preprečiti, da ne bi za tema dvema akordoma vendarle lahko zapeli določenega intervala po spominu. N. pr.:

7. a) Vaje v izobrazbi posluha.

1.) Spoznavanje raznih molovih trizvokov, ki imajo en skupen ton; n. pr. „g“ = temeljni ton v „g“ molu, „g“ = terca v „e“ molu, „g“ = kvinta v „c“ molu.

2.) Učenci pojo imenovane molove trizvoke a) v melodiji, b) v harmoniji.

b) Vaje v izurjenosti grla: Vadi crescendo na zlog „ma“ pp - f! Glej 10. lekcijo IV. razreda!

8. Primavistne table: Ritmične; list III., 19. vaja: $\frac{4}{8}$ takt z razdeljenimi notami osminkami na note šestnajstinke in z osminkami s piko (♩ = ♪ ♪ in ♪).

9. Pesem: Glej 2. lekcijo!

IV. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Vdihavanje skozi nos 4 sekunde, zadrževanje 8 sekund, izdihavanje na „s“ 12 sekund.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 3. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: a) Pojma „♩..“ in „♪..“;
b) $\frac{9}{8}$ in $\frac{12}{8}$ takt.

a) „♩..“ izvajaj tako kakor „♪..“, samo da podaljšuje prva pika noto za $\frac{1}{8}$, druga pika pa za polovico vrednosti prve pike, t. j. za $\frac{1}{16}$.

b) $\frac{9}{8}$ in $\frac{12}{8}$ takt:

1.) Učitelj napiši na tablo dva takta a) v $\frac{3}{4}$ in

b) dva takta v C taktovnem načinu.

2.) Razdeli v vsakem taktu vsako četrtniko na tri enake dele, t. j. v $\frac{3}{8}$.

3.) Učenci določijo, da imamo v prejšnjem $\frac{3}{4}$ taktu sedaj $\frac{9}{8}$, v prejšnjem C pa $\frac{12}{8}$ in da imenujemo prvi taktovni način $\frac{9}{8}$, drugi pa $\frac{12}{8}$ taktovni način.

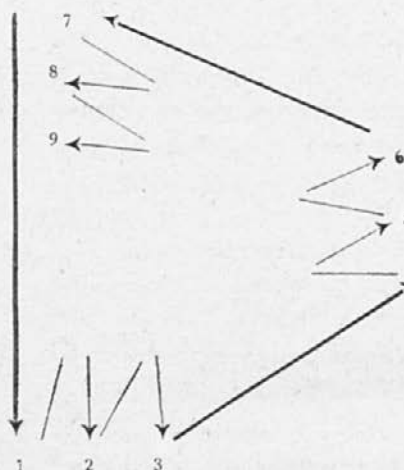
4.) Določi poudar v $\frac{9}{8}$ (na 1., 4. in 7. delu) in v $\frac{12}{8}$ taktu (na 1., 4., 7. in 10. delu).

Taktiranje $\frac{9}{8}$ takta izvajaj iz taktiranja $\frac{3}{4}$ takta, samo da razdeliš vsak udarec na tri enake (manjše) dele, kakor si to napravil tudi pri izvajanju taktovnega načina iz treh četrtnink.

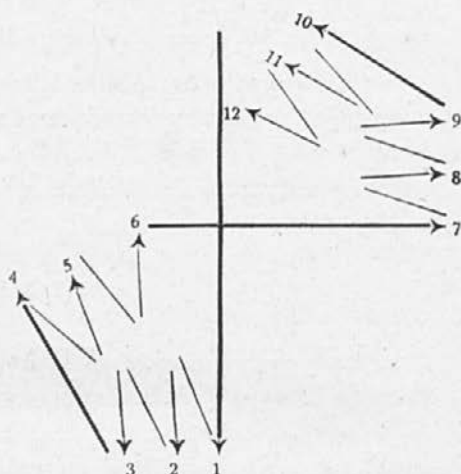
Taktiranje $\frac{12}{8}$ takta: Izvajaj ga iz taktiranja $\frac{4}{4}$ takta, samo da razdeliš vsak udarec zopet na tri enake (manjše) dele, kakor si to napravil pri izvajanju taktovnega načina iz štirih četrtnink.

Taktiranje

$\frac{9}{8}$ takta:

$\frac{12}{8}$ takta:

Pripomba: V hitrem tempu združimo lahko po tri osminke v en udarec, da nastane tako zopet $\frac{3}{4}$ oziroma $\frac{4}{4}$ takt (vsak udarec dobi eno triolo).

Ponovilo: Ponovi zmanjšane in zvečane intervale, ki jih kaže na sliki IV.!

4. Ritmične vaje v $\frac{9}{8}$ in $\frac{12}{8}$ taktu.

5. Vaje v zadevanju tonov:

1. Enoglasno.

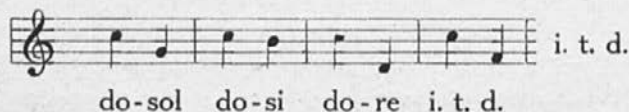
1.) Glej 9. lekcijo III. razreda!

2.) Glej 11. lekcijo III. razreda!

3.) Glej 13. lekcijo III. razreda!

4.) Učenci naj pojo vaje v *C* duru na sliki IX. (Zakrij vse višaje!)

5.) Učenci naj pojo izven vrste vse padajoče intervale v kateremkoli tonskem načinu s solmizacijskimi zlogi na sliki IV. n. pr. v *C* duru: Učitelj kaže, učenci pojo:

6.) Izpremenitve: Glej 3. lekcijo!

II. Dvoglasno: *Es* durova lestva dvoglasno; glej 1. lekcijo!

Pripomba: Zaznamovani toni s „x“ se nanašajo glede višine drug na drugega, t. j.: Da učenci zaznamovani ton lažje zadenejo, naj si zapomnijo prejšnji zaznamovani ton.

6. Diktat: Melodične vaje po spominu za uho. Toni po spominu tvorijo razdeljen $\frac{5}{3}$. N. pr.:

Toni po spominu *caf* = razdeljen $\frac{5}{3}$. Učitelj igra, učenci pojo
do mi sol

7. a) Vaje v izobrazbi posluha.

1.) Spoznavanje obratov molovega trizvoka.

2.) Obrate molovega trizvoka naj učenci pojo: a) v melodiji, b) v harmoniji; glej 30. lekcijo IV. razreda!

b) Vaje v izurjenosti grla: Decrescendo na zlog „ma“.

8. Primavistne table: Glej 1. vajo 17. lekcije III. razreda!

9. Pesem: Dvoglasna: P. A. Hribar, „Mladinski glasi“: „Večer“. Obravnava po dispoziciji.

Pripomba: Omeni časovno mero „allegro“ = veselo! Ponovi dinamične znake in opozori učence na vezaje — — !

V. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 4. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu:

i. t. d. do $\bar{a}$ in nazaj do $\bar{c}$.

3. Podavanje nove tvarine: „“ in „“.

Obravnavaj tako kakor in !

Ponovilo: 1.) Taktiranje $\frac{9}{8}$ in $\frac{12}{8}$ takta;

2.) tvorba vseh 4 vrst trizvokov na danih tonih na sliki IV.

4. Ritmične vaje: „“ = marcato. Vaje v C in $\frac{9}{8}$ taktu, pri katerih uporablja in in znak „“.

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno.

1.) Vaje v A duru na sliki IX. Učenci določijo tonski način sami po zadnjem višaju.

2.) Glej 3. lekcijo!

3.) Izpremenitve. Glej 3. lekcijo, sliko IV.!

II. Dvoglasno: E durova lestva. Glej C durovo lestvo, 1. lekcija!

6. Diktat: Melodične vaje po spominu za uho. Spoznavanje ritmičnih oblik. Učitelj zaigraj določeno ritmično obliko, ki naj si jo učenci zapomnijo. N. pr. . Nato zaigraj še druge ritmične oblike, ki pa učencem ne smejo izbrisati iz spomina prve oblike tako, da so jo naposled zmožni določiti, oziroma povedati, kolikokrat se je povrnila med igranjem.

7. a) Vaje v izobrazbi posluha:

1.) Učenci pojo molove $\frac{5}{3}$ in obrate na danem tonu.

2.) Napišejo naj jih na tablo. Učitelj jih kaži, učenci pa pojo.

3.) Pojo naj jih v melodiji in harmoniji.

b) Vaje v izurjenosti grla: Naraščajoči toni. Crescendo in decrescendo.

8. Primavistne table: Melodične vaje, list VII., 8. vaja; glej 1. vajo 17. lekcije III. razreda!

9. Pesem: P. Ang. Hribar: „Pomlad“. Časovna mera „andantino“ = lahneje.

VI. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 4. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 5. lekcijo V. razreda!

3. Podavanje nove tvarine: Pojmi „“ in „“. Obravnavaj jih kakor in z razločkom, da podaljšuje sedaj prva pika noto za eno šestnajstinko, druga pika pa še za eno dvaintridesetinko. Vadi!

4. **Ritmične vaje:** a) v $12/8$ in $4/4$ taktu, pri katerih uporabljaj „♩.“ in „♩.“!
b) Izpopolnjevanje nekaterih taktov.

5. **Vaje v zadevanju tonov:**

I. Enoglasno.

1.) Učenci naj pojo vaje v *Es* duru na sliki X.;

2.) vaje v *F* duru na sliki IV.

II. Dvoglasno: *F* durova lestva; glej 1. lekcijo!

6. **Diktat:** Melodične vaje po spominu za uho. Učenci si zapomnijo prvotni akord in ga določijo, ko je igral učitelj že več drugih akordov, oziroma določijo, kdaj se je povrnil ta akord med učiteljevim igranjem. N. pr.:

3. **Podavanje nove tvarine:** „♩..“ in „♩..“. Obravnavaj kakor ♩.. in ♩..! Na tablo nariši pregledno sliko vseh notnih vrednosti z dvema pikama!

4. **Ritmične vaje:** Na povelje; glej 3. lekcijo!

5. **Vaje v zadevanju tonov:**

I. Enoglasno.

1.) Glej 14., 15. in 16. lekcijo III. razreda! Vaje naj pojo učenci v C duru s pomočjo premične note na sliki IX. (Zakrij vse višaje!) Obseg duodecime.

2.) Vaje v H duru; glej 4. lekcijo V. razreda!

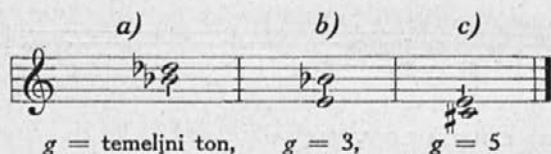
3.) Izpremenitve: Glej 3. lekcijo V. razreda! Slika IV.

II. Dvoglasno: Katerakoli vaja v H durovi lestvi.

6. **Diktat:** Ritmične vaje po spominu za oko; glej 5. lekcijo IV. razreda!

7. **a) Vaje v izobrazbi posluha:** Spoznavanje zmanjšanih trizvokov.

1.) Učitelj imenuj en ton, ki naj bo temeljni ton ali terca ali kvinta zmanjšanega trizvoka.

2.) Učenci določijo.

3.) Učitelj piši trizvoke na tablo.

4.) Napisane trizvoke naj učenci pojo: a) v melodiji, b) v harmoniji. Postopaj kakor pri 28. lekciji IV. razreda!

b) **Vaje v izurjenosti grla:**

8. **Primavistne table:** Melodične, list VIII., 10. vaja.

9. **Pesem:** P. A. Hribar, „Mladinski glasi“: „Prva vijolica“.

Pripomba: Časovna mera „andante“ = lahno in ♩ = znak za držanje (držaj, korona).

VIII. lekcija.

- 1. Vaje v dihanju: Glej 7. lekcijo!**

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 6. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: „Lento“, „adagio“, „largo“, „grave“.

- 1.) Ponovi znane znake za predavanje!

2.) Učitelj povej učencem, da pomeni: lento — zategnjeno, adagio — počasi, largo — široko, grave — težko. Vadi in ponavljaj!

- 1.) Ponovi taktiranje $\frac{9}{8}$ in $\frac{12}{8}$ takta!

2.) Tvoři trizvoke in obrate na danih tonih na sliki IV.!

3.) Ponovi durove lestve z višaji na sliki IV.!

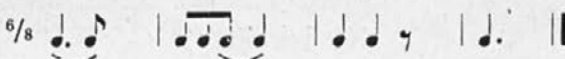
4.) Ponovi vse notne vrednosti z dvema pikama!

4. Ritmične vaje:

- 1.) Vaja v $\frac{6}{8}$ taktu, tempo allegro.

2.) Vaje v $\frac{6}{8}$ taktu, tempo andante.

3.) Izpopolnjevanje nekaterih taktov.

5. Vaje v zadevanju tonov:

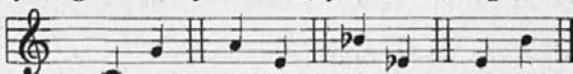
- I. Enoglasno.

Učenci pojo: 1.) vaje v H duru na sliki IX.:

2.) dvigajoče in padajoče čiste intervale, kakor kaže učitelji

na sliki IV. N. pr.:

Učitelj: dvig. 5 od $\bar{z}$, pad. 4 od $\bar{a}$, pad. 5 od $\bar{b}$, dvig. 5 od $\bar{e}$

Učenci pojo: do - sol do - sol do - fa do - sol

- 3.) Izpremenitve; glej 23. lekcijo IV. razreda!

II. Dvoglasno: a) Vaje z dvema premičnima notama na sliki V. v kateremkoli tonskem načinu.

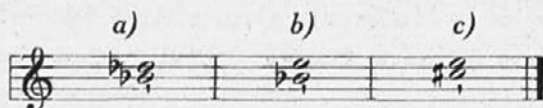
A durova lestva dvoglasno.

b) Katerakoli melodična dvoglasna vaja, ki jo napiše učitelj na tablo v C duru.

6. Diktat: Ritmične vaje po spominu za oko; glej 5. lekcijo!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha:

Učenci naj spoznajo in določijo obrate zmanjšanega $\frac{5}{3}$, ki naj jih tudi pojo. Postopaj kakor pri 30. lekciji IV. razreda!

b) Vaje v izurjenosti grla; n. pr.:

8. Primavistne table: Melodične; list. IX., 11. vaja.

11. vaja: mi, re, do in la, si, do — 2 osminki zvezani z vodoravno črto: $\text{mi} - \text{re}$ in $\text{do} - \text{la}$ —

9. Pesem: Glej 7. lekcijo!

XI. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 7. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: nu-o-a-o-u (od $\bar{c}$ do $\bar{a}$ in nazaj do $\bar{c}$). $\bar{o}$ = jasni o, $\bar{a}$ = jasni a. N. pr.:

3. Podavanje nove tvarine:

1.) Razloži časovne mere: vivace = živo, ognjevito, vivacissimo = jako ognjevito in jako živo, presto = hitro, prestissimo = jako hitro, maestoso = veličastno!

2.) Ponovi a) že znane časovne mere;

b) durove lestve z nižaji in tabelo notne vrednosti z eno piko.

4. Ritmične vaje: a) vaje v $\frac{6}{8}$ in $\frac{7}{8}$ taktu.

b) Izpopolnjevanje nekaterih taktov.

5. Vaje v zadevanju tonov:

1. Enoglasno.

- Učenci pojo: 1.) vaje v *Des* duru na sliki X.;
 2.) dvigajoče in padajoče čiste intervale.
 3.) Izpremenitve; glej 23. lekcijo IV. razreda, slika IV.!
- II. Dvoglasno: a) *Des* durova lestva;
 b) katerakoli melodična vaja v *E* duru, ki jo napiše učitelj na tablo.

6. Diktat: Ritmične vaje po spominu za uho. Učitelj udarjaj na a katerokoli ritmično vajo, učenec jo potem napiše na tablo ali udarja s svinčnikom. Obseg: 4 takte, pozneje 6—8 taktov. N. pr.:

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Zmanjšani trizvoki in njih obrati na danem tonu, ki ga napiše učitelj na tablo. Učitelj kaže, učenci pojo: a) v melodiji, b) v harmoniji. Dani ton = *h*. Učence je opomniti, da ima znižani $\frac{5}{3}$ dve mali terci. N. pr.:

b) Vaje v izurjenosti grla; n. pr.:

mi ————— fa —————
 ali miredore mi famiremi fa i. t. d.

8. Primavistne table: Melodične; list IX., 11. vaja.

9. Pesem: Dvoglasna: P. A. Hribar, „Mladinski glasi“: „Kosec“. Obravnava po dispoziciji.

X. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Vdihavanje skozi nos 12 sekund, zadrževanje 8 sekund, počasno, enakomerno izdihavanje na „s“ 20 sekund.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 9. lekcijo V. razreda!

3. Podavanje nove tvarine: Ako hočemo zaznamovati tempo še natančneje, pridenemo te-le besede: *assai* = jako, *un poco* = nekoliko, *meno* = manj, *troppo* = preveč, *staccato* = kratko, *pretrgano*, *odbijajoče*, *non troppo* = ne preveč, *accelerando* = polagoma hitreje, *ritardando* = zadržujoče, *rallentando* = polagoma počasneje, *molto legato* = (pomeni, da vezemo več not).

- Ponovilo: 1.) vseh znanih časovnih mer;
2.) vseh durovih lestev z višaji.

4. Ritmične vaje na povelje: Glej 3. lekcijo V. razreda!

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno.

- 1.) Vse intervalne zveze v *C* duru.
2.) Dvigajoči in padajoči čisti intervali.
3.) Izpremenitve. Glej 23. lekcijo IV. razreda; vadi na sliki IV.!

II. Dvoglasno: 1.) *As* durova lestva.

- 2.) Katerakoli melodična vaja v *Es* duru, ki jo napiše učitelj na tablo.

6. Diktat: Ritmične vaje po spominu za uho; glej 9. lekcijo!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Učenci naj pojo zmanjšane trizvoke in njih obrate na danem tonu: a) v melodiji, b) v harmoniji tako, da učitelj samo intoniraj, učenci pa akord takoj zapoje. Glej 9. lekcijo!

b) Vaje v izurjenosti grla; n. pr.:

do re i. t. d. do

do si i. t. d. do c.

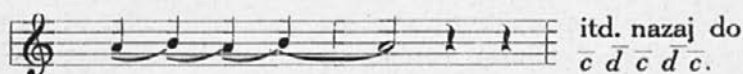
8. Primavistne table: Melodične; list IX., 11. vaja.

9. Pesem: Glej 9. lekcijo!

XI. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 10. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu:

Pripomba: Široki in jasni „o“ se menjata. Vaje naj pojo učenci jako vezano in mehko.

3. Podavanje nove tvarine: Harmonična in melodična *a* molova lestva.

1.) Ponovi *C* durovo lestvo!

2.) *C* durova lestva ima še dve sorodni, t. j. vzporedni molovi lestvi, ki se začenjata za malo terco nižje od one (*C* durove) in imata enake predznake (pri *C* durovi nobenega).

3.) Učenci določijo temeljni ton obema vzporednima lestvama, t. j. *a* ali „la“.

Harmonična molova lestva.

4.) Učitelj napiši na tablo *C* durovo lestvo, pod njo (kot drugi glas) pa vzporedno *a* molovo lestvo.

C dur navzdol

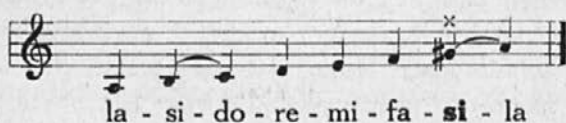

a mol: la - sol - fa - mi - re - do - si - la

5.) Učenci določijo, da se *a* mol začinja z „la“ in končuje z „la“.

6.) Učitelj napiši molovo lestvo tudi navzgor (brez *C* durove). Učenci določijo, da ni vodilnega tona.

7.) Učitelj zvišaj vodilni ton „g“ v „gis“, učenci določijo, da smo dobili tako med VI. in VII. stopnjo, t. j. med *f* in *gis* zvečano sekundo. Učitelj zaznamuj to mesto s „x“.

Pripomba: Vodilni ton zaznamujemo vedno z zlogom „si.“

Pomnite: a) Taka lestva (med VI. in VII. stopnjo zvečana sekunda) se imenuje harmonična molova lestva, ker tvorimo iz nje akorde.

b) Harmonična molova lestva se glasi navzgor in navzdol stopaje enako.

8.) Učenci določijo razdaljo tonov, oziroma stopenj v harmonični molovi lestvi.

Pomnite: Harmonična molova lestva ima med II. in III. stopnjo, V. in VI. stopnjo ter VII. in VIII. stopnjo poltone, med drugimi stopnjami cele tone, med VI. in VII. stopnjo pa tri poltone ali zvečano sekundo. Ponavljaj!

Melodična molova lestva.

la - si - do - re - sol - la - si - do - la - sol - fa - mi - re - do - si - la

Melodična molova lestva: Ker se razdalja zvečanih sekund med VI. in VII. stopnjo za petje ne glasi prikladno, razločamo v glasbi še drugo molovo lestvo, ki je prikladnejša in lažja za petje, t. j. melodična molova lestva. Prikrojili smo si jo tako, da smo zvišali VI. stopnjo za pol tona in dobili tako med VI. in VII. stopnjo le dva poltona, t. j. v *a* molu: fis - gis, kar je vsekakor lažje peti nego f - gis. Vodilni ton gis pa ostane vedno isti.

1.) Učitelj napiši melodično *a* molovo lestvo na tablo; učenci določijo, da imamo pri tej navzgor stopaje med II. in III. stopnjo ter med VII. in VIII. stopnjo polton, sicer povsod cele tone.

2.) Učitelj napiši melodično *a* molovo lestvo navzdol stopaje na tablo; učenci določijo, da so to toni *C* durove lestve, ki imajo le med V. in VI. ter II. in III. stopnjo poltone. Pri melodični *a* molovi lestvi navzgor obdrži I. del lestve, ki je neizpremenjen, solmizacijske zloge *C* durove lestve (la, si, do, re), II. del dobi zloge od istoimenske *A* durove lestve (sol, la, si, do). Navzdol stopajoča *a* molova lestva ima solmizacijske zloge *C* durove lestve.

Pomnite: Melodična molova lestva se razlikuje od harmonične v tem, da ima

a) navzgor stopaje med VI. in VII. stopnjo le en cel ton,

b) navzdol stopaje pa vse tone vzporedne durove lestve. Vadi!

Pomnite: Durove lestve zaznamujemo z veliko začetno črko, molove lestve pa z malo začetno črko. Durova in molova lestva, ki se začenjata z enakim tonom, se imenujeta istoimenski lestvi. N. pr. A durova in a molova lestva. Vadi! Učenci tvorijo harmonično in melodično molovo lestvo in pojo obe s solmizacijskimi zlogi.

4. Ritmične vaje: Glej 3. lekcijo!

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno:

1.) Vaje v Es duru na sliki X. Učenci naj pojo vajo kakor pri 10. lekciji V. razreda!

2.) Pojo naj dvigajoče in padajoče čiste intervale na sliki V.

3.) Izpremenitve: Glej 23. lekcijo IV. razreda! Slika IV.

II. Dvoglasno.

1.) Fis durova lestva.

2.) Katerakoli melodična vaja v C duru, ki jo napiše učitelj na tablo.

6. Diktat: Ritmične vaje po spominu za uho; glej 9. lekcijo!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha:

1.) Glej 9. lekcijo! Dani toni: h , $\bar{c}$, $\bar{d}$.

2.) Vse te trizvoke je peti glasno in jih tako intonirati.

b) Vaje v izurjenosti grla:

do — re

do — si

i. t. d. do

i. t. d. do $\bar{c}$.

8. Primavistne table: Melodične; list IX., 12. vaja; (fa-mi, ♪. ♪).

9. Pesem: Dvoglasna: P. A. Hribar, „Seno“.

XII. lekcija.

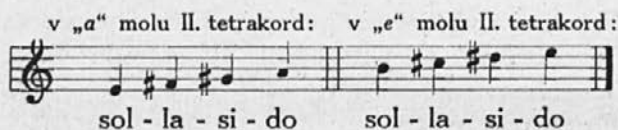
1. Vaje v dihanju: Glej 10. lekcijo!
2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 11. lekcijo!
3. Podavanje nove tvarine: Ponovi a) harmonično, b) melodično a molovo lestvo!

„e molova lestva“.

- 1.) Učenci določijo, da je e molova lestva vzporedna z G durovo, kakor je razvidno iz predznakov, da ima tedaj en višaj.
- 2.) Učenci tvorijo a) harmonično, b) melodično e molovo lestvo po znanih pravilih. (Razdaljo stopenj glej v 11. lekciji!)

Pomnite: e molova lestva je vzporedna z G durovo in ima en višaj. Vadi!

Pripomba: Vsako molovo lestvo imenujemo s solmizacijskimi zlogi vzporedne durove lestve. N. pr. a molovo imenujemo s solmizacijskimi zlogi C durove lestve. Slučajni višaj je vedno „si“. Dva zaporedna višaja tvorita tonsko vrsto: sol la si do. N. pr.

Nato pride vaja:

- a) Učenci tvorijo e molovo lestvo na pamet;
- b) pojo lestvo s solmizacijskimi zlogi po sliki IV.

4. Ritmične vaje na povelje: Glej 3. lekcijo!

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno.

- 1.) Glej 10. lekcijo, slika IX.!

*) Pripomba: Dva zaporedna višaja tvorita tonsko vrsto: sol, la, si, do.

2.) Učenci pojo dvigajoče in padajoče velike intervale v *C* duru; n. pr.: Učitelj: Veliko terco navzgor od $\bar{c}$! Učenci pojo: do - mi. Učitelj: do navzdol! Učenci pojo: mi - do i. t. d.

3.) Izpremenitve kakor v 23. lekciji, slika IV.

II. Dvoglasno.

1.) *Ges* durova lestva, slika IV.

2.) Katerakoli melodična vaja v *C* duru, ki jo napiše učitelj na tablo.

6. Diktat: Ritmične vaje po spominu za uho; glej 9. lekcijo!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Zmanjšani trizvoki in obrati na danem tonu.

b) Vaje v izurjenosti grla:

8. Primavistne table: Melodične; list IX., 12. vaja.

9. Pesem: Glej 11. lekcijo!

XIII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Vdihavanje skozi usta na „f“ 12 sekund, zadrževanje 1 sekundo, izdihavanje skozi usta in nos obenem 1 sekundo.

2. Vaje za izobraževanje glasu: nu - ō - ä - ō - u; glej 11. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: *h* molova lestva, harmonična in melodična.

1.) Ponovi *a* in *e* molovo lestvo!

2.) Učenci določijo, da je *h* molova lestva, kakor kažejo predznaki, vzporedna z *D* durovo lestvo in da ima dva višaja.

3.) Tvorijo harmonično in melodično *h* molovo lestvo po znanih pravilih; glej 11. lekcijo: Razdalja stopenj!

Pomnite: *h* molova lestva je vzporedna z *D* durovo in ima dva višaja. Vadi!

- a) Učenci tvorijo *h* molovo lestvo na pamet;
 b) pojo to lestvo s solmizacijskimi zlogi po sliki IV.

4. **Ritmične vaje:** v $\frac{6}{8}$ in $\frac{3}{4}$ taktu; gibanje: lento.

5. **Vaje v zadevanju tonov:**

I. Enoglasno.

1.) Glej 10. lekcijo! To vajo naj učenci pojo v *D* duru na sliki IX.

2.) Dvigajoči in padajoči veliki intervali; glej 12. lekcijo!

3.) Vaje s slučajnimi prestavnimi znaki. — Učitelj povej, da veljajo slučajni prestavni znaki — višaj in nižaj — le za dotično noto, pred katero stojе. Vsako noto, ki je zvišana s slučajnim višajem, je smatrati za vodilni ton k naslednji višji noti. Pojemo jo z zlogom „si“, dasi ne vodi k „do“. Vadi in poj take vaje na slikah IV., IX. in X., oziroma tudi na XI.! Sliko XI. opiši!

Sredi slike so zaznamovane črne in bele tipke klaviature. Temeljni ton „do“ je zaznamovan z rdečo črto, dominanta „sol“ pa z modro. Na slikah XI. in IV. kaži tone s palico, na slikah IX. in X. pa s premičnima notama:

● = za zvišane tone in

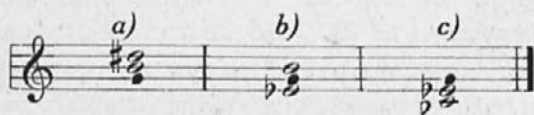
● = za znižane tone. Note z dvojnimi višajem (x) pojemo tudi na zlog „si“; n. pr. vaja:

II. Dvoglasno: Katerokoli melodično vajo v *D* duru napiši učitelj na tablo, učenci jo pojo.

6. **Diktat:** Ritmične vaje po spominu za uho; glej 9. lekcijo!

7. a) **Vaje v izobrazbi posluha:** Spoznavanje in določanje zvečanih trizvokov, ki jih napišejo učenci tudi na tablo in jih pojo a) v melodiji, b) v harmoniji. N. pr. *g* = temeljni ton, terca ali kvinta zvečanega trizvoka.

Pripomba za učence: Zvečani $\frac{5}{4}$ ima dve veliki terci!

Postopek kakor pri 28. lekciji IV. razreda!

b) Vaje v izurjenosti grla:

8. Primavistne table: Melodične; glej 12. lekcijo!

9. Pesem: Dvoglasna. P. A. Hribar, „Mladinski glasi“: „Mlatiči“.

XIV. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 13. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 13. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: *fis* molova lestva, harmonična in melodična.

1.) Ponovi znane molove lestve: *a*, *e* in *h*!

2.) Učenci določijo, da je *fis* molova lestva (kakor kažejo predznaki) vzporedna z *A* durovo lestvo in da ima tri višaje.

3.) Tvorijo harmonično in melodično *fis* molovo lestvo po znanih pravilih. (Glej razdaljo stopenj, 11. lekcija!)

Pomnite: *fis* molova lestva je vzporedna z *A* durovo ter ima tri višaje. Vadi! Učenci tvorijo

a) *fis* molovo lestvo na pamet;

b) pojo to lestvo s solmizacijskimi zlogi po sliki IV.

4. Ritmične vaje: v C taktu.

5. Vaje v zadevanju tonov:

1. Enoglasno.

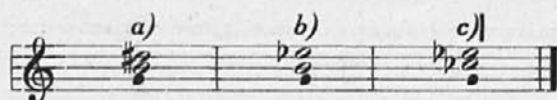
1.) Učenci pojo v *B* duru isto vajo kakor v 10. lekciji na sliki X.

2.) Učenci pojo dvigajoče in padajoče velike intervale; glej 12. lekcijo!

3.) Vaje s slučajnimi predznaki na sliki XI. v *D* in *G* duru.

6. Diktat: Kaži igrane tone na sliki IV.! Intervali: čisti, veliki in mali, ki jih igray učitelj. Tonski način: „*G* dur“.

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Spoznavanje obratov zvečanega trizvoka (po napisovanju). Postopek kakor v 30. lekciji IV. razreda; n. pr.:

Učitelj igraj vse tri akorde na klavirju. Učenci določijo, da zvene enako. Pomnite: Zvečani $\frac{5}{3}$ in njegove obrate razložamo le, če jih napišemo.

b) Vaje v izurjenosti grla: Glej eno prejšnjih vaj!

8. Primavistne table: Melodične; list X., 13. vaja.

9. Pesem: Glej 13. lekcijo!

XV. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 13. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: nu-i-ĕ-i-u. Od $\bar{c} - \bar{a}$ in nazaj; glej 11. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: *cis* molova lestva, harmonična in melodična. Obravnava kakor v 11., oziroma 12. lekciji. Ta lestva ima štiri višaje.

4. Ritmične vaje: v $\frac{3}{4}$ taktu.

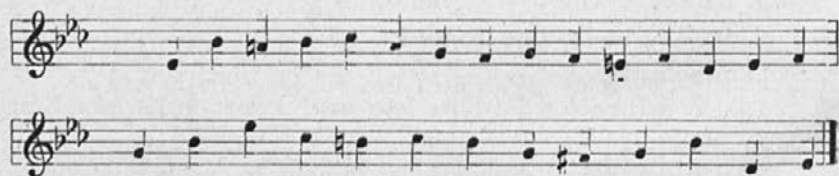
5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno.

1.) H durova lestva po sliki IX.

2.) Dvigajoči in padajoči veliki intervali; glej 12. lekcijo!

3.) Vaje s slučajnimi prestavnimi znaki po sliki IV. v E_s in B duru.

4.) Harmonična in melodična a molova lestva na sliki IV.
 Harmonična a molova lestva.

Melodična *a* molova lestva.

Vaje v zadevanju tonov molove lestve ne delajo učencem preglavice, če mislijo n. pr. pri harmonični *a* molovi lestvi na vzporedno durovo lestvo. Na novo pojo učenci vodilni ton „gis“ k tonu *a*, ki ga zaznamujemo s „si“. (Glej 13. lekcijo!) Ta ton lahko zadenejo, če si ga predstavljajo kot vodilni ton k naslednjemu višjemu tonu (la = a).

Pri harmonični molovi lestvi navzdol si predstavljajo učenci ton „fa“, ki zahteva razvez navzdol v zvezi z „mi“, ki so ga že večkrat peli pri prejšnjih vajah. Najvažnejša tona sta torej: si - la, pri harmonični lestvi pa: fa - mi.

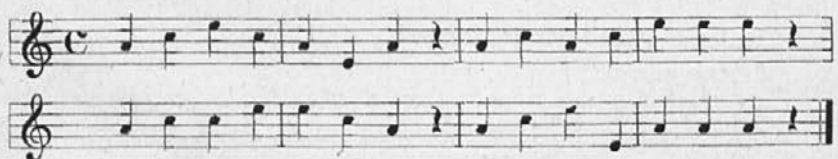
Pri melodični *a* molovi lestvi je II. tetrakord enak II. tetrakordu istoimenske *A* durove lestve (sol, la, si, do).

Pri melodični *a* molovi lestvi navzdol naj mislijo učenci na tone vzporedne *C* durove lestve.

Te-le vaji pojo učenci po sliki IV. Učitelj kaži postopne tone v *a* molovi lestvi. Osnovni ton in dominantno naj imajo učenci vedno pred očmi.

a mol. Trizvokovi toni.

II. Dvoglasno: Učitelj napiši katerokoli melodično vajo v *D* duru na tablo; učenci jo pojo.

6. Diktat: Glej 14. lekcijo!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Zvečani trizvoki na danih tonih: *c, d, e*: a) v melodiji, b) v harmoniji.

b) Vaje v izurjenosti grla; n. pr.:

8. Primavistne table: Melodične; list X., 13. vaja.

9. Pesem: P. A. Hribar, „Mladinski glasi“: „Jesen“.

XVI. lekcija.

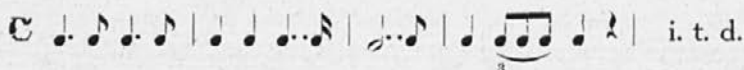
1. Vaje v dihanju: Vdihavanje skozi nos 8 sekund, zadrževanje 8 sekund, izdihavanje na „s“ 20 sekund.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 15. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: *gis* molova lestva ima pet višajev. Harmonična in melodična obravnava kakor v 11., oziroma 12. lekciji. Ponovi lestve: *a, e, h, fis* in *cis* mol.

4. Ritmične vaje: V C in $\frac{3}{4}$ taktu. Tempo: allegro in vivace, n. pr.:

Allegro:

Vivace:

5. Vaje v zadevanju tonov:

1. Enoglasno:

1.) Vaja kakor pri 10. lekciji v *E* duru po sliki IX.

2.) Dvigajoči in padajoči čisti intervali, kakor jih kaže učitelj na sliki IV.

3.) Vaje s slučajnimi prestavnimi znaki in vračaji na sliki X. s pomočjo premične note

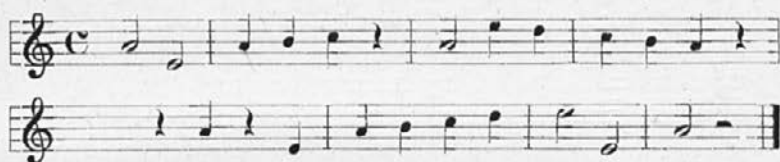

Pripomba: Pri tonih n. pr.: „c-dis-e“ naj ne misli učenec na zvečano sekundo, ampak naj si predstavlja „dis“ kot vodilni ton k „e“.

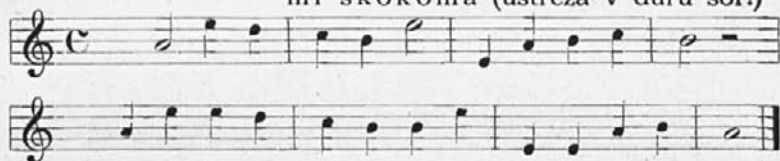
4.) Harmonična in melodična a molova lestva na sliki IX. s pomočjo premične note in še te-le vaji:
a mol.

Tonski zvezi la-mi ustreza v duru tonska zveza do-sol.

a mol

mi skokoma (ustreza v duru sol!)

II. Dvoglasno: Katerakoli melodična vaja v As duru, ki jo napiše učitelj na tablo.

6. Diktat: Po petju učiteljevem. Glej n. pr. 19. lekcijo III. razreda!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 15. lekcijo, a) enoglasno v melodiji in b) troglasno v harmoniji! Dani toni so: des, es, ges, a.

b) Vaje v izurjenosti grla:

8. **Primavistne table:** Melodične, list XI., 14. vaja. (Slučajni prestavni znak: višaj).

9. **Pesem:** Dvoglasna. Ponovi pesem 15. lekcije!

XVII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 16. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu:

3. **Podavanje nove tvarine:** Harmonična in melodična *dis* molova lestva. Obravnava kakor v 11., oziroma 12. lekciji. Ta lestva ima 6 višajev.

4. **Ritmične vaje:** 1.) Vaja v $\frac{3}{4}$ taktu, tempo andante.

2.) Vaja v $\frac{6}{8}$ taktu, tempo allegro.

5. **Vaje v zadevanju tonov:**

I. Enoglasno:

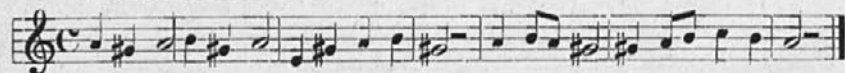
1.) Vaja 10. lekcije v *F* duru, na sliki X.

2.) Dvigajoči in padajoči mali intervali; glej 16. lekcijo!

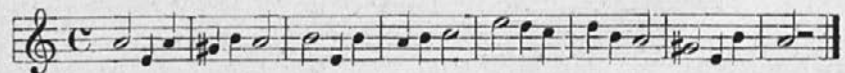
3.) Vaje s slučajnimi višaji in vračaji po sliki X. s pomočjo note (poševna črta pomeni poltonsko zvišbo). N. pr. v *Es* duru.

4.) Harmonična in melodična *a* molova lestva in še te-le vaji. Slika IX.

a mol. Tonski zvezi si-la ustreza v duru si-do.

a mol. Tonski zvezi si-la ustreza v duru re-do.

II. Dvoglasno: Katerakoli vaja v $\frac{3}{4}$ taktu v C duru.

6. Diktat: Kaži igrane tone na sliki IV.; glej 16. lekcijo III. razreda!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Učenci pojo a) durov, b) molov, c) zmanjšani, č) zvečani trizvok na danem tonu. N. pr.: Učitelj udari „c“ in reci: „Zapojte na tem tonu durov trizvok“ i. t. d.

b) Vaje v izurjenosti grla:

8. Primavistne table: Melodične, list XI., 14. vaja; glej 17. lekcijo III. razreda!

9. Pesem: Dvoglasna. P. A. Hribar, „Mladinski glasi“: „Pri ognju“.

XVIII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 16. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 17. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: *a*is molova lestva; harmonična in melodična. Obravnavo glej v 11. in 12. lekciji! Ta lestva ima 7 višajev.

4. Ritmične vaje: Glej 17. lekcijo!

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno:

1.) Glej vajo 10. lekcije! Učenci jo pojo v G duru. Slika IX.

2.) Dvigajoči in padajoči mali intervali; glej 16. lekcijo!

3.) Vaje v D duru s slučajnimi prestavnimi znaki — višaji s pravilnim razvezom na sliki IX.

4.) Harmonična in melodična *a* molova lestva in še ta-le vaja:

a mol. Tonski zvezi fa-mi ustreza v duru la-sol.

II. Dvoglasno: Katerakoli vaja v C duru s slučajnimi prestavnimi znaki.

6. Diktat: Napisovanje ritmičnih oblik. Učitelj udarjaj s svinčnikom različne ritmične oblike, učenec jih zapisuje na tablo.

N. pr.: $\frac{3}{4}$ || $\frac{3}{4}$ || $\frac{6}{8}$ || itd.

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 17. lekcijo!

b) Vaje v izurjenosti grla:

8. Primavistne table: Melodične, list XI., 14. vaja.

9. Pesem: Glej 17. lekcijo!

XIX. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Hitro vdihavanje skozi nos 1 sekundo, zadrževanje 1 sekundo, izdihavanje skozi usta na „f“ 20 sekund.

2. Vaje za izobraževanje glasu: „nu - ō - ā - ō - u“; glej 17. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: Ponovi vse harmonične in melodične lestve z višaji!

4. Ritmične vaje: Glej 5. lekcijo!

5. Vaje v zadevanju tonov.

I. Enoglasno.

1.) Katerakoli melodična vaja v C duru, ki jo napiše učitelj na tablo. Učenci jo tudi obenem taktirajo.

2.) a molova lestva, harmonična in melodična in še ta - le vaja:

a mol. Zveza re - mi.

3.) Glej 18. lekcijo!

4.) Vaje s slučajnim višajem brez razveza po pravilih (po sliki IV.) N. pr.:

Pripomba: Note v oklepajih naj si učenci samo mislijo.

II. Dvoglasno: Katerakoli melodična dvoglasna vaja v *C* duru, pri kateri uporabljaj slučajni višaj in jo napiši na tablo.

6. Diktat: Napisovanje ritmičnih oblik; glej 18. lekcijo!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 17. lekcijo!

b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 18. lekcijo!

8. Primavistne table: Melodične, list XIII., 16. vaja (*a mol.*)

9. Pesem: Dvoglasna. P. A. Hribar: „Zima“.

XX. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 19. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 19. lekcijo!

3. Podajanje nove tvarine: *d* molova lestva; harmonična in melodična.

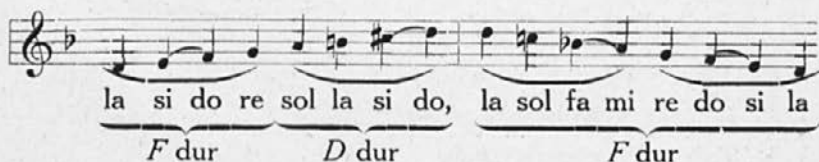
1.) Naštejte znane molove lestve z višaji!

2.) Učitelj opozori učence, da ima *d* molova lestva 1 nižaj (*b*); učenci določijo, da je torej ta lestva vzporedna z *F* durovo.

Harmonična *d* molova lestva.

Melodična *d* molova lestva.

3.) Tvorijo harmonično in melodično *d* molovo lestvo po znanih pravilih. (Glej razdaljo stopenj v 11. lekciji!)

Pomnite: *d* molova lestva je vzporedna z *F* durovo in ima 1 nižaj *b*. Ponavljaj!

4.) Učenci tvorijo *d* molovo lestvo na pamet;

5.) pojo to lestvo s solmizacijskimi zlogi po sliki IV.

4. Ritmične vaje: Na povelje; glej 3. lekcijo!

5. Vaje v zadevanju tonov:

1. Enoglasno.

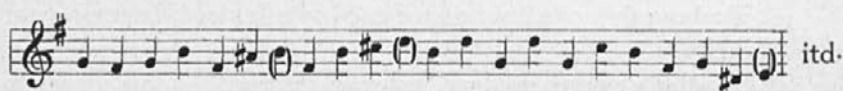
1.) Katerakoli melodična vaja v *Es* duru, ki jo napiše učitelj na tablo.

2.) Harmonična in melodična *a* molova lestva in ta-le vaja:
a mol. Tonski zvezi do-si-la ustreza v duru mi-re-do.

3.) Čisti, veliki in mali intervali navzgor in navzdol, kakor jih kaže učitelj po sliki IV.

4.) Slučajni prestavni znak — višaj brez razveza po pravilih. N. pr.:

II. Dvoglasno; n. pr.:

Slučajni višaj.

6. Diktat: Pismeni ritmični; glej 10. lekcijo III. razreda!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 17. lekcijo!

b) Vaje v izurjenosti grla: Glej 19. lekcijo!

8. Primavistne table: Melodične, slika XIII., 16. vaja.

9. Pesem: Glej 19. lekcijo!

XXI. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 19. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: nõ-õ-ö-õ-ö; glej 17. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: Harmonična in melodična *g* molova lestva. Ima dva nižaja. Obravnava glej v 20. lekciji!

4. Ritmične vaje: Glej 15. lekcijo!

5. Vaje v zadevanju tonov:

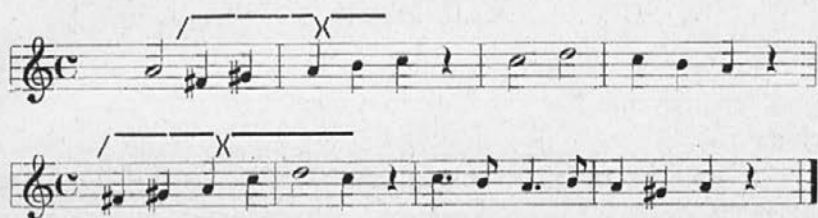
I. Enoglasno.

1.) Katerakoli vaja v *A* duru, ki jo napiše učitelj na tablo.

2.) Harmonična in melodična *a* molova lestva na sliki

IV. in še ta-le vaja:

Tonski zvezi la-si-do ustreza v duru la-si-do.

Pri / _____ napovej: *A* dur (to je II. tetrakord sol la si do)!

Pri X _____ napovej: *a* mol! Na ta način učenci veliko laže zadenejo tone.

3.) Čisti, veliki in mali intervali navzgor in navzdol. Glej 20. lekcijo!

4.) Slučajni nižaj (uporaba). Vsaka nota, ki je znižana s slučajnim nižajem, se poje kot „fa“, ki zahteva razvez navzdol k naslednji nižji noti. Vadi take vaje na slikah IV., IX., X. in XI.! Note z dvojnim nižajem (*p p*) pojemo tudi z zlogom „fa“.

N. pr. Slučajni nižaj velja samo za tisto noto, pred katero stoji.

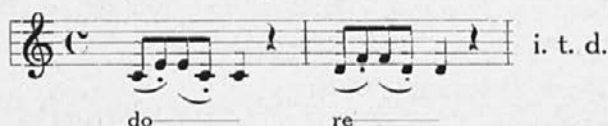

II. Dvoglasno: Katerakoli melodična vaja v *G* duru s slučajnim višajem.

6. Diktat: Pismeni melodični; glej 11. lekcijo III. razreda! (Učitelj igraj posamezne takte, učenci pišejo).

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Učenci pojo durov, molov, zmanjšani in zvečani trizvok in njih obrate na danem tonu: a) melodično, b) harmonično.

b) Vaje v izurjenosti grla:

8. Primavistne table: Melodične; glej 20. lekcijo!

9. Pesem: P. A. Hribar: „Ptičje gnezdo“.

XXII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Počasno vdihavanje skozi nos 8 sekund, zadrževanje 8 sekund, izdihavanje skozi usta na „s“ 20 sekund.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 21. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: Harmonična in melodična *c* molova lestva. Obravnava glej v 20. lekciji! Ta lestva ima tri nižaje.

4. Ritmične vaje: Glej 16. lekcijo!

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno.

1.) Katerakoli melodična vaja v *E* duru, ki jo napiše učitelj na tablo.

2.) Čisti, veliki in mali intervali navzgor in navzdol; glej 20. lekcijo!

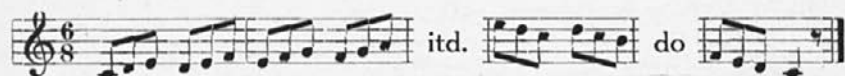
3.) Vaja v *G* duru in *F* duru s slučajnim nižajem na sliki IX. in X.

II. Dvoglasno: Katerakoli vaja v *D* duru s slučajnim višajem.

6. Diktat: Pismeni melodični; glej 11. lekcijo III. razreda!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 21. lekcijo na tonu *d* a) v melodiji, b) v harmoniji!

b) Vaje v izurjenosti grla. N. pr.:

8. **Primavistne table:** Melodične, list XII., 15. vaja. Slučajni nižaj; glej 1. vajo 14. lekcije III. razreda!

9. **Pesem:** Glej 21. lekcijo!

XXIII. lekcija.

1. **Vaje v dihanju:** Glej 22. lekcijo!

2. **Vaje za izobraževanje glasu:** „mu-ō-ā-ō-u“; glej 17. lekcijo!

3. **Podavanje nove tvarine:** Harmonična in melodična *f* molova lestva. Obravnavo glej v 20. lekciji! Ta lestva ima 4 nižaje.

4. **Ritmične vaje:** Glej 17. lekcijo!

5. **Vaje v zadevanju tonov:**

I. Enoglasno.

1.) Ponovi vajo 22. lekcije!

2.) Harmonična in melodična *a* molova lestva.

3.) Katerakoli melodična vaja v *a* molu.

4.) Čisti, veliki in mali intervali navzgor in navzdol; glej 20. lekcijo!

5.) Katerakoli melodična vaja v *C* duru s slučajnim nižajem z razvezom po pravilih. (Uporablaj noto , ki pomeni poltonsko znižbo.) N. pr.:

II. Dvoglasno: Katerakoli melodična vaja v *C* duru s slučajnim nižajem.

6. **Diktat:** Pismeni ritmični; glej 10. lekcijo III. razreda!

7. a) **Vaje v izobrazbi posluha:**

1.) Glej 21. lekcijo III. razreda!

2.) Troglasno intoniranje znanih akordov.

b) Vaje v izurjenosti grla; n. pr.:

8. **Primavistne table:** Melodične, list XII., 15. vaja; glej 17. lekcijo III. razreda!

9. **Pesem:** Dvoglasna. P. A. Hribar: „Mačku“.

XXIV. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 22. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 23. lekcijo!

3. **Podajanje nove tvarine:** Harmonična in melodična *b(hes)* molova lestva. Obravnavo glej v 20. lekciji! Ta lestva ima 5 nižajev.

4. **Ritmična vaja:** Glej 13. lekcijo!

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno.

1.) Glej 21. lekcijo!

2.) Harmonična in melodična *e* in *d* molova lestva. Postopni trizvokovi toni v *e* in *d* molovi lestvi. Slika IV.

3.) Veliki, mali in čisti intervali navzgor in navzdol; glej 20. lekcijo!

4.) Katerakoli melodična vaja v *D* duru s slučajnim nižajem, razvezanim po pravilih.

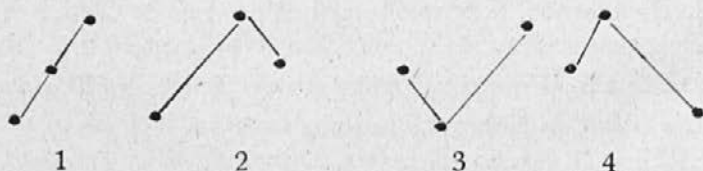
II. Dvoglasno: Katerakoli melodična vaja v *a* molu.

6. **Diktat:** Kaži igrane tone na sliki IV.; glej 16. lekcijo III. razreda!

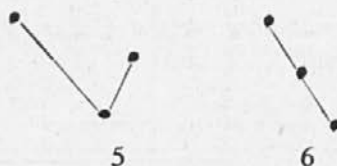
7. a) **Vaje v izobrazbi posluha:** Učitelj nariši na tablo te oblike, pri katerih naj učenči pojo vse 4 vrste trizvokov:

a) temeljni ton:

b) terca:

c) kvinta:

1.) Učitelj razloži učencem, da nam predstavlja spodnja nota „do“, srednja „mi“, zgornja „sol“.

2.) Udari na klavirju trizvok (*c e g*) in reci: Ena! Učenci pojo trizvok v tem-le redu: *c e g* = do mi sol. Učitelj: Dve! in udari *d fis ais*. Učenci pojo: *d ais fis* = do sol mi itd.

Številke, ki jih imenuješ, pomenijo na tabli narisane oblike, po katerih naj učenci pojo dotični trizvok.

b) Vaje v izurjenosti grla. N. pr.:

To naj ponavljajo učenci 3—4 krat v eni sapi v vseh tonskih načinih.

8. Primavistne table: Melodične; glej 23. lekcijo!

9. Pesem: Glej 23. lekcijo!

XXV. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Počasno vdihavanje skozi nos 12 sekund, zadrževanje 8 sekund, izdihavanje skozi usta na „f“ 10 sekund.

2. Vaje za izobraževanje glasu: nu-i-ê-i-u; glej 17. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: Harmonična in melodična es molova lestva. Obravnava glej v 20. lekciji! Ta lestva ima 6 nižajev.

4. Ritmične vaje: Glej 13. lekcijo!

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno.

1.) Harmonična in melodična *e* in *d* molova lestva. Tonska zveza: la-mi-mi, skok v *e* in *d* molu.

2.) Čisti, veliki in mali intervali navzgor in navzdol. Glej 20. lekcijo!

3.) Katerakoli melodična vaja v *C* duru s slučajnim nižajem (brez razveza po pravilih). N. pr.:

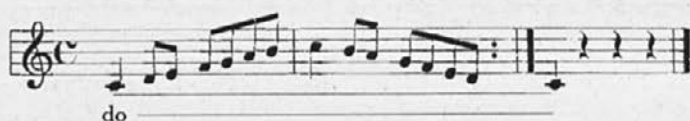
Pripomba: Pred tonom *as* in za njim naj mislijo učenci na ton *g*, pred tonom *des* in za njim na ton *c* itd.

II. Dvoglasno: Katerakoli melodična vaja v *a* molu.

6. Diktat: Po petju učiteljevem.

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 24. lekcijo!

b) Vaje v izurjenosti grla, n. pr.:

Enako vajo naj pojo učenci v *D*, *Es*, *E* in *F* duru, in sicer *pp*, pri ponavljanju pa *p* in *mf*.

8. Primavistne table: Melodične; list XIV., 17. vaja. Triole, sinkope, staccato; glej 14. lekcijo III. razreda!

9. Pesem: P. A. Hribar: „Siromak“.

XXVI. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 25. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 25. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: Harmonična in melodična *as* molova lestva. Obravnavo glej v 20. lekciji! Ta lestva ima 7 nižajev.

Pregledna slika vseh durovih in molovih lestev.

dur		#	mol	
<i>Des</i> dur	← <i>Cis</i>	7	<i>ais</i>	→ <i>b</i> mol
<i>Ges</i> dur	← <i>Fis</i>	6	<i>dis</i>	→ <i>es</i> mol
<i>Ces</i> dur	← <i>H</i>	5	<i>gis</i>	→ <i>as</i> mol
	<i>E</i>	4	<i>cis</i>	
	<i>A</i>	3	<i>fis</i>	
	<i>D</i>	2	<i>h</i>	
	<i>G</i>	1	<i>e</i>	
	<i>C</i>	0	<i>a</i>	
	<i>F</i>	1	<i>d</i>	
	<i>B</i>	2	<i>g</i>	
	<i>Es</i>	3	<i>c</i>	
	<i>As</i>	4	<i>f</i>	
<i>Cis</i> dur	← <i>Des</i>	5	<i>b</i>	→ <i>ais</i> mol
<i>Fis</i> dur	← <i>Ges</i>	6	<i>es</i>	→ <i>dis</i> mol
<i>H</i> dur	← <i>Ces</i>	7	<i>as</i>	→ <i>gis</i> mol
dur		b	mol	

Na tej sliki vidiš, da *C* durova lestva ni v sorodu samo z *G* in *F* durovo, temveč tudi z *e* in *d* molovo lestvo, ker se ta dva tonska načina razlikujeta od *C* durove lestve samo z enim prestavnim znakom.

Sorodne tonske lestve: *C* in *G* dur; vzporedne: *C* in *a*; istoimenske: *C* in *c*; enharmonične: *Fis* in *Ges*.

4. Ritmične vaje: Na povelje; glej 3. lekcijo!

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno.

1.) Katerakoli vaja prejšnjih lekcij.

2.) Harmonična in melodična *e* in *d* molova lestva in tonska zveza si-la v *e* in *d* molu. Slika X. in IX.

3.) Veliki, čisti in mali intervali navzgor in navzdol; glej 20. lekcijo!

4.) Slučajni nižaj brez razveza po pravilih; glej 25. lekcijo!

II. Dvoglasno: Ton, ki se nanaša na prejšnjega; n. pr.:

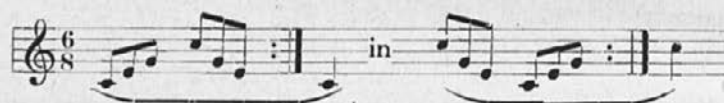

6. Diktat: Melodični. Učitelj igraj, učenec kaže tone na sliki IV. Obseg decime.

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Učitelj udarjaj na klavirju trizvoke in njih obrate v istem tonskem načinu, učenci jih pojo s solmizacijskimi zlogi:

- 1.) d fis a ; 2.) e g cis ; 3.) g cis e ;
 $\uparrow \quad \uparrow \quad \uparrow$; $\uparrow \quad \uparrow \quad \uparrow$; $\uparrow \quad \uparrow \quad \uparrow$;
 $\downarrow \quad \downarrow \quad \downarrow$; $\downarrow \quad \downarrow \quad \downarrow$; $\downarrow \quad \downarrow \quad \downarrow$;
 1.) do mi sol = $\frac{5}{3}$; 2.) mi sol do = $\frac{6}{3}$; 3.) sol do mi = $\frac{6}{4}$.

b) Vaja v izurjenosti grla. N. pr.:

V vseh tonskih načinih do F dura!

8. Primavistne table: List XIV., 17. vaja.

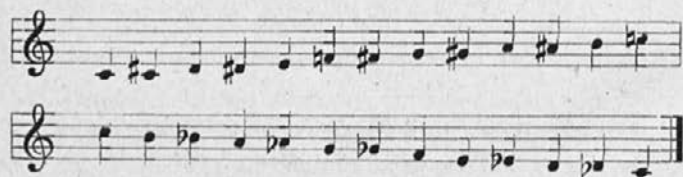
9. Pesem: Glej 25. lekcijo!

XXVII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 25. lekcijo!

2. Vaje za izobraževanje glasu: nu-i-ē-i-u; glej 17. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine: „Kromatična lestva“.

1.) Kromatična lestva je sestavljena iz samih zaporednih poltonov.

2.) Pri kromatični lestvi uporabljamo navzgor grede višaje, navzdol grede pa nižaje. — Vadi in ponavljaj!

Ponovilo: Vse molove lestve z nižaji.

4. Ritmične vaje: Na povelje; glej 3. lekcijo!

5. Vaje v zadevanju tonov:

I. Enoglasno:

1.) Katerakoli vaja prejšnjih lekcij.

2.) *e* in *d* molova lestva in tonska zveza *fa-mi v e* in *d* molu. Slika IX.

3.) Čisti, veliki in mali intervali navzgor in navzdol; glej 20. lekcijo!

4.) Vadi kromatično tonsko lestvo na slikah IV. in XI.

Pripomba: Vsaka znižana in zvišana nota se poje najprej kot predložek k naslednji noti; šele pozneje ji daj pravo notno vrednost. Če pojo učenci vaje na sliki IV., položi učitelj pri zvišanih tonih palico, oziroma noto na črno tipko poševno (n. pr. *cis* ●), ki pomeni, da je dotični ton

za pol tona zvišan. Pri znižbi pa položi noto obratno poševno (n. pr. *es* ●), kar pomeni znižbo za polovico tona.

II. Dvoglasno: Katerakoli vaja v kromatiki.

6. Diktat: Melodični. Učitelj igray več tonov v *Es* duru, učenec jih kaže na sliki IV.

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 26. lekcijo!

b) Vaje v izurjenosti grla:

8. Primavistne table: Melodične; glej 26. lekcijo!

9. Pesem: P. A. Hribar: „Bolno dete“.

XXVIII. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Hitro vdihavanje skozi nos 1 sekundo, zadrževanje 12 sekund, hitro izdihavanje skozi usta 1 sekundo.

2. Vaje za izobraževanje glasu: Glej 27. lekcijo!

3. Podavanje nove tvarine:

- 1.) Ponovi vse molove lestve z višaji!
- 2.) Ponovi kromatično lestvo na tonu c!
4. **Ritmične vaje:** Glej 6. lekcijo!

5. Vaje v zadevanju tonov:

- 1.) Katerakoli vaja prejšnjih lekcij!
- 2.) *e* in *d* molova lestva in tonska zveza *re-mi v e in d* molu. Slika IX.
- 3.) Intervali: Glej 20. lekcijo!
- 4.) Kromatična lestva na tonu *c*; glej 27. lekcijo!
- 5.) Katerakoli melodična vaja po sliki XI., n. pr.:

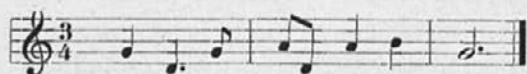

- II. Dvoglasno: Katerakoli melodična vaja v *a* molu.

6. **Diktat:** Pismeni ritmični in melodični; a) ritmični, n. pr.:

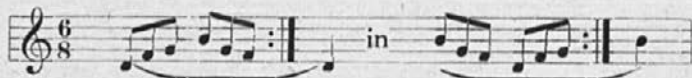

- b)* melodični, n. pr.:

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Razločanje $\frac{5}{3}$, $\frac{6}{3}$ in $\frac{6}{4}$ akordov v vseh ležah. — Učitelj igraj, učenci določajo.

b) Vaja v izurjenosti grla.

8. Primavistne table: Melodične; list XV., 18. vaja. 7
(gibčnost glasu).

9. Pesem: Glej 27. lekcijo!

XXIX. lekcija.

1. Vaje v dihanju: Glej 28. lekcijo.
2. Vaje za izobraževanje glasu: nu-ō-ā-ō-u. Glej 17. lekcijo!

3. **Podavanje nove tvarine:** Ponovi vse harmonične in melodične lestve z nižaji!

4. **Ritmične vaje:** Glej 14. lekcijo!

5. **Vaje v zadevanju tonov:**

I. Enoglasno.

1.) Katerakoli vaja prejšnjih lekcij.

2.) Čisti, veliki in mali intervali navzgor in navzdol.

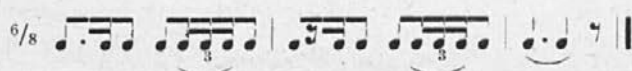
3.) Kromatična lestva na tonu c; glej 27. lekcijo!

4.) Katerakoli melodična vaja, ki jo napiše učitelj na tablo.

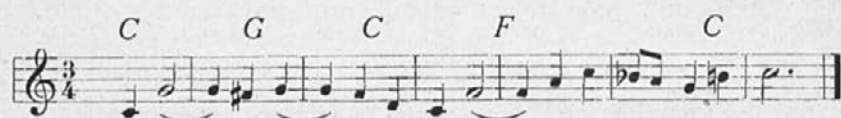
II. Dvoglasno: Katerakoli melodična vaja v e molu. Tonska zveza do-si-la v e molu.

6. **Diktat:** Pismeni ritmični in melodični;

a) ritmični:

b) melodični:

Za diktat lahko izbereš pesem, ki pri njej uporabiš ritem in melodijo.

7. a) **Vaje v izobrazbi posluha:** Glej 28. lekcijo!

b) **Vaje v izurjenosti grla:** Glej 28. lekcijo!

8. **Primavistne table:** List XV., 18. vaja. (S solmizacijskimi zlogi ali na posamezne vokale.)

9. **Pesem:** P. A. Hribar: „Na potu v šolo“.

XXX. lekcija.

1. **Vaje v dihanju:** Glej 28. lekcijo!

2. **Vaje za izobraževanje glasu:** Glej 28. lekcijo!

3. **Podavanje nove tvarine:**

1.) Ponovi vse harmonične in melodične molove lestve z nižaji!

2.) Ponovi kromatično lestvo na tonu c.

4. Ritmične vaje: Glej 17. lekcijo!

5. Vaje v zadevanju tonov:

1. Enoglasno.

1.) Katerakoli vaja prejšnjih lekcij.

2.) Čisti, veliki in mali intervali navzgor in navzdol; glej 20. lekcijo!

3.) Kromatična lestva na tonu c.

4.) Katerakoli melodična vaja z uporabo kromatike.

II. Dvoglasno: Uporabi zmanjšane in zvečane intervale pri katerikoli melodični vaji v a molu!

6. Diktat: Po petju učiteljevem; glej 19. lekcijo III. razreda!

7. a) Vaje v izobrazbi posluha: Glej 28. lekcijo! (Igraj akorde v vseh ležah!)

b) Vaje v izurjenosti grla:

8. Primavistne table: Melodične; glej 28. lekcijo!

9. Pěsem: Ponovi katerokoli dvoglasno pesem!

Pregled učne tvarine za V. šolsko leto.

1. lekcija: 3/4. Tonska lestva dvoglasno. List III., 15. vaja. Allegretto marcato, p-pp-mp-mf-ff.

2. lekcija: 3/2 takt. Melodične vaje po spominu za uho. Predhodna vaja za tvorbo molovih trizvokov. List III., 20. vaja. Časovna mera: moderato. Ponavljaj ||: :||

3. lekcija: 4/8 takt. Interval po spominu. Spoznavanje molovega 5/3. List III., 19. vaja.

4. lekcija: 9/8 in 12/8 takt. Razdeljeni trizvok po spominu. Spoznavanje obratov molovega trizvoka. List VII., 7. vaja. Časovna mera: allegro.

5. lekcija: 5/3. Spoznavanje ritmičnih oblik. Molovi 5/3 in obrati na danem tonu; časovna mera: andantino.

6. lekcija: 7/4. Akord po spominu.

7. lekcija: Spoznavanje zmanjšanih trizvokov. $\hat{=}$

8. lekcija: Lento, adagio, largo, grave. Dvigajoči in padajoči čisti intervali. Spoznavanje obratov zmanjšanega $\frac{5}{3}$.

9. lekcija: Časovne mere: vivace, vivacissimo, presto, prestissimo, maestoso. Vaje po spominu za uho. Zmanjšani $\frac{5}{3}$ in obrati na danem tonu.

10. lekcija: Assai, un poco, meno, troppo, non troppo, molto, legato, ritardando, accelerando, rallentando. Zmanjšani $\frac{5}{3}$ in obrati na danem tonu.

11. lekcija: *a* molova lestva. List IX., 12. vaja.

12. lekcija: *e* molova lestva. Dvigajoči in padajoči veliki intervali.

13. lekcija: *h* molova lestva. Slučajni prestavni znak: višaj. Spoznavanje zvišanega $\frac{5}{3}$.

14. lekcija: *fis* molova lestva. Spoznavanje obratov zvečanega $\frac{5}{3}$. List X., 13. vaja.

15. lekcija: *cis* molova lestva. Postopni toni v *a* molu in zvečani $\frac{5}{3}$ na danem tonu.

16. lekcija: *gis* molova lestva. Dvigajoči in padajoči mali intervali. Tonska zveza la-mi in mi, skok v *a* molu. Slučajni višaj, razvezan po pravilih. List XI., 14. vaja.

17. lekcija: *dis* molova lestva. Tonska zveza si-la v *a* molu. Vse štiri vrste $\frac{5}{3}$ na danem tonu.

18. lekcija: *ais* molova lestva. Tonska zveza fa-mi v *a* molu.

19. lekcija: Tonska zveza re-mi v *a* molu. Slučajni višaj brez razveza po pravilih. List XIII., 16. vaja.

20. lekcija: *d* molova lestva. Tonska zveza do-si-la v *a* molu.

21. lekcija: *g* molova lestva. Tonska zveza la-si-do v *a* molu. Slučajni prestavni znak: nižaj. Vse štiri vrste trizvoka in obrati na danem tonu.

22. lekcija: *c* molova lestva. List XII., 15. vaja.

23. lekcija: *f* molova lestva. Slučajni nižaj z razvezom po pravilih.

24. lekcija: *b* molova lestva. Vse štiri vrste trizvokov po narisanih oblikah.

25. lekcija: *e* molova lestva. Slučajni nižaj brez razveza po pravilih. List XIV., 17. vaja.

26. lekcija: *as* molova lestva. $\frac{5}{3}$ in njegovi obrati v istem tonskem načinu.

27. lekcija: Kromatična lestva.
28. lekcija: Kromatična lestva navzgor in navzdol. Razločevanje $\frac{5}{3}$ v vseh ležah. List XV., 18. vaja.
29. lekcija: Pismeni ritmični, melodični diktat.
30. lekcija: Zvečani in zmanjšani intervali v C duru.
-

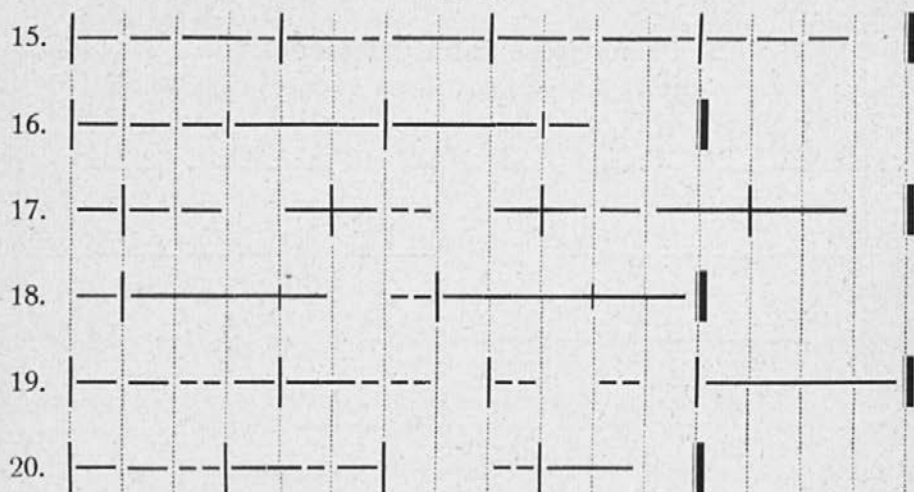
Primavistne table (ritmične).

List I.

Figure 1 displays a 7x7 grid of 49 small plots, each representing a 100 m² area. The plots are arranged in 7 rows and 7 columns. The first row is labeled 1. to 7. on the left. The first column is labeled 1. to 7. at the top. The plots show various patterns of fish distribution, including single fish, groups of fish, and empty plots. The plots are numbered 1. to 49. in the top left corner of each plot.

List II.

List III.

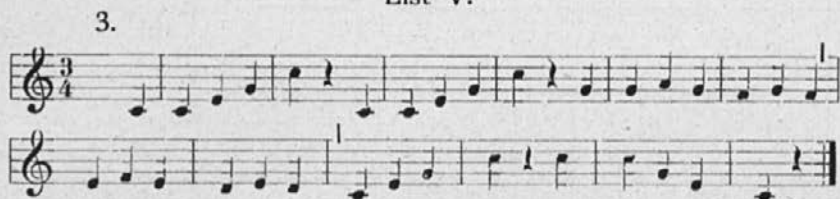
Ritmične primavistne table nariše učitelj lahko na lepenke.

Battkejeve primavistne table (melodične).

List IV.

List V.

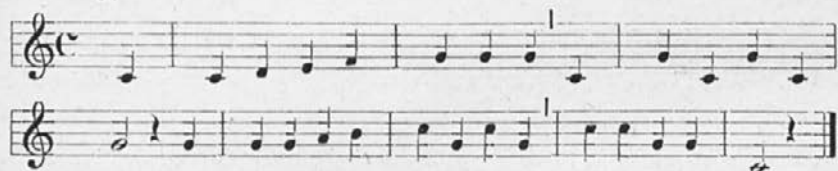

4.

List VI.

5.

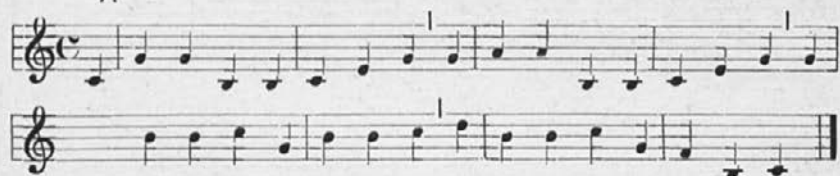

6.

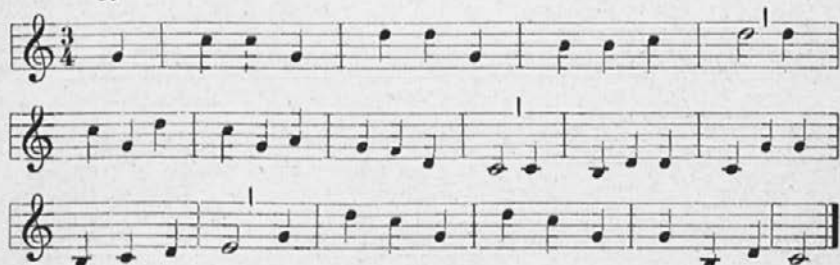

List VII.

7.

8.

List VIII.

9.

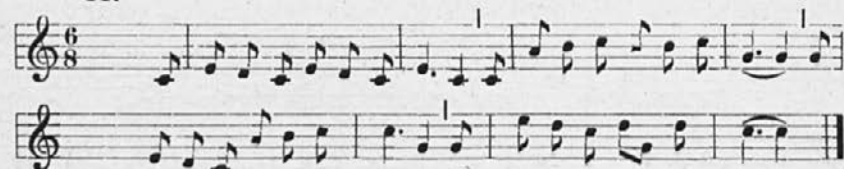

10.

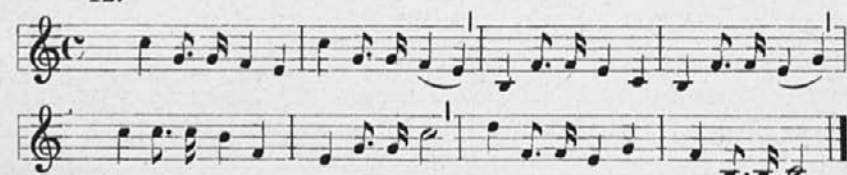

List IX.

11.

12.

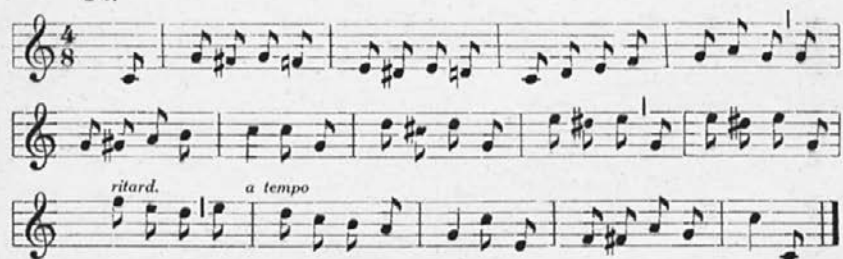
List X.

13.

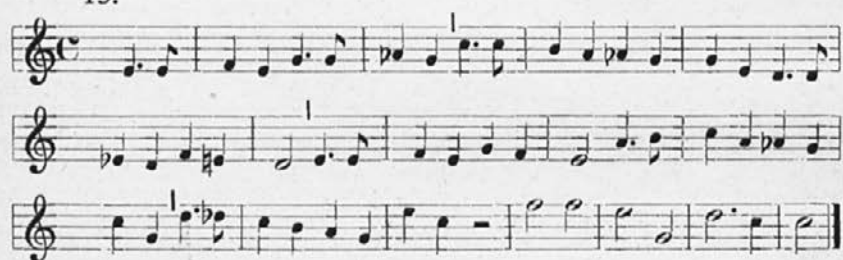
List XI.

14.

List XII.

15.

List XIII.

16.

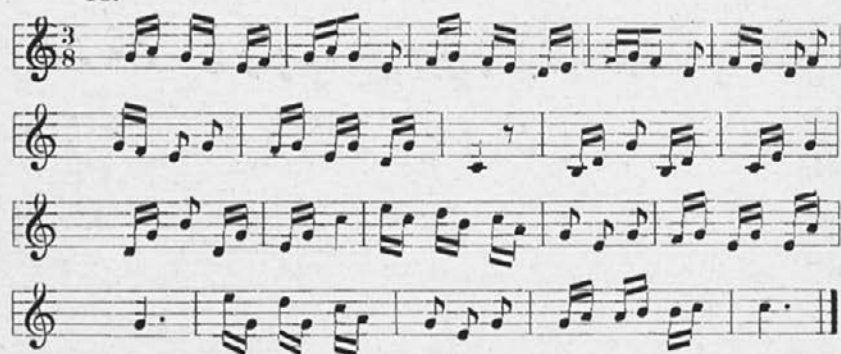
List XIV.

17.

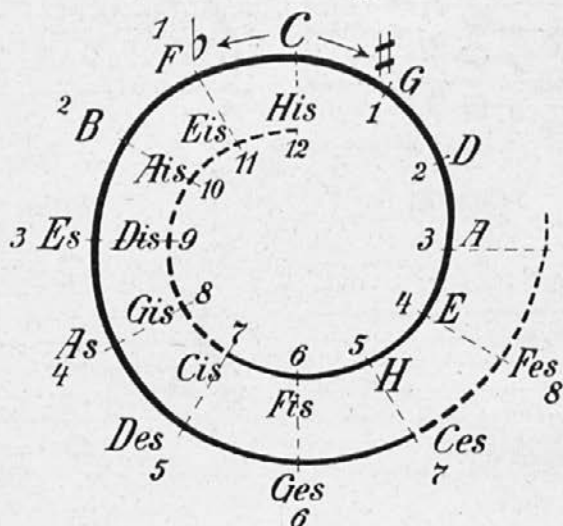
List XV.

18.

Te slike nariše učitelj lahko na lepenke.

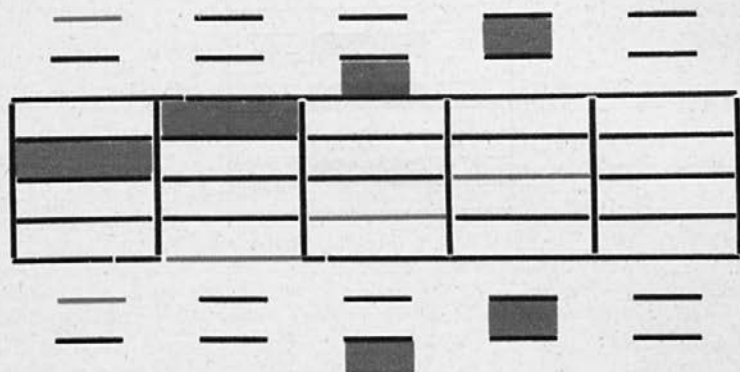
Kvintni krog.

Slika IV.

Slika V.

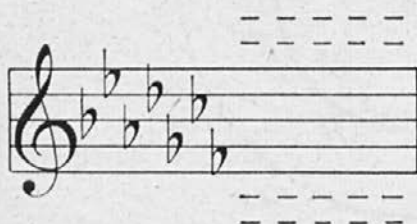
Slika VI.

Slika IX.

Slika X.

Slika XII.

Slika XI.

	<i>e</i>	
<i>es</i>	<i>d</i>	<i>dis</i>
<i>des</i>	<i>c</i>	<i>cis</i>
<i>ces</i>	<i>b</i>	<i>bis</i>
<i>b</i>	<i>a</i>	<i>ais</i>
<i>as</i>	<i>g</i>	<i>gis</i>
<i>ges</i>	<i>f</i>	<i>fis</i>
<i>fes</i>	<i>e</i>	<i>eis</i>
<i>es</i>	<i>d</i>	<i>dis</i>
<i>des</i>	<i>c</i>	<i>cis</i>
<i>ces</i>	<i>b</i>	<i>bis</i>
<i>b</i>	<i>a</i>	<i>ais</i>

C00155-5042500

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000438617

